

ՀԱՆՄԱԿԻՐ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԽԱՐԱԽԱՐԵՐԻՐ

چاهاکیر

جريدة اسبوعية

ص ب ٢١١١ بالقاهرة ٢٤ ج - ت ٩١٥-١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سركيس بيان (بالإذن)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրական 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԵՐԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՒՆ

ՆՈՐ ՇԱՐԻՆ ԹԻՒ 557 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 2 ՅՈՒՆԻՈՒՄ 1975

ՀԱՏԸ ՁԵՆՔԷ 4 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ٥٥٧ — الخميس ٢ يناير ١٩٧٥

ԽՈՐՀՈՒՐԴ՝ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

1975 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Տարի մը ես կուգայ աւել-
նալու Մարդկութեան տարեգ-
րութիւններուն վրայ:

Տարի մը ես, իր լիւր օդա-
կառնութեամբ, իր երկնքէն
կառնութեամբ, կ'ապարաս-
տուի մուտք գործելու Մարդկու-
թեան Պատմութեան թանգարա-
նէին ներս:

1974 թուականը խորհրդ-
դանշող այս Տարին, կ'երթայ
առ յաւել միանալու Անցեալին,
որ կը հանդիսանայ խորհրդ-
մեր ներկային և, լուսատու հե-
ռանկարը՝ մեր Ապագային:

1974 Տարուան մեկնումով,
անգամ մը համար ես, յարա-
տե վերափոխութեան, յարա-
ճուն վերանորոգման կարճատե-
րայ խորիմաստ հանգրուանը
կը բոլորէ ժամանակակից Մարդ-
կութիւնը:

Վերափոխութիւն և վերա-
նորոգում պարզեւոր իր այս
հանգրուանով է, որ կը մասնա-
ւորուի, կ'իմաստաւորուի և
կ'արժեքաւորուի խորին խոր-
հուրդը՝ Նոր Տարուան, որպէս
ամրակոծ կամուրջ, նետուած՝
Անցեալէն դէպի Ներկան ու Ա-
պագան:

Առանց Նոր Տարուան ջա-
բած այդ վերափոխութեան ու
վերանորոգման, Մարդկութիւնը
պիտի չկարենար ապրիլայդբան
փայլուն իր Քարթոնը, պիտի
չկարենար ճախրել Գիտութեան
բարձրագոյն ոլորտներուն և ան-
ժայրածիր հորիզոններուն մէջ:

Այս ճշմարտութեան մէջ է,
որ կը կայանայ գեղեցկութիւնը
Նոր Տարուան, հինին յաջորդող,
բայց միշտ, իր գոյութիւնը հի-
նին զօրութեան վրայ ամրա-
պնդող Նոր Տարուան:

Ու այս հաւատքով է, որ
Մարդկութիւնը կ'ողջունէ Գա-
լուստը՝ Նոր Տարուան, որպէս
կենսարար աղբիւր՝ Նոր Յոյսե-
րու և Նոր Իդէալի:

Յաւերժական բնութիւնը
կը վերածնի իր դաւա՛ր Գարու-
նին հետ:

Իսկ նոյնքան յաւիտենա-
կան Մարդկութիւնը կը վե-
րածնի իւրաքանչիւր Նոր Տար-
ուան հետ, թէ և, մթնոլորտային
ցոլերով իրավիճակի տակ, բայց
վեհա՛նձն հոգիներու կենսաու-
րող ջերմութեամբ:

Մեզմէ՛ անդարձօրէն կը
բաժնուի Հին Տարին, մեզի բե-
րած իր ուրախութիւններով ու,
միաժամանակ, մեզի առթած իր
վիշտերով:

Ի սրտէ՛ կ'ողջունենք Նոր
Տարին, որ թէ և անկերպարան
ու անդիմազիծ է տակաւին, և
սակայն, իր երեւումով, մեզի,
Մարդկութեան, կը բերէ Յոյսը,
առանձն Յոյսը, կորիզն ու ա-
ռանցքը՝ մեր Գոյութեան, հիմ-
նաքարը՝ վաղուան մեր աւելի
պայծա՛ռ օրերուն:

Ի՞նչ պիտի արժէր Նոր Տա-
րին, առանց Նոր Յոյսերու ծը-
լարձակման:

Ինչպէսի՛ դա՛նն ճակատա-
գիր մը պիտի ունենար Մարդ-
կութիւնը, առանց իրեն պայ-
ծառատեսութիւն ու կրօնով ա-
պահովող Նոր Յոյսերու վե-
րափթթումին:

Նոր Տարի ու Նոր Յոյսեր:
Նորին Նորհուրդը՝ ապրող
և ստեղծագործող Մարդկու-
թեան:

Պատմութեան անյիշատակ
ժամանակներէն մինչև քսանե-

րորդ դարու այս երկրորդ լու-
սաւոր Յիսնամակը, Մարդկու-
թեան անբաժան մասնիկը որ-
պէս, բազաթակիր ձայնութիւնը
էս, Նոր Յոյսերու իրազօրձման
արդա՛ր ակնկալութեամբ, կ'ող-
ջունէ 1975 թուի այս Նոր Տա-
րին:

Իր բովանդա՛կ գոյութեան
ընթացքին, խաղաղութիւն եր-
գած ու խաղաղութեան համար
ծո՛վ արիւն թափած անմահա-
կան Հայ Ժողովուրդը, իր մարդ-
կայնական ազնի՛ւ տեսլական-
ներով, կը սիրէ ու կը մաղթէ,
որ 1975 թուի այս Նոր Տարին
յատկանշուի Արդարութեան,
Հաւասարութեան, Խաղաղութեան
և Ժողովուրդներու զրական այլ
շինարար համագործակցութեան
Գաղափարներուն փառապա՛նծ
յաղթանակներով:

(Շար. սես. կց 4)

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Ամէն, ամէն ինչի մէջ

նորն եմ սիրում մեծ կեանքում,

նա մեզ թոյլ է տալիս,

թե և տալիս ճախրանքում:

Իսկ դու նոր ես, իսկ դու նոր,

հենց նոր իջար որպէս երգ,

Դեռ ձիւներդ մէջ ներմակ

չկայ ոչ մի ոսկանեմ

ու բաժակն իմ անսղացու

լայտերի մէջ պահած վեր

ես քո կենացն եմ խմում,

նորէլ սարի, նոր իմ սէր...

Ե՛կ, իմ երգի զինակից,

ջանելովք իմ հողի,

Ե՛կ, սիրի մեր առջեւ

նոր հեռուներ, նոր ուղի...

Պողպատ ձուլող բանուորի

պողպատին տո՛ւր կարծուրքն

Սյգեգործի՛ն՝ առաջ բեր

ու բերեքի՛ն՝ փայլունքի:

Ե՛կ, նոր սարի, ու դարձի

նոր երազը մեր արի,

Տիեզերքներ ձեռք նոր

անսղ դարձի ու հրթիռ,

Դարձի՛ր մարմն առած սեղ,

դարձի՛ր երգ մի յաղբաձայն

եւ աշխարհը կանչող

Խաղաղութեան ծիածան...

ՎԱՅԱԳՆ ԴԱԻԹԵԱՆ

Հ Ե Բ Ի Ա Թ

ՕՐԼԻՆ ՎԱՍԻԼԵՒ

ՄԻՐԵԼԻ

ԿԱՂԱՆԴ

ՊԱՊԱ

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

— Կաղանդը ե՞րբ է, մայրիկ:
— Վաղը, սիրելիս:
— Հայրիկը նու՞րբ պիտի չըգայ:

— Ո՛ր:
— Ինչո՞ւ կ'ըսես որ կաղանդին պիտի գայ:
— Լո՛ւկ՝ տղաս, լո՛ւկ՝, մի հարցնե՛ր... որովհետեւ գլուխս կը ցալի:

Տղան լռեց եւ ականջ դրաւ հոգի ռոնցոյին: Սենեակը մութ էր, միայն վառարանի դռնակէն բոցի ցօլարձակումը կը զոյգուար պատին վրայ:

— Մայրիկ հոգի կ'ընա՞լ լալ:
— Լո՛ւկ, լո՛ւկ: Հիմա ոչինչ մի հարցնե՛ր:

Տղան լռեց, Ձեր գիտէր, քի ինչու հայրիկը պիտի չգայ, կ'ուզէր հարցնել, բայց մայրիկին գլուխը կը ցալի եւ ինքն հնարաւոր տղայ էր:

Պահաւորութիւն վրայ ժամացոյցը կ'աշխատէր: Տղան ակամբ կը դնէ: Կարմիր ամպեր կ'ուզէին իր վրայ ցաւել, անկողինը այրել: Տղան մօրը ետ կը կծկուի, ձեռքերը կ'երկարէ եւ կը գրկէ մօրը գլուխը: Այսօր կը խոնարհուի, ինչու մայրիկին երեսը բաց էր:

— Մայրիկ, հեփաք մը պատմե՛:

— Ո՛ր, սիրելիս, չեմ կրնար...

Բոլոր հեփաքներն ալ մոռցայ:

— Նոր մը հնարե՛: Դու գիտես հնարե՛: Կը ինչո՞ւ երբ...

— Մի՛, սիրելիս:
Բայց տղան հեփաք կ'ուզէ, Կարմիր բոցերէն, խաւարէն, հոգիէն կը վախճայ, բայց հեփաք պիտի չէ, մինչեւ որ ցնանայ:

Մայրը կը ճանցնայ իր գաւազը, կ'ուզէ հեփաք պատմել, բայց իր մօտուցներէն չի կրնար բաժնուիլ ու կ'սկսի պատմել, այն, ինչ որ կը մտածէ:

— Կար ու չկար... ժամանակին քաղաք մը կ'ար, Բաղաթ չէր, այլ գիւղական: Այնչափ փոքր, որ ծախելոյցներու ծովը միայն կը տեսնուէր հեռուէն: Պատմե՛ր հեռուէն: Այս փոքր տեղին մէջ եղանակի կ'ապրէին մայր մը եւ հայր մը: Վարդապետը այստեղ տղան մը ունէին:

Տղան հեփաք օտո՞ւ կը սիրէր:

— Ի՞նչ գնամ, մայրիկ:

— Բեզ գնամ, սիրելիս...

Մայրիկը դպրոց կ'երթար տղոց դաս տալու, իսկ հայրիկը տունը կը մնար եւ անոնց համար լաւ եղանակներ գտնէր: Մեծերէն համար ալ մեծ հեփաքներ կը գտնէր: Մայրիկը օտո՞ւ կը սիրէր հայրիկը եւ իր տղան: Տեղեկը դպրոց կ'երթար, իսկ գիտէր որքան մարդոց համար հագուստ կը կտրէր, որպէսզի իր տղան համար խաղալիք եւ վերաբերու գտնէր: Մայրիկը լուաց կ'ընէր, կը կարկէր, կ'սփռէր, նոյնիսկ փայտը ինք կը շարդէր, որպէսզի հայրիկը հանգիստ աղուոր հեփաքներ գտնէր: Անոնքն ու լուացնէն ձեռքերը տղան, մի անգամ տղան տղան, տղան տղան, որովհետեւ հայրիկը կը սիրէր համարել: Բայց երբ ձեռքերը ծանր տեսնուէին կոտորածներ, հայրիկը դադարեցաւ գտնել համարելու: Մայրիկին համար ծանր էր, որ հայրիկը այլեւս իր ձեռքերուն չի հաւանք, բայց չէր բարկանար ու կը տարուհաւոր տեսնուէր:

Օր մը հայրիկը քսաւ:

— Ես մեծ քաղաք պիտի երթամ: Կ'ուզեմ մեծ մարդոց կարգալ հեփաքներու: Անոնք պիտի հաւանքն ու օտո՞ւ պիտի տան: Ես պիտի վերադառնամ ձեր մօտ: Մայրիկ, դու ալ ինչ պիտի չաւարտես, ձեռքերդ նորէն սպիտակ:

Օր մը հայրիկը քսաւ:

— Ես մեծ քաղաք պիտի երթամ: Կ'ուզեմ մեծ մարդոց կարգալ հեփաքներու: Անոնք պիտի հաւանքն ու օտո՞ւ պիտի տան: Ես պիտի վերադառնամ ձեր մօտ: Մայրիկ, դու ալ ինչ պիտի չաւարտես, ձեռքերդ նորէն սպիտակ:

Օր մը հայրիկը քսաւ:

— Ես մեծ քաղաք պիտի երթամ: Կ'ուզեմ մեծ մարդոց կարգալ հեփաքներու: Անոնք պիտի հաւանքն ու օտո՞ւ պիտի տան: Ես պիտի վերադառնամ ձեր մօտ: Մայրիկ, դու ալ ինչ պիտի չաւարտես, ձեռքերդ նորէն սպիտակ:

Օր մը հայրիկը քսաւ:

— Ես մեծ քաղաք պիտի երթամ: Կ'ուզեմ մեծ մարդոց կարգալ հեփաքներու: Անոնք պիտի հաւանքն ու օտո՞ւ պիտի տան: Ես պիտի վերադառնամ ձեր մօտ: Մայրիկ, դու ալ ինչ պիտի չաւարտես, ձեռքերդ նորէն սպիտակ:

Օր մը հայրիկը քսաւ:

— Ես մեծ քաղաք պիտի երթամ: Կ'ուզեմ մեծ մարդոց կարգալ հեփաքներու: Անոնք պիտի հաւանքն ու օտո՞ւ պիտի տան: Ես պիտի վերադառնամ ձեր մօտ: Մայրիկ, դու ալ ինչ պիտի չաւարտես, ձեռքերդ նորէն սպիտակ:

եւ աղուոր պիտի ըլլան ու ես պիտի համարուեմ գտնող: Դու՞ն օտո՞ւ կ'իմ քեզ մնացե՛ք ու ինձի սպասե՛ք:

Առաւօտ մը հայրիկը մեկնեցաւ:

Մայրիկը օտո՞ւ լացաւ, բայց տղան ուրախ էր, որովհետեւ հայրիկը իրեն համար խաղալիքներ պիտի բերէր:

— Կաղանդին, այնպէս չէ՞, մայրիկ - հարցուց տղան տարած: Բայց մայրիկը մոռցած էր տղան: Չայնք կ'երկերուն կը դառնար, կարծես պիտի լար:

— Հեռո՞ւ, հեռո՞ւ, լեռներէն անդին կը գտնուէր մեծ քաղաք: Հոն եկեղեցիներ ունէին գմբէթներ ունէին, փողոցներ հայելիի նման կը փայլէին ու այրէին: Եւ կ'երթէին բազմութիւն մը կ'երթէին անոնց մէջ: Ամենագեղեցիկ կ'ընէին այս քաղաքը կ'այրէին: Հայրիկը հոն կ'երթար, ամէն կողմ կը դիտէր զարմացած եւ ինչ ընելը չի կրնար որոշել: Կ'ընէին ամենագեղեցիկը կը մօտենայ անոր ու կ'ըսէ:

— Այն գեղեցիկ հեփաքները դու՞ն կը գտնես, այնպէս չէ՞: Ես քեզ կը ճանցնամ: Հեռո՞ւ եկուր:

Ու կ'ընէր կը նայի անոր աչքերուն մէջ, իր ձեռքերը ծաղկած խնամքով ծաղկեցնում պէս ներմակ էին, որովհետեւ ոչ մէկ գործ չէին բռնած: Հայրիկը երբ կը տեսնէ այս ձեռքեր, ամէն ինչ կը մոռնայ, նայնիսկ իր տղան փոքրիկ ձեռքեր: Կ'ընէր կը կրկնէ:

— Եկա՛ւ: Ու հայրիկը կախարդուած կը հեծնէր:

Կ'ընէր մեծ սենեակ մը կ'առաջնորդէր զինքը: Պատերը ամբողջովին հայելիներով ծածկուած էին, օտարականա՞ծ փափուկ գորգերով պատած, ձեռքերէնէն կ'ախտուած էին ողկոյցներով սկզբայ ջահեր:

— Դու՞ն հոն եղա՞ծ ես, հարցուց տղան:

— Ո՛ր, բայց գիտեմ - պատասխանեց մայրը եւ տարուհաւոր հեփաքը: Այդ սենեակին մէջ, ուրիշ օտո՞ւ կ'ընէր եւ այրէր կայքին, երբ հայրիկը ամենագեղեցիկ կ'ընէր հեռուէն կը մտնէ, բոլորը կը լընեն: Հայրիկը սեղանին մօտ կը կանգնէ, հեփաք մը կը կարդայ, Հաս մը եւս... Հայրիկը երթաւ ստուղ կը, գեղեցիկ, իր հեփաքներն ալ գեղեցիկ էին: Բոլոր կ'ընէին ալքերը սիրով կը փայլէին, ումանք նոյնիսկ կու լայնէին: Երբ հայրիկը կ'աւարտէր, բոլորը բաւուն կ'երթային կը ծափահարէին: Մեծերն մը տեք կ'ընէին ու հայրիկին կ'ըսէ:

— Տուր ինձի այդ հեփաքները: Ես պիտի սպասեմ ու մարդոց պիտի դրկեմ: Թող կարգան ու ազնուանան: Շատ դրամ պիտի բաժնան:

Հայրիկը հեփաքները ձեռքէն կը լսէր, դրամները կ'ըստանայ եւ կ'ուզէ հեռանալ, բայց ամենագեղեցիկ կ'ընէր կը կեցնէր զինքը:

— Ո՛ր կ'ուզես երթալ, - կը հարցնէ:

— Կ'ուզեմ կ'ընչու եւ տղան մօտ վերադառնալ, - կը պատասխանէ հայրիկը: - Անոնք կ'ապրին փոքր քաղաք մը, անհամբեր ինձի կ'ապասխմէ:

— ձեռք է, - կը ծափ տալ ու մօտեցնէ մէջ աչքերը կը բարձրէ:

Կարմրագոյն բոցեր արդէն հանգած են, մայրիկն ու տղան վառարանին դռնակին շուրջ հաւաքուած են, ժամացոյցը ալ հանգաւորած է (հաւանքաւոր ակունք կը դնէ քի հայրիկն ինչ պիտի ըսէ):

Կը հաւատամ քեզի, Կաղանդ Պապա, Գիտեմ որ գոյութիւն ունիս դու, Կ'ապրիս ու կը շնչես, բարի ես ու կը սիրես մանուկները, հրճուանք ու երջանկութիւն կը բաշխես անոնց, նաեւ նուէր ու խաղալիք: Գաղա՛կ'երթանք տղաք, նամակ կը գրեն քեզի, ապապրանք կու տան, վստահ՝ որ կը կատարեն իրենց խնդրանքը: Եւ դու՞ն մոռցած յաւաքացած տարիքդ ու հեռուաւորութիւններդ, ամէն ճիգ կ'ընես, ամէն յոգնութիւն յանձն կ'առնես որպէսզի կատարես մատուցած հոգիներու փափաքը: Ու կը կատարես՝ ալ, տարօրինակ է հրաշալի՝ ճշգրտութեամբ, նոյն պահուն՝ կէս գիշերին...

Կը հիշամ, Կաղանդ Պապա, բոլորին հասնելու բարի կամեցողութեանդ եւ մարդասիրութեանդ վրայ, որովհետեւ խորի չես դնէր քեզի, կ'ընէր, ունեւորի եւ չունեւորի միջեւ:

Միայն քանի՞ ձեռքով քանի՞ ձեռքով մէջ կը սուլէ:

Մայրը արցունքներ կուլ կուտայ եւ խեղդուկ ծայրով կը պատէ:

— Այն ասեմ ամենագեղեցիկ կ'ընէր խորամանկորէն կը ծափ ու կ'ըսէ:

— Տե՛ս ձեռքերդ: Կ'ընէր այսպիսի ձեռքեր ունի՞:

Հայրիկը չի կրնար պատասխանել, որովհետեւ այդ կնոջ ձեռքերը իր կնոջ ձեռքերէն անկի գեղեցիկ էին:

— Թոյլ պիտի օտո՞ւ որ համբուրեմ զանոնք - կը տարուհաւոր ամենագեղեցիկ կ'ընէր ու կ'ըսէր կը ծափ:

Հայրիկը կը տեսնէ կնոջ դաւաճանք մեխակներու նման կարմիր օրհներ, կը տեսնէ անոր աչքեր, որովհետեւ արօտավայրերու տեսքով կ'ընէին կապոյտ էին ու բոլորովին կը կախարդուէր:

— Մնացի՛ր, մոռցի՛ր կ'ընէր, - կը կրկնէր գեղեցիկութիւն, - այստեղ պատերը հայելիապէս են եւ ունենայ ջահեր մեզ պիտի լուսաւորեն: Հարուստ եւ հանգիստ պիտի ապրինք, պիտի գրկախառնուինք միայն ու աղաւթներու նման իրար պիտի գտնուինք:

Այո՛, այո՛, կը մնամ... խեղդուկ կը փսփոսայ հայրիկը, - դու՞ն ամենագեղեցիկ կ'ընէս ես, որ ես տեսած եմ: Բոլոր պիտի մնամ, ես արդէն ամէն ինչ, ամէն ինչ մոռցայ:

Ամենագեղեցիկ կ'ընէր կը գրկէ հայրիկը, մազերը կը տոյժ ու մեղմ կը փսփոսայ:

— Իսկ հետագային, երբ ուզես, տղաք ալ մեր տունը կ'առնենք: Ես իր մայրը պիտի ըլլամ, պիտի սիրեմ զայն, ան ալ զիս պիտի սիրէ...

— Ո՛ր, ո՛ր, - լսեցաւ տղան տղան, - այս կ'ընէր պիտի չսիրեմ, ձեռք ուզեմ անոր տունը երթալ:

Ու կուլայ: - Դու՞ն ես իմ մայրս, կ'ուզեմ քեզի մնալ:

Մայրիկը հեփաքին վերջաւորութիւնը չէր տալ պատմել: Կուլար ու իր որդուն գլուխը կը սեղմէր իր բռնակով ու բաց այրէին: Երկուսին արցունքները իրար կը խառնուէին եւ մայրը խեղդուկ ծայրով կը փսփոսէր:

— Լո՛ւկ, լո՛ւկ, հեփաք է...

— Ո՛ր... աղուոր հեփաք չէ, - կը հեկեկար տղան, - վա՛ս...

Առաջին մայրական հեփաքն էր, որուն չէր ուզեր հաւատալ: Թարգ. Գ. ՏԱՃՍԱՆ

Այո՛, սքանչելի է ասիկա ու կը մարդկան որ մարդիկ քիչ մը օրինակ առնեն քեզմէ ու հասկնան իմաստն աշխարհի...

Կ'այցելես աշխարհ, պահ մը հազիւ կը մնաս մեզի հետ, երբ հին Տարին մեր ետեւ ձգած կը դիմաւորենք նորը՝ նոր յոյս-սիրով, նոր ակնկալութիւններով: Գաղա՛կ' հանգրուան մըն է մեր կեանքի ճամբուն վրայ, կալան մը՝ մտածելու, խորհրդածելու եւ դէպի առաջ անցնելու ժամանակին մէջ՝ որ լուսնի սկիզբ, լուսնի վերջ:

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

Անհրաժեշտ է, մեր հերոս ու քիչ մըն ալ եսասէր վազէին միջոցին կանգ առնելը, տեսնելը թէ ի՞նչ համբայ ենք կտրել, ի՞նչ կատարել, ո՞րքանը օգտակար, ո՞րքանը վատնում է կորուստ: Ո՞րքանը կ'ընենք նկատել իր շահ՝ մեր հոգիին, մեր շրջապատին, մեր Հայրենիքին ունեւ մարդկութեան հաշտոյն...

Երկնցուր մեզի, ո՛վ Կաղանդ Պապա, որ մեր մղածը պէտք է ըլլայ հայի ու հայոցի պայքարը, շահմանափակութիւն հանգիստ եւ ապահով ապրելու եսապաշտ ու նեղ շրջանակին մէջ, այլ մանաւանդ հարկ է մեր ունեցածն ու վայելածն բաժնի հանել լուսնորին: Ուրիշը հրճուեցընելու, ուրիշին հասնելու, արդար խաղաղութեան եւ սիրոյ պայքար է մերը, մարդոց սիրտերը լայն բանալու պայքար, հայապահպանումը ուրիշ պայքարներու վրայ աւելցած...

Ի՞նչ սքանչելի բարեմարդութեան, աշխարհի խաղաղութիւն եւ մարդոց հանութիւն հայցելն ու Տաճարին մէջ այդ աղուոր խօսքերը մոռնալն ու հեռանալը, Կամ՝ շատ սիրուն է գոյն գոյն բացիկներու վրայ գրելն ու այդ բառերն ու գիրքը զամբիւղին զարդ ընելը՝ ամէն տարի: Ի՞նչ օգուտ Կաղանդին առատ սեղաններու շուրջ բոլորովին, Նոր Տարին ու խաղաղութեան կենացը բաժակ պարակելը, նուէր եւ համարձիք փոխանակելը, դարձեալ ամէն ինչ ծայրէն սկսելու համար եւ ոչ մէկ ճիգ թափելու՝ որ քու օրինակը ըլլայ վարակիչ, մարդիկ չծերանան իրենց հասուն տարիքին կամ ատկէ՛ առաջ...

Կը հաւատամ քեզի, Կաղանդ Պապա: Մանուկ հասակէս համոզուած էի որ իրաւ ես դու, այնքան իրաւ ու շօշափելի որքան ճշմարիտ, Բարին, Արդարը, ծեր ժամանակը, Տարին, ամիսները, եղանակները, Գոլթը, Սէ՛րը... Ամէն Կաղանդին կու տաս մեզի փառք՝ որ կա՛յ հայի Բարսեղը, բանի որ կէս Գիշերին՝ չար ալ Բարի էր դառնայ պահ մը զէ՛ր... տառապող աշխարհին մէջն՝ ուր անպակաս են պատերազմը, սուգն...

ու արցունքը, սո՞ղի ու ակնքը, որքան ու այրին:

Սորվեցո՛ւր մարդուն, ո՛վ Կաղանդ Պապա, հետեւի ապրող օրինակիդ, լեցուիլ քու բարի կամեցողութեամբդ, ըլլալ մանկասէր, խաղաղասէր, սիրելի Աստուծոյ մի՛ւս օրերուն ալ հաւասարապէս: Ի՞նչու մեծերը պիտի չվերապրեն ինչ Կաղանդներու յիշատակներովը, մանկանան ի հարկին, որպէսզի լաւ հասկնան քեզ, ու սորվեն հասնել կարօտեալին, ու երջանկութիւն պարգեւն պատկերին՝ մեծին՝ որ մանուկ է խորին մէջ, հակառակ տարիներու իր բռնին:

Ի՞նչ է պատմութեան, Կաղանդ Պապա, որ կը մեկնիս այս աշխարհէն Նոր Տարին գիշերն իսկ ու կ'այցելես մեզի յաջորդ ծառերով խնայ միայն... Անոր համար արգելք, որ ատկէ՛ն ակնի երկար կարելի չէ յամենայն երկրին վրայ, ուր կը տեսնու շեղումներ, մարդուն պատկառանքալ հոգիին խորք երկոյթներ, ժխտական ու թուական արտաքին, որոնք արեւի սէր թնկնալէս կը հասնին անհաւոր հեռուաւորութիւններու, կը խաղաղարեն, տակն ու վրայ՝ կ'ընեն մարդերու միջեւ իրար հակադրուող զուգորդութիւնն ու հաղորդակցութիւնը...

Տարիներու անցընի հետ՝ ալ ակնի կը զօրանայ մեր մէջ հաւատքը՝ որ ոչ միայն իրաւ ես, այլ եւ անհրաժեշտ ամբողջ աշխարհին՝ քրիստոնեային եւ ոչ-քրիստոնեային, հաւատացեալին եւ անհաւատին: Անհաւատն ակնի՛ կը հաւատայ քեզի, ակնի՛ կը հետեւի օրինակիդ քան թէ անոնք՝ որ իր՝ թէ հաւատացեալ ու քրիստոնեայ ազգեր կը կոչեն իրենք զիրենք: Ազգերն ալ մարդոց եւ ընտանիքներուն պէս իրենց պատկանին մէջ բաշտուած միայն լաւ են եւ դուրսը կը փոխառնին անհանալի խորքն՝ առնալով այն սկզբունքներն որոնցմով կը տնտեսեն իրենց տունները, բայց աղուոր բնաբան ու փշրանք միայն կը բաշխեն ուրիշին...

Կը զարմանամ, կը ցաւեմ, երբ ծնողներ եւ ուսուցիչներ մանուկը այլեւս մեծցած՝ կը կարծեն ու Ստաւ է, Կաղանդ Պապա չկայ, կ'ըսեն քեզի անհաւոր կեղծ, երբ այդ նոյն անոնքը ատեն մը առաջ հրաւիրել էին քեզ՝ որ հրճուանք ու նուէր հասցնես իրենց զաւակներուն:

Բարին, ազնիւը չեն կրնար սուտ ըլլալ: Սուտը խախտումն իսկ է բարոյական ամէն ըմբռնումը, խորտակումը: Թոյսին, Սիրոյն եւ անխառնափոխութեան՝ այս աշխարհին...

Այցելէ մեզի, ո՛վ բարի Կաղանդ Պապա, գալի՛ր թող ըլլայ մի՛շտ եւ հազար բարի: Ի՞նչ աշխարհին այն խաղաղութիւնը որ մանուկ մարդկութիւնը կը տեսնայ ու կ'երթալ իր մեծագոյն նուէր: Արդար՝ խաղաղութեան վրայ միայն կրնանք ամուր հիմնել մեր երջանկութիւնը, ազգերու եղբայրութիւնը: Գայթապ օրեր՝ Մայր Հայրենիքին ու մեր սիրելի Ժողովուրդին, որպէսզի յաջողութեամբ պապուին անոր շինարար ու բարի արարքը մեր եւ աշխարհի՛ ալ բարիքին համար:

Այո՛, կը հաւատամ քեզի, սիրելի Կաղանդ Պապա, անկեղծօրէն, ամբողջ սիրտովս ու համակ հոգիովս: Այդ պատմութիւն գրեցի արդէն այս նամակս:

Հելիպոլիս, 20 Դեկտ. 1974

1975 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Շարունակություն Ա. էջին)

Հայ ժողովուրդը խորապես համոզված է, որ մէկ կողմէ Արդարութիւնն ու Հասարակութիւնը և, միւս կողմէ, խաղաղութեան ամպհովանիին ներքէ տակաւ զարգացող ժողովուրդը-նեւրոս համագործակցութիւնն են, միայն, որ կրնան ճանապարհ յարդարել, ենթահող պատրաստել իր աւելի շքեղ Գալիլէի կերտումին, իր աղուոր երազ-ներուն իրականացման:

Այսօր փաստօրէն և իրա-ւացիօրէն, խաղաղասէր հայու-թիւնը, գլխաւորութեամբ իր Ա-մենայն Հայոց Հայրենիքին, կը հանդիսանայ գործօն մէկ ան-գամ՝ խաղաղութեան Ուժերու հզօր բանակին:

Ազգային գետնի վրայ, հա-յուրեքիւնը, յատկապէս՝ աղբիւ-րային իրենց հատուածը, իրենց հայեացքները սեւեռած կը պա-հեն դէպի իրենց Մայր Հողը, դէպի Հայոց Աշխարհն Արարա-տեան, առանց որուն, մենք, տա-կաւին երկար ժամանակի համար, մեր ձեռքերուն ամուր պիտի պահէինք՝ գաղթականի տուր:

Թող 1975 թուի նոր Տա-րին, մեր Մայր Հայրենիքին ըն-ծայարբեր խանդ ու խիւղ, բերկրանք ու երջանկութիւն, յառաջդիմութիւն ու վերելք, որպէսզի արեւմտահայ հայաւա-նը, իր շողորմ ու լոյսերով, յաւե՛ր ժամանակ, յաւե՛ր ժամ-րակներ ու յաւե՛ր անկողնիքի մնայ Մարդկութեան Գաղտնու-թեան թատերաբեմին վրայ:

Թող 1975 թուի նոր Տա-րին, ներքին ձախարհ վրայ առա-ւել ևս զօրացնէ, ուժեղացնէ մեր Մայր Հայրենիքը, որպէսզի ան, Արաբիք ձախարհ վրայ, իր հայ-րական հոգատարութեամբ, շա-րունակէ լիցքաւորել, շարունակէ գոտեպնդել ողջ Սփիւռքահայու-թիւնը:

1975 թուականը այնպէս կարեւոր տարեշրջան մըն է նաեւ հայութեան համար:

Ան կը խորհրդանշէ քա-նորդ զարուս առաջին ցեղաս-պանութեան՝ Ապրիլեան եղեռնի վաթսուամեակը:

Բազմաշարժար բայց յա-ւերժական հայ ժողովուրդը, համազգային տարողութեամբ ու միասնականութեամբ, պիտի ո-գեկոչէ անթառամ յիշատակը իր երկու միլիոն մարտիրոսներուն, նահատակներուն:

Վաթսու տարի առաջ, Վիլ-հելմեան Գերմանիոյ դրոշմով ու յանձնարարութեամբ, վայ-րա՛ր թուրք բարբարոսաբար ջարդեց խաղաղասէր ու քաղա-քակիրթ հայութիւնը. «Հայաս-տան առանց Հայու» և կամ, «Մեկ հաթիկ հայ» Թագաւորանի համար, Թաւթեան զազաւարայ մի-տումով ու նե՛նգ դիտաւորու-թեամբ:

Գաղտնութեան և Նախախ-նամութեան սրանցիւ հրաշքը եղաւ այն սակայն, որ իր Ապ-րիլեան եղեռնին վաթսուամե-ակը նշելու պատրաստուող Հա-յութիւնը, այսօր, թէկուզ իր պատմական հողերուն մէկ եր-րորդ տարածութեան վրայ, տէրն է դէպի փոսապան ժամ-անամեակ սուրացող Հայկա-կան Հանրապետութեան մը, ու-րուն կենսունակութեան և որուն վերելքին լաւագոյն բնորոշու-

մը, տակաւին տասնեակ մը ա-ռաջ, ըրաւ, խորհրդային Միու-թեան երբեմնի թիւ մէկ ղեկա-վարը՝ Նիքիթա խրուշչե, Հայոց երկրին տուած իր պաշտօնական այցելութեան աւարտին, հրա-պարակային հետեւեալ յայտա-րարութիւնը կատարելով քաղա-քամայր Երեւանի մէջ:

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

— Հո՛գ ուր լոյս կայ՝ Հա-յաստան և՛ հո՛գ ուր խաւար՝ Թուր-քիան:

Ապրիլեան Մեծ եղեռնի վաթսուամեակին առթիւ, Հա-յութիւնը միայն արտասուք չէ որ պիտի թափէ, որպէս նշան՝ սուգի և թախիծի:

Ընդհակառակն, իրենց աչ-քերուն, դառնութեան և կսկիծի արտասուքը պահելով հանդերձ, Հայ ժողովուրդի երկսեռ զա-ւակները, հանդէս պիտի գան բնածին տրամաբանութեամբ և առողջ իրատեսութեամբ: Մեր ազգային նահատակներուն մե-

ծագոյն երազը իրականացած է Հրաշակա՛ն Յարութեամբը՝ մեր ազգային խանձարունի՛ն՝ մեր Մայր Հայրենիքին, որուն փա-ռահե՛ղ ներկան կու գայ անար-գանքի սիւնին զամէլու հայու-թեան ամբողջական բնաշնչման ողորմին գաղափարը յղացող ամէն ցեղի և ամէն դաւանարի շարագործներն ու ջարդարար-ները:

Հայութեան համար անլոյծ և իրապաշտ մօտեցումի կարօտ երկու հարցեր միայն կը մնան, Մեր հողային աղբիւր Գաթ ու մեր բնագրաւեալ հողամասերուն տգառազութիւնն ու կցումը՝ մեր Մայր Հայրենիքին:

Այս երկու կարեւոր հարցե-րուն լուծումի՝ ճանապարհին վրայ, Միծեռնակաբերդի ու Սարտարապատի յուշարձանա-խումբերը՝ Հայոց Գաղտնութեան ամենէն վաւերական կոթողներն են, որոնց շուրջ պիտի գան ամբանալու համահայկական միասնականութիւնն ու խաղա-ղասէր միւս ժողովուրդներուն բարեկամութիւնն ու նեցուկը, ի խնդր՝ Մարդկային Արդարու-թեան նուիրակներուն և վասն՝ Հայ Գետականութեան բարգաւաճումին:

Սրանցիւ այս խորհուրդին տեսիլքով է, որ Հայութիւնը, ար-դարամիտ Մարդկութեան հետ, կ'ողջունէ 1975 թուի նոր Տա-րին:

Շնորհաւոր Նոր Տարի ու բարի կաղանդ:

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Պետեր, Դեկտեմբեր 1974

ԵՐԵՎԱՆԻՆ

ՅՐԱՆՍԱՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳԻՉ (ԹԱԻ) ԺԻՐԱՅՐ ՄԵՐԳՈՅԵԱՆ

ՄՈՍԿՈՒՍԻ ՄԵԾ ՕՓԵՐԱՅԻՆ ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԵՐԳԷ

Փարիզի Օփերայի մենա-կատար՝ անուանի երգիչ (Թաւ - ԳԱՍՍ) Ժիրայր Սերգոյեան «Գոլ-շոյ» թատրոնին հետ պայմանա-գրութեամբ երգելու Մոսկուայի ինչ-պէս նաեւ Ս. Միութեան գլխաւոր քաղաքներու մէջ, 1975 Մայիս ամսէն սկսեալ:

Ան Թաննապի առաջին թաւ երգիչը պիտի ըլլայ, որ էլոյթ պիտի ունենայ Մոսկուայի հասա-րակութեան առջև, «Գորիս» կո-տունով ամենամոգովորական օ-փերայի մէջ գլխաւոր դերով:

Սերգոյեան անցեալ ամիսնե-րուն համերգային շրջապայտ մը կատարեց Ս. Միութեան մէջ, տալով տասնէնորս համերգներ: Այնպէս ան երգեց Սիպերիոյ Նա-վուիպիւսը քաղաքի թատրոնին մէջ ևս, էլոյթ ունենալով «Փառաթ», «Տոն Գարուն», «Սե-ւիյան Սափրիչ» ինչպէս նաեւ Թաննապի մեղիներ երգեց Սէն Սանտ, Ֆորէ և Տիւփարէ:

ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ ԾԱՆՕԹ ԵՐԳՁՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻՆԷ ՓԷՂԻՎԱՆԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ ՊԻՏԻ ՀՍ ՏԱՏՈՒԻ

Ամբիքը Ռիփորթսէն կը տեղեկանանք, որ Լիբանանի ծագող եւ սիրուած երգչուհի Տի-կին Արփինէ Փեղիվանեան, ծա-գրած է բնակութիւն հաստատել Ամբիկայի Միացեալ Նահանգնե-րուն մէջ:

Անցեալ 4 Հոկտ. 1974, Նիւ

Եոնի Գարեկի Հոլմս մէջ իր մենահամերգին յաջողութիւնը՝ խոսուած է զինքը առնելու այս առումը:

Ա. փինէ Փեղիվանեան ծա-գրած է նաեւ համերգային ծառ-մը՝ առաջին ԱՄՆի զանազան քա-ղաքներու մէջ:

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ «ԶԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Գր. Ռաֆֆի Գալսեան (Աղեքսանդրիա) մէկ տարուան «Զահա-կիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) հետեւեալներէն իւրաքանչիւրին. Տոքթ. Նայիրի Գալսեանի (Մոնթրէալ)

Գր. Հրանդ Գալսեանի (Գեյթուք)

Արմէն Գալսեանի (Հայկա)

Լեւոն Ներսիսեանի (Երևան)

Վահէ Թաշեանի (Մոնթրէալ)

Ն. Նարեկեանի (Հայկա)

Ընկեր Վրէժ Սեֆէրեան (Աղեքսանդրիա) մէկ տարուան «Զահա-կիր» կը նուիրէ հետեւեալներէն իւրաքանչիւրին.

Գր. Տ. Գալսեան. Թուսայեանի (Լոնտոն)

Տոքթ. Սահակ Կակարեանի (Մոնթրէալ)

Տէր և Տիկին Արամ և Նիզարեան (Աղեքսանդրիա) մէկ տարու-ան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) իրենց աներձագին և եղբոր՝ Տէր և Տիկին Մ. Զարեգեանի (Մոնթրէալ):

Տէր և Տիկին Աւետիս Խ. Զարեգեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ Տիկին Լիւսի Բեթէքեանի (Մոնթրէալ):

Տէր և Տիկին Գրեգ Արթիւնեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահա-կիր» կը նուիրէ իրենց աներձագին և եղբոր՝ Տոքթ. Տ. Զաւէն Վրէ-Արդաւանեանի (Ֆիլադելֆիա):

Գր. Սարգիս Վազուֆեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր քեռայրին և քրոջ՝ Տէր և Տիկին Թորոս Գառապեա-նեանի (Սիւնեյ):

Գր. Արտաշէս Գարսաշեան (Փարիզ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Ովանէա Գարսաշեանի (Գեյթուք):

Մո. Եղեռնի Յակոբեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Անժէլ Յակոբեանի (Գեյթուք):

Գր. Արամ Մուրատեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր եղբոր՝ Գր. Վահրամ Մուրատեանի (Փշնէ):

Ընկ. Հայկ Տեղեկեան (Աղեքս) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ Գր. Վահան Ժիպիլեանի (Լեւոնեան):

Տէր և Տիկին Կարապետ Զոհրեան (Աղեքս) մէկ տարուան «Զա-հակիր» կը նուիրէ իրենց քրոջ՝ Տէր և Տիկին Սարգիս Գրապեանի (Լեւոնեան):

Տէր և Տիկին Արմէնակ Գեորգեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իրենց եղբոր՝ Տէր և Տիկին Հրանդ Գեորգե-անի (Երևան):

Տէր և Տիկին Օննիկ Յակոբեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զա-հակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) իրենց ծնողներին՝ Տէր և Տիկին Մարգար Երկանեանի (Թորոնթո):

Գր. Գեորգ Տեղեկեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի բարեկամին՝ Գր. Մարտիրոս Փափաղեանի (Թո-րոնթո):

Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զա-հակիր» կը նուիրէ իրենց աներձագին և եղբոր՝ Տէր և Տիկին Ժան Գալսեանի (Աթէնք):

Օր. Արշալոյս Եսերգեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Փայլուն Սեմեդեանի (Կետապէ):

Տէր և Տիկին Թարու թիւն Նազաշեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իրենց զարմիկին՝ Գր. Կիւլպիկ Փանոսեանի (Երևան):

Գր. Յովհաննէս Գեորգեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Գր. Սեպուհ Լուսարարեանի (Երևան):

Գր. Փոլ Գրիգորեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) իր սիրելի բարեկամին՝ Գր. Վահրէ Գա-սեանեանի (Ատլա Ապպա):

Գր. Բրեժնեւ Եղեռնի (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) Գր. Հայկ Անէմեանի (Մոնթրէալ):

Գր. Հրանդ Մարկոսեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ հետեւեալներէն իւրաքանչիւրին.

Գր. Վահան Եսմալեանի (Երևան)

Գր. Վահրամ Սեմիդեանի (Երևան)

Օր. Ալիս Ժիլկեօղան (Աղեքսանդրիա) մէկ տարուան «Զահա-կիր» կը նուիրէ Գր. Գոգոս Գուլուսեանի (Միաց. Նահանգներ):

Տէր և Տիկին Կարօ Վարդապետեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) իրենց քրոջ՝ Տէր և Տիկին Արմէնակ Սոլիկեանի (Մոնթրէալ):

Գր. Մուշեղ Կերիկեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր քեռայրին և քրոջ՝ Տէր և Տիկին Արքայեան Փանոսեանե-րուն (Սիւնեյ):

Տէր և Տիկին Յուլի Երզնկացեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զա-հակիր» կը նուիրէ Տէր և Տիկին Արթիւն Նազարեանի (Մոնթրէալ):

Տէր և Տիկին Թակոբ Մ. Ժամկոչեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) Տէր և Տիկին Թակոբ Գը-լեքեանի (Մոնթրէալ):

Տէր և Տիկին Հայկազուն Գիւրգեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) իրենց հօրեղբորդուհին Տէր և Տիկին Սարգիս Գիւրգեանի (Լոնտոն):

Գր. Նշան Սարաֆեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ (օգային փոստով) իր հետեւալ զաւակներուն.

Գր. Զաք Սարաֆեանի (Աւստրալիա)

Գր. Զոն Սարաֆեանի (Աւստրալիա)

Գր. Արամ Մովսէսեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր եղբոր՝ Գր. Արթիւն Մովսէսեանի (Մոնթրէալ):

Գր. Երուսէպ Սվաճիպաշեան (Գահրէ) մէկ տարուան «Զահակիր» կը նուիրէ իր եղբոր՝ Արամ Սվաճիպաշեանի (Նիւ-ձըքս):

ՀԱՅԵՐ

ՈՒՒԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԸ

(ՀԵՏԵԻՆԱԼԸ ԳՐԱԾ Է ՀԵՂԻՆԱԿԸ՝ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻՆ ԻԲՐ ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ)

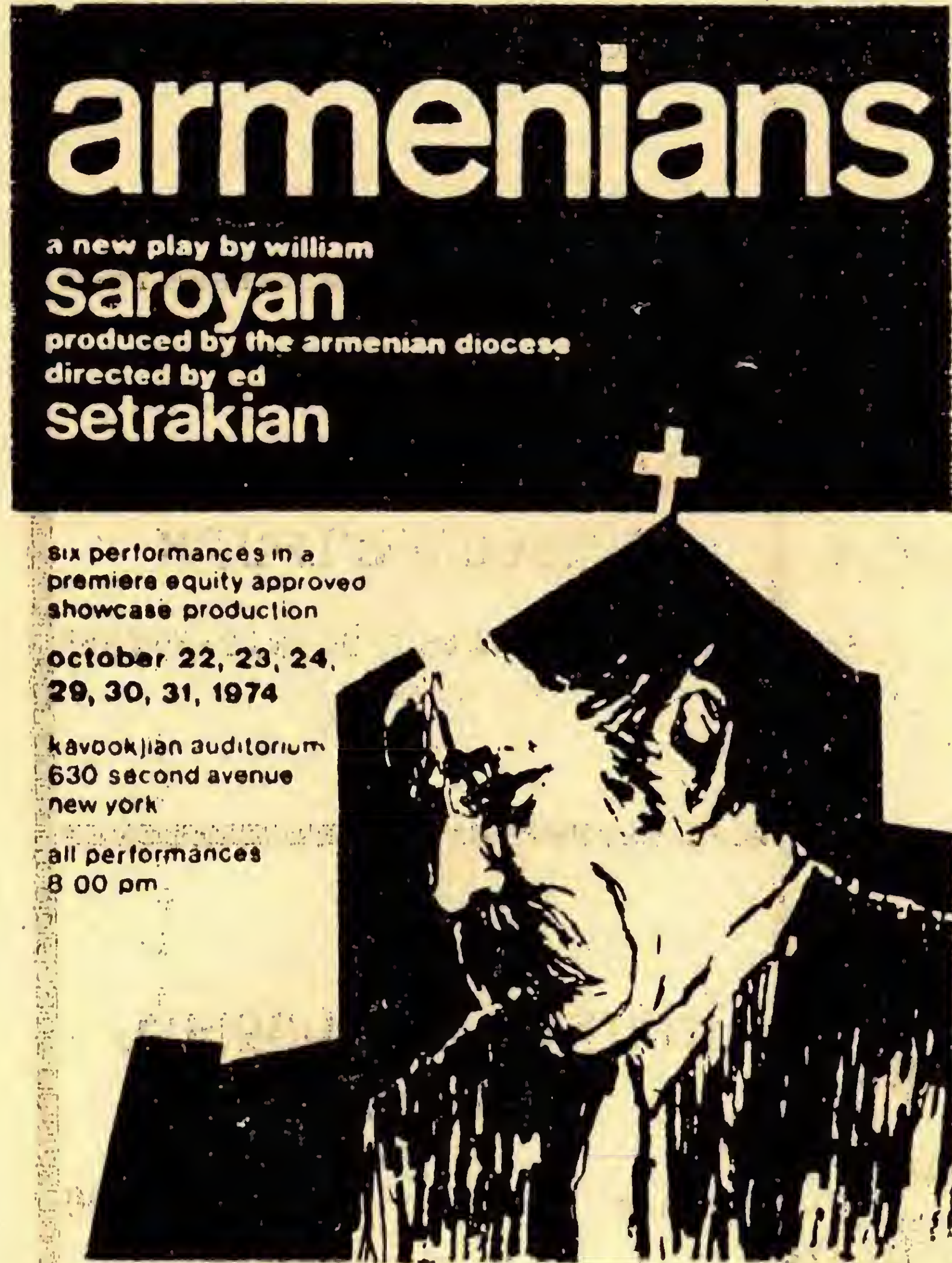
«Հայեր» թատերախումբի ժողովուրդի մասին է. ժամանակը՝ մոտավորապես 1920: Այս օրերուն թատերադերձը 12 տարեկան էր և խորապես հմայւած: Գալիֆորնիոյ Ֆրէզնո քաղաքին մէջ իր ամէն տեսածով, փողոցներու վայրերու ուր կ'այացելէր ամէն օր իր լրագրի ցրուիչ, ոչ թերթ փոխադրող, որ տարբեր գործ է, այլ իր թերթ ծախող տղայ, որ կը շրջի, բարձրադաս կը յայտարարէ տրուած զգայացունց լուրի մը խորագիրը, կ'այցելէ զանա-

հայերէն պատասխանեցի՝ «Ո՛հ, կարծես թէ Ձեր յուսախաբութիւնը կու գայ գիրքերու կարգալէն և յետոյ, շատ տարի ետք՝ գործերէս դատելով՝ զիս անտաշ և բնական գտնելէն: (Ասելով էիք հայերէն խօսիլս) Իսկապէս որ շնորհալի էր):
«Ո՛յ, ըսաւ, կը ճանչնամ Ձեզ՝ թերթերու մէջ երեքս 26 լուսանկարներէն և Ձեզի ծանօթ իմ բարեկամներուս պատմածէն:»
«Իսկ, ո՛ր կը գտնուին Ձեր այդ բարեկամները», ըսի:

Գուկներուն արիւնին մէջ, որ պէտքի շարունակէն դեռ (հայապահպանումի) պայքարը:
Այս առաւօտ այստեղ եկեր էր մահուան դուռը հասած սա բարի մարդը, որուն կինը ատամնաբոյժին մօտէն էր ու ծագուկներ լունէին բնաւ հետեւաբար ոչ ալ թողնէին: Երբ որոնք ուզէին լուզէին, քառորդով միայն հայ պիտի ըլլային:
Փորձեցի չը յայտնել զարմանքս և յուսախաբութիւնս, այնպէս որ բաւական անպարանքով նստեցայ հեծիկս ու հե-

նոր տարի, բարի... Կազանդ: Ինչ չէնչոյ, ինչ զուարթ բան մը կայ այս բառերուն մէջ՝ որ մարդս կ'ուրախացնէ:
Գտնուեցաւ լեցուն սեղան մը, վառուած մօմեր, անուշապուր և զերտ փրիւա... Երբ հոգի չի խառնար, ո՛ր սիրտ չի ցնծար այս տեսարանին առջեւ:
Ու յետոյ՝ ամէն մարդ ուրախ է, պէտք է որ ուրախ ըլլայ, պարտաւոր է ուրախ ըլլալ, մեղայ, Նոր Տարի է այսօր: Հոգ, մամուռ, մտազբազոթիւն, ամէնչաւ ալ թաղուած են հին տարիին հետ, այդ պատաւ, ջանքեր և ինչ տարիին հետ, զոր ամէնքս ալ կ'ատենք հիմա, առանց յիշելու որ տարի մը առաջ ցնծութեամբ ողջունեցինք զիս: Ու անիկա կը հետանայ, դժգոհ ու զառամած իր չոր մատներով սպառնալով մեզի... Բայց ինչ փոյթ, ո՛վ կը նայի երեսը, ո՛վ ուշադրութիւն կ'ընէ այդ անտանելի ծերունիին:
Նոր Տարին ունիւք հիմա մեր քովը, նորնոր տարին, ճերմակ, լուսափայլ, շողողուն...
— Շնորհաւոր Նոր Տարի, շնորհաւոր Նոր Տարի...
Մանուկները կը ցատկոտեն, մեծերը կը համբուրեն, ծերերը կ'օրհնեն... այս ի՞նչ զուարթութիւն, այս ի՞նչ երջանկութիւն...:
Կազանդ... Նոր Տարի:
Ու փողոցներուն մէջ կը լսուին նուագաւորի ձայներ, Բըմբուկներ, գուռաւոր լապտերներ, մանկական երգեր... Ի՞նչ բազմութիւն, ի՞նչ իրաքանցում: Աղբիւրները կը խեղան, զիրար կը բարեկեն ժպտելով, ծիծաղելով:
— Շնորհաւոր Նոր Տարի...
— Շատ տարիներու...
Այս ի՞նչ երաշալի մոգական օր, որ յանկարծ մոռցուց օրըստօրեակներն տաժանքը, կեանքի դառնութիւնները, երեկի մամուռները:
Հապառակները, զորս կ'ընդունին, նուրբերը զորս կուտանք, յաճախ Նիւթական անձկութիւններու մատնուելով...
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

բայց ո՛վ կը նայի բարեկը... Ես անկ ուրախութեան օր մը, տանկ երջանկութեան օր մը միթէ կարելի՞ է ճշգրիտ հաշիւներու առջեւ կանգ առնել...
Ա՛հ, երանելի, երկցս երանելի Նոր Տարի:
Հետեւեալ օրը սակայն մօտ ծեցի, ուղեցի վերուն ել Նոր Տարիի ուրախութիւնը, գտնել անոր պատճառը, մեկնել հրաշքը...
Բառաստեղծները Նոր Տարին էր որ կը կատարէին, փորձառութիւն ունէին բաւական, հիւրը անծանօթ մը չէր այլեւս, շատ անգամներ տեսած, շատ անգամներ ողջունած էի զինքը:
Այո, ուղեցի ճշնել թէ այդ Նոր Տարին ամէն անգամ ի՞նչ նորութիւն կը բերէ մեզի, որ այնքան կ'ուրախացնէր եւ կը ցնծանէր ամէնքս: Բայց, ի դուր, չկրցայ թափանցել իր հմայութեան գաղտնիքին:
Այն ատեն ուղեցի գիմեցի իրեն և ըսի:
— Նոր Տարի, սիրուն պարիկ, ի՞նչ նորութիւն, ի՞նչ փոփոխութիւն կը բերես հետք ամէն անգամ որ այսքան կ'ուրախացնես մեզի:
Գեղեցիկ տղան, սիրուն պարիկը, Նոր Տարին, անպա չըբուռ և պատասխանեց:
— Իմ բերած փոփոխութիւններս, իմ բերած նորութիւններս տես սա մագական հայելին մէջ, Ու նայեցաւ:
— Աստուած, իրաւ. ի՞նչ փոփոխութիւն, ի՞նչ նորութիւն անցած տարուէն ի վեր... մազերուս և մօրուքիս մէջ օրչափ աւելցած էին ճերմակ թելերը... իսկ բերնիս մէջ ահա երկու աղայ եւս պակասած էր... ու ձախ սրունքս աւելի ծանր կրնայի շարժել քան նախորդ Նոր Տարին... իրաւ, ի՞նչ նորութիւն, ի՞նչ փոփոխութիւն:
— Շնորհաւոր Նոր Տարի և բարի Կազանդ... Ով մարդկային յիմարութիւն...
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

«Հայեր» ներկայացման դեկլատոր՝ Եր. Սեդրակյան, Գաւապաբեան եպիսկոպոսի դերին մէջ:

զան տեղեր ու կը գիտէ մարդերը:

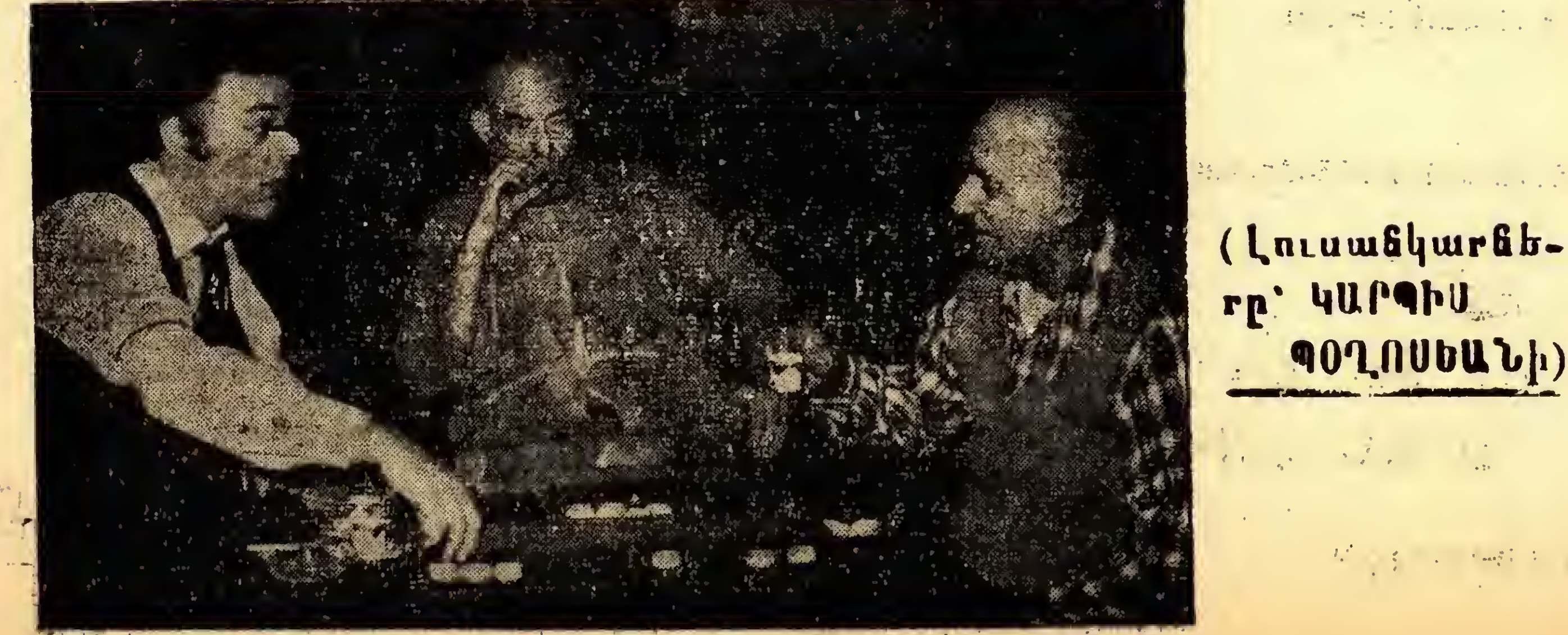
Ֆրէզնոյի բնակիչներէն ու մանց մասին թատերագիրին գիտածն ու նշմարածը կը գտնուին այս գործին մէջ ու կ'ընդգրկեն 1920ին նախորդող շրջանը և յետագայ երկար միջոցը, ներառեալ այս առաւել պատահած դէպքը, երբ ատամնաբոյժին դրան առջեւ մարդ մը ինծի ըսաւ, «Դուք չէք նմանիր այն անծին զոր կ'երեւակայէի տեսնել»: Գաւապաբեանի անոր՝ «Անկեղծօրէն, չեմ կրնար ըսել թէ կը ցաւիմ, որովհետեւ չեմ գիտեր ի՞նչ կ'ակնկալէիք կամ թէ ինչ»: Հայերէն կը խօսի՞ր. ինծի հայերէն ըսաւ. «Կը կարծէի թէ օսվլար» (էիք), կամ մօտաւորապէս այդպէս ըսն մը, որ բուն բառն է՝ «գէր» ինչ:

«Գաւապաբեան ուրեմն, իրենց բնակարանն են կամ վախճանած: Ես ինքս ու թատերադերձ տարեկան եմ և կ'աթուած մը ունեցած՝ երկու տարի առաջ:»
«Բանի՞ զաւակ ունիք», ըսի: «Ամուսնացած եմ ֆէնիլփանիայէն կնոջ մը՝ որ այս պահուն կը գտնուի ատամնաբոյժին քով, իսկ մենք զաւակ չունինք», ըսաւ:
Կը տեսնէք ուրեմն, որ մարդը մահախաղաղ մօտ է ու աշխարհի վրայ չէ ձգած պայքարը շարունակողներ՝ կէս մը հայ, կէս մըն ալ հոլանտացի՝ ֆէնիլփանիայէն: Ասիկա, անտարակոյս, անպայման ցաւ կը պատճառէ ինծի, որովհետեւ միջնորդ Ամերիկայի հայերը խառն ամուսնութիւններ կ'ընեն, այնքան մը հայութեան փշուր կայ տակաւին իրենց ծա-

ռացայ՝ մաղթելով իրեն յաջողութիւն. չեմ կրնար երեւակայել սակայն, թէ ի՞նչ բանի համար:
Այս թատերախաղը մօտաւորապէս այդ կարգի նիւթ կը շօշափէ, անուղղակի կերպով սակայն:
Երբ կ'ուզենք շարունակել մասնակից ըլլալ աշխարհի մէջ մղուած պայքարին՝ մեր բուն փնտրածն այն է, թէ մարդկային ընտանիքը ինչ շարունակէ՝ գոյատեւել իր ամենէն լայն, խորունկ, բարդ, սրտնեղիչ, անբացատրելի, անընդունելի, անտեղի, հակասական և անսպասելի անխորտակելի իրականութեան ճամբուն մէջ: Ինչքան համար սակայն: Ինչո՞ւ: Այն պատճառով որ այդ ահաւոր բայց նաեւ հոյակապ լիութենէն միայն թէ կարելի՞ ըլլայ մեզի ակնկալել, որ մարդկային ցեղը սկսի-սկսի, լա՛ւ նշեցէք-ամբողջացնել իր բնութեան մէջ պահածն ու ճշմարիտը, որոնք այնքան ատենէ գոյութիւն ունին իբր արծանագրութիւն՝ բարի մէջ քանդակուած, բարայրի պատերուն վրայ նկարուած, հարտարապետական հոյակերտ կոթողներու մէջ մարմնացած, երգօրօններու մէջ մեղմիւ մրմնջուած, համանուագներու մէջ շնչուած և գոռումով մը պայթած, մէջը ամուր և զաղտնապահօրէն ստեղծուած ամէն տեսակ ձեռի՝ նաւ, շոգեկառք, օգանաւ, ծայնագիր, աստիճան, հեռատեսիլ՝ օրինակի համար: Բայց աւելի՛ յատկանշականօրէն, թերեւ մէջը բոլոր կերպարներէն երբեք ճիշտ չ'աւարտուի՝ ծուրի, բան մը՝ որ անշուշտ կատարելապէս անըմբռնելի է մեզի՝ որովհետեւ հակիթին պէս մենք

Ուիլիամ Սարոյեանի «Հայեր» բաժնեկցիներու ներկայացումէն տեսարաններ

«(Լուսանկարներէ՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)»
(*) Շալվա՞ր. Բնագիրին մէջ մեկնագրութեան սխալ մը արդեօք:
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

ՁՈՒԱՐՔԱԼԻՔՆԵՐ

Առաջին անգամ՝ կարճահասակ այլ մեծահոգեակ նկարիչ Թուրուզ Լոթիկի ներկայացուելէ ետք, Թրիստիան Գեռնարի կինը ըսաւ:
— Այնքան կարճ է, որ երբ վերէն կը նայիմ իրեն, գլխու պտոյտ կ'ունենամ:
— Ժիշդ ինչի՞ կը նմանի այս կէս նարինջը:
— Մնացեալ կէսին:
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

— Ամուսնութիւնը ե՛րբ երջանկաւե կրճար ըլլալ, հարցուցին փիլիսոփայի մը, որ պատասխանեց:
— Երբ այլը խուլ եւ կիճը կոյր ըլլայ:
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

Ազարակապանը առաւօտ մը տեսաւ, որ իր գործաւորը կը ըստիպէ կողմին, որ դուրսէն մէջի կ'աթուածէ խմել:
— Ի՞նչ կը փորձես ընել, տեսած ես կով մը, որ իր կաթը խմէ, կը պոռայ ան:
— Ինչեք կովը ոտքը գոյլին մէջ դրաւ, ուղեցի որ խմէ, և զուտածը նորէն կ'ընէ:
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

— Վարձքը ո՛ւր մնաց, կը հարցնէ տանտէրը:
— Կը ցաւիմ, որ այս շաբաթ պիտի չ'ընամ վճարել, հաճես գալ շաբաթ եկուր, — կ'ըսէ վարձակալը:
— Սակայն անցեալ շաբաթ ալ նոյն բանը ըսիր:
— Կը տեսնե՞ս, որ խօսքս չեմ փոխեր:
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

«Հայեր» թատերախաղը կը պատգամէ թերի, որ Սեդրակյան մեր պայքարը, Գիտնիք այնքան ալ անյայտ չ'ստակայն, թէ չ'ուզենք գիտնալ ո՛րքան անբարեկարգ է ատիկա:
Թարգմանեց Ա. ՅԱՏՈՒՐ
Հելիոպոլիս, 12-11-74

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԸ

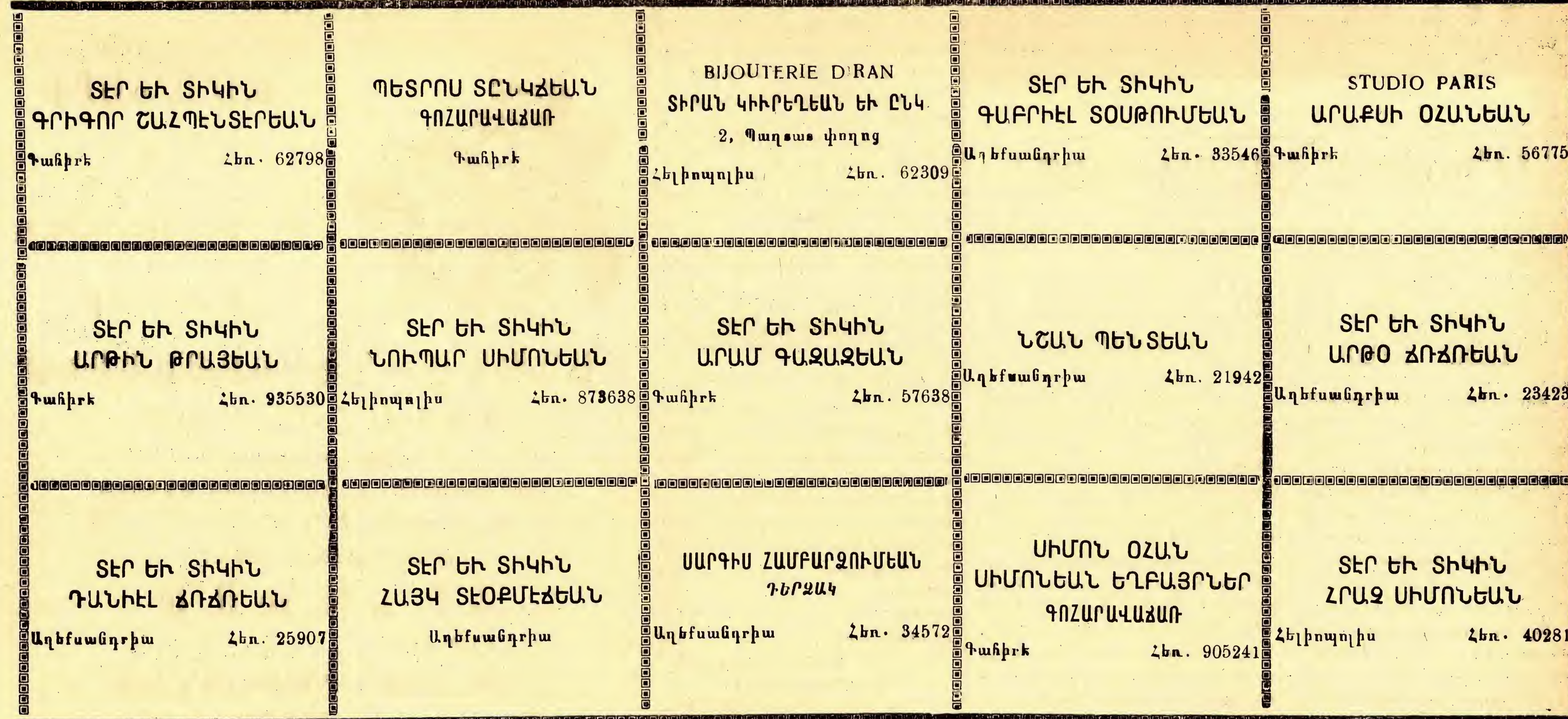

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ

ԻՐԵՆՑ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ, ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱԾԽԱՏԱԽՈՐՆԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ Գահիրե Հեռ. 934908 Արապայի հրապարակ Գահիրե Հեռ. 906433-906451	ԱԻԵՏԻՍ Ն. ԶԱԳԸՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՀԱՍՑԱՏՈՒԹԻՒՆ Արապայի հրապարակ Գահիրե Հեռ. 906433-906451	ՆԱՍԻՊ-ԹԱՐԳՈՄ	ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 826211-826291	ՎԱՀԱՆ Տ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Աղեփանդրիա Հեռ. 28173
ԵԴՈՒԱՐԴ ԶՕՐԱՅԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 906479	ՕՆՆԻԿ Կ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 900186	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՐՈՍ ՊԵՏԻԿԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 83459	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՔԵՀԵԱՆԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 62542	ՎԱՐԴԳԵՍ ԵՒ ԱԼՊԵՐ ՔՐԵՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ Գահիրե Հեռ. 902012-862386
ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԿԱՐՕ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 47240	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՌԱՖԻ ԳԱԼԸՆԵԱՆ Աղեփանդրիա Հեռ. 27931	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՔԻՐԻՔՃԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 861452	STUDIO ANTRO ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 37, Բալասար Հարայ փողոց Գահիրե Հեռ. 75542	ԱՐՄԻՆԷ ԺԱՄԿՈԶԵԱՆ ՆԿԱՐԶՈՒՀԻ Գահիրե Հեռ. 64480
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԳԱՄԳՈՒԷ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ 195, Ռասմես Պողոսյ Գահիրե Հեռ. 900738	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱԼՊԵՐ ԳԱԼԸՆԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 72050	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅԱԿՈԲ ԷՔՍԵՐՃԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 865920	ՏՈՔԹ. ՀԱՆՐԻ ԲԵՏԵՐԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 73321	ՊԵՐՃ ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 918516
MAISON ROYALE ԽՈՍՐՈՎ ԶԱՔԱՐԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 910402	ՄԵԹՐ ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՍԻԿԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 42259	ARABIAN NEON & FLUORESCENT LIGHT CO. ՓՕԼ ՔԻԼԻՏՃԵԱՆ 135, Մոհամեմ Ֆարիք փողոց, Ապթի Գահիրե Հեռ. 43816-44792	ՍԱՐԳԻՍ ՎՈՒԳՈՒՑԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 917039	MICKY MOUSE ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱՅՈՒԿԵԱՆ 26 Յուլիս պողոտայ, բլ. 8 Գահիրե Հեռ. 915570
ELPAR SHOES ՎՐԵԺ Լ. ՍԵՖԵՐԵԱՆ Աղեփանդրիա Հեռ. 24073	LILI ՅԱԿՈԲ Մ. ԺԱՄԿՈԶԵԱՆ ՓՈՐՐԻԿՆԵՐՈՒ ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 22, Քասր Էլ Նիլ փողոց Գահիրե Հեռ. 54480	ՎԱՀԷ ԴԵՐՋԱԿԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 103, Կոմիտասի փողոց Գահիրե Հեռ. 900563	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՆՃԼԸՔԵԱՆ Աղեփանդրիա	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԵՐՋԵԱՆ Աղեփանդրիա Հեռ. 33713
ՆՈՒՊԱՐ ԿԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գահիրե	ՕՐ. ԶԱՊԵԼ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Գահիրե	MAISON D'ART ՑՈԼԱԿ ԵՐՋՆԱՅԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 29, Ապթի խալիֆ Մառուս Գահիրե Հեռ. 40584	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅՈՎՍԵՓ ԿԻՍԻԻՇԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Աղեփանդրիա Հեռ. 27139	ԺԱԳ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 911220
Ն. ԵՒ Ե. ԴԱԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ Manchester House Աղեփանդրիա Հեռ. 24996	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅԱԿՈԲ ՏԵՕԿԼԵԹԵԱՆ Գահիրե Հեռ. 934872	CORDONNERIE CECIL ՎԱՀՐԱՄ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ Աղեփանդրիա Հեռ. 22425	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 867554	ՎԱՀԱԳՆ ՏԵՓՈՅԵԱՆ ՈՒԵՏՐԱԳԵՏ Գահիրե Հեռ. 79381

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱԿԱՆԳՆԵՐ

ՄԻԱՑ. ՆԱԶԱՆԳՆԵՐ

ՓՐՈՓ. ՏՈՔԹ. ԼՈՒԻՉԱ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ
ՄԱՀԱՅԱԻ ՑԱԽԱԼԻ ԱՐԿԱԾԻ ՄԸ ՀԵՏԵԱՆՔՈՎ

Խոր կսկիծով տեղեկացանք, որ անցելով 2 Դեկտեմբեր, Նիւ- յորքի, ինքնաշարժի ծանր արկածի մը հետեւանով մահացաւ Ֆրեդ- ճոնի Գալիֆորնիոյ Պետական Հա- մալսարանի հայոց պատմութեան դասախօս եւ նոյն համալսարանին մէջ Հայկական Ուսմանց համա- կարգող Տոքթ. Լուիզա Նալպան- տեան:

Ողբացեալը, որ 48 տարեկան երեսնամեջ հասակին կը մահանայ, միայնակ կ'ապրէր Ֆրեդնոյի մէջ, Ան օտնական առիւ Սան Ֆրան- սիսկո իր հարազատներուն այցի գացած էր. ու իր վերադարձի ժա- մանակ, այդ քաղաքին մերձակա- րը՝ Սթանփոլաուս Բրեքերի կոչուած վայրին մօտեր, իր վարած ինքնա- օտրով արկած մը կ'ունենայ ու հեզ հայուհին կը մահանայ անուշի կեցողով:

Թաղման կարգը եւ յուղար- կաւորութիւնը կ'աւարտուին Ու- բաթ 6 Դեկտ. 1974, Սան Ֆրան- սիսկոյի հայոց Ս. Յովնանէս ե- կեղեցիին մէջ:

Ֆրեդնոյի մէջ, 8 Դեկտ. 1974, Յիւստանի Նիւյորքի մը տեղի ունե- ցաւ քաղաքին Newman Center-ին մէջ, որ հայերէնով վարեց հայոց հոգեւոր հովիւր՝ Արթ. Տ. Շահէ ԲՅՅԵ. Ալբուքուէք, Այս առիւ, Գալիֆորնիոյ Համալսարանին պատմաբանութեան բաժնի սեռ- րէնր Տոքթ. Սթիվեն Պենք, իւ- րեցաւ ողբ՝ Լուիզա Նալպանտեան- ի մասն ցած ծառայութեանց մա- սին, վեր առաւ անոր արժանիք- ները, ու նեցեց այս ցաւալի մահով հայութեան եւ համալսարանին կրած ծանր կորուստը:

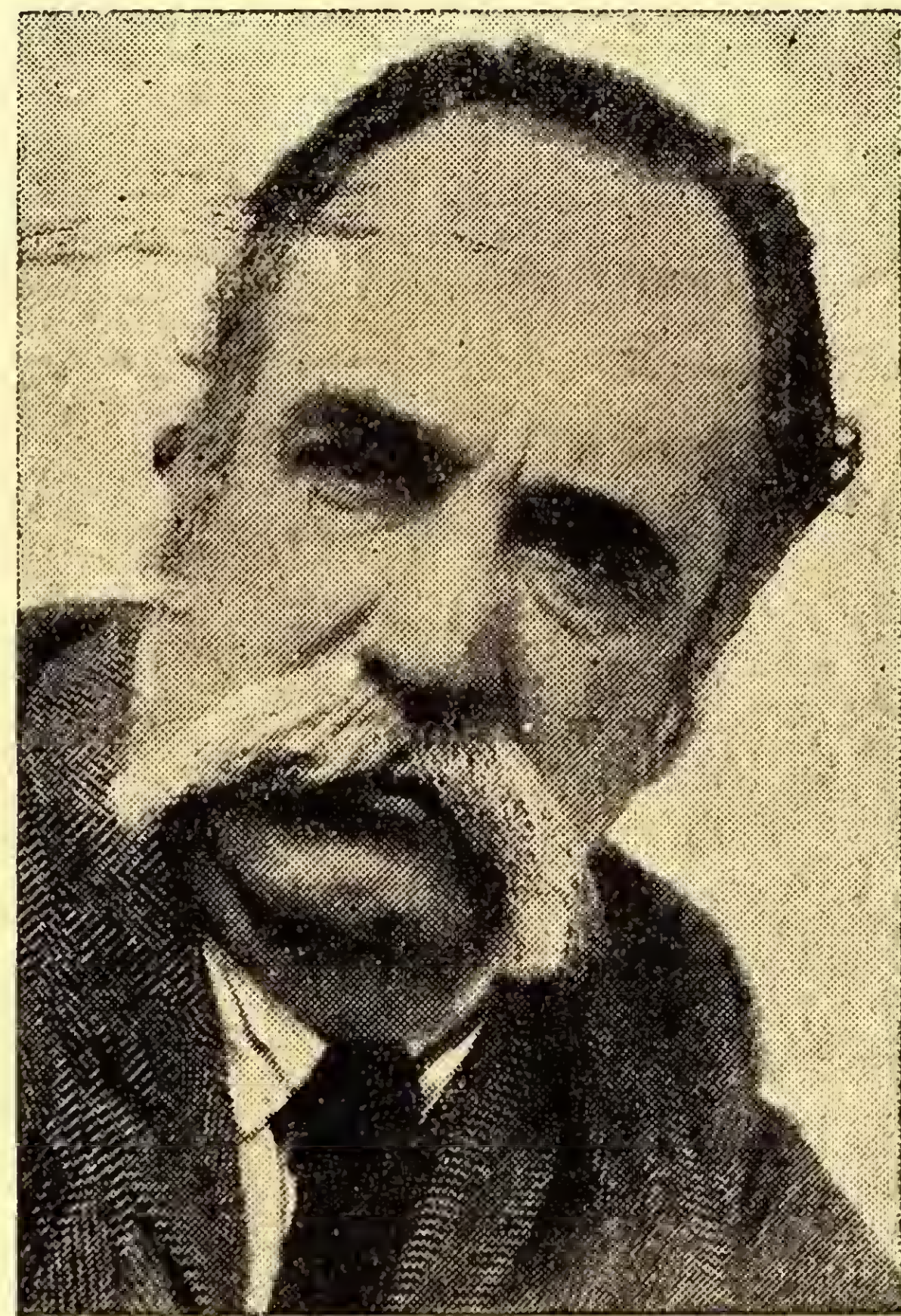
Ողբացեալին կենսագրական գրծերը պիտի տանք յաջորդով:

ՈՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ
«ԱՐՄԻՆԻՃՆՁ»Ը ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՒ
ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Անցեալ Հոկտեմբեր եւ Նոյեմ- բեր ամիսներուն ընթացքին, Նիւ- յորքի Հայոց Ս. Վարդան Մայր Տաճարի «Գաւառական» սրահին մէջ, մեծ պատրաստութեամբ բե- մադրուեցաւ հայազգի մեծ գրող Ուիլիլմ Սարոյեանի «Ար- մինիճնձ» Թատրոսադր, որուն գործող անձներու մաս կազմեցին Նեաւտուրի եւ սիրեմայի հանրա- ծանօթ անուանի գերասաններ՝ Պրոֆ. Ստեփ. Բոնիֆ. Ռաւեո:

Ներկայացումը զեկաւարեց եւ Սեդրակեան, որ «Դրասան»- ներու Սթուաթի տնօրէնն է:

«Ջանակիր»-ի այս քիւին մէջ (եջ 5) կարդալ հեղինակին՝ Ուի- լիլմ Սարոյեանի խորհրդածութիւ- նը իր այս նաւ հեղինակութեան մասին:

ՈՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ԾԻՍԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՈՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒՒՆ

Յառաջիկայ կիրակի, 5 Յուն- ւար 1975, կեսօրէն, Նիւ Եորքի պատկերասփիւռն պիտի տուի Ս. Ծննդեան եւ Մկրտութեան արարո- ղութեանց ընթացքին «Ջորճեմէ»-ի ծիսակատարութիւնը, որուն պիտի նախագահէ Առաջնորդ Գեորգ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, օրջա- պատուած Տ. Յուսիկ Վրդ. Պաղ- օստեանէ, Տ. Բակուր Վրդ. Տա- տեւեանէ, Տ. Մամբէ ԲՅՅԵ. Գու-

գուեանէ եւ Գառնիկ ԲՅՅԵ. Հալ- լանեանէ:

Սկիզբէն «Կոմիտաս» երգ- չ «խումբ», զեկաւարտութեամբ Տոքթ. Արք. Միսեանի, պիտի կա- տարէ երգեցողութիւնները:

Այս յայտագիրը դիտելի պիտի ըլլայ Նիւ Եորքէն, Նիւ Ճորքիէն եւ Բոսնիէ-Էրբիլէն՝ քիւ 4 կայանի միջոցաւ:

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ ԳՈԼԷՃԻ ՄԸ ՄԷՋ
ՀԱՅԵՐԵՆ ԼԵՋՈՒԻ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՄԸ

Յառաջիկայ վեցամսեայի օր- ջանին համար, Ֆիլատելֆիոյ «Սէն ժոզէ» գիւղերային Գոլէճի մէջ հաստատուած է հայերէն լեզուի դասընթաց մը, որ առաջին ան- գամ ըլլալով մաւ կը կազմէ վարժարանին ծրագիրին:

Հայերէն լեզուի անհեղեակ աշակերտներու համար նախա-

պատրաստական այս դասընթացը պիտի աւանդէ՝ Ուայնֆուլտի հայ- կական Ս Սանակ եւ Ս. Մետոյ եկեղեցիին հովիւր՝ Հոյ. Տ. Զա- լին Ս. Վրդ. Արգունեանները:

Հայերէն լեզուի այս նոր դա- սընթացը պիտի սկսի 15 Յուն- ւարին:

ՋԱՆԱԿԻՐ-ԻՆ

Ս. Դ. ՀՆՁ. ԿՈՒՍԱԿՈՒ- ԹԵԱՆ Ուստի (Մասն. - ԱՄՆ) մասնաճիւղը, առ ի գնահատանք թերթիս հայրենասիրական ուղղու- թեան կը նուիրէ 25 Տոլար:

Տէր եւ Տիկին ՍԻՄՈՆ ՍԱՄ- ՍՈՆԵԱՆ (Նիւ Եորք) Նոր Տարուայ առթիւ կը շնորհաւորեն եւ թեր- քիս կը նուիրեն 20 Տոլար:

Նոր Տարուայ եւ Ս. Միսեղիի տօնակաւ առիթներով, Տիրամայր Լիւիսի Զինջիւնեան առ ի քաջա- լերութիւն՝ թերթիս կը նուիրէ 200 Է. Դ.:

ՆՈՒՐԱՅՈՒՆՆԵՐ

(ԵԿԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տիկին Զարուհի Ֆերմանեան, Նաւապեան, Ֆերմանեան Տիրա- տուր զերգատաններու հոգե- ղանգստեան առթիւ կ'ընէ հետեւ- եալ նուիրատուութիւնները:

Եկեղեցւոյ Պաճառութեան 1000
Մարմինայի գեղեցիկ ստան 1000
Դպրաց դասուն 500
«Յուսարբ»-ին 100
«Արեւի»-ն 100
«Ջանակիր»-ին 100

(Ստանալ Գաւիթի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Իր տաք ողբ՝ Ողբ. Հայկ Թա- պաքեանի մահուան քառասուն- օրն առթիւ, Տիկին Սիրարփի Թափաքեան կ'ընէ հետեւեալ նը- տրատուութիւնները:

Գալուստեան Ազգային Վարժարանին 200
Հայկական Ընթերցարանին 100
«Յուսարբ»-ին 100
«Արեւի»-ն 100
«Ջանակիր»-ին 100
(Ստանալ «Ջանակիր»-էն)

Իրենց շատ սիրելի եղբոր- զաւակին եւ զարմիկին՝ ողբ. Կարօ Թուֆալեանի կսկծալի մահուան Բ. տարեկիցին առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին՝ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն եւ Սիրանոյ Թուֆալ- եան եւ զաւակունք (Մ. Ն.) կը նուիրեն:

Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբ. ց Գերեզմանատան 300
«Այն Ֆիլիկ»-ի Հանգստեան Տան 300
Հ. Մ. Ը. Մ. - Նուպարին 300
Հելիոպոլսոյ 200
«Յուսարբ»-ին 200
«Արեւի»-ն 200
«Ջանակիր»-ին 200
(Ստանալ «Արեւի»-էն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Յակոբ Շահակեանի- եանի (Աղեքս.) մահուան քառա- սունօրն առթիւ, Տէր եւ Տիկին Վահան Խաչերեան կը նուիրեն 100 Է. Դ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ
ԳԱՏԻՐԷ

ԱՄԱՆՈՐԻ

Ե Ի

Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ

Ա. Բ. Ի. Ի

ՀԱՆԴԻՍ - ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՈՒԹԵԱՄ

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ» ՄԵԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ
Շաբաթ, 4 Յունուար 1975, կ. Ե. ժամը 7.30ին

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տ Օ Ն Ա Ծ Ա Ռ

ԺԱՄԸ 9.30ԷՆ ՍԿՍԵՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄ

Big Brothers

Առաջնակարգ Նուագախումբին

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 34.5 Ե. Դ.

Կաղանդ Պապային նամակը պատուովի է փոփոխուել համար:
Այժմէն ապահովեցէր սեղանները՝ հեռաձայնելով թիւ 933296,
59708, կամ դիմելով Ընթերցարան, ամէն երեկոյ ժամը 8-10,
(հեռ. 934908):

Հինգեաբբի, 9 Յունուար 1975, կ. Ե. ժամը 9ին

ԱՄԱՆՈՐԻ Ե Ի Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻ

ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԱՍԵՂԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱՔՐԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԿԱՐՃ ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (SKETCH)

Սիրալիւր հրաւեր բոլորին

**

Կիրակի, 12 Յունուար 1975, կ. Ե. ժամը 3ին

ՍԷՆՅԱՄԻՅԻ ԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ (24 ՖԱՐԻՏ ՓՈՂՈՑ. ՀԵԼՈՊՈԼԻՍ)

Ֆուրպոյի Բարեկամական Մրցում

ՑԱՍԱՔԱՅԻՆ ՈՅԺԵՐՈՒ ԶՏԵԱԼ ԽՈՒՄԸ

Ը Ն Դ Դ Ե Մ

Հ.Մ.Ս.Ի (ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ)

Կը խնդրուի հայ մարզասէրներէն քաջալերել իրենց ներկա- յութեամբ մեր նորակազմ խումբը:

ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

Ձեր արդուզարդին համար միշտ գործածեցէ՛ք

Shampooing
Eau de Cologne
Crèmes
Poudre Crème
Rouge à Lèvres

Mirande

ՀԱՆՐԱԾԱՆՈԹ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

ص. ب ٢١١١ بالقاهرة - ط. ج. ٢٠٤٧ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سمير بيات (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

S.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Յրոշմատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՆԵԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 558 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆԻՈՒՐ 1975

ՀԱՏԸ 26-ԻՆ 4 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿՄՐ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم 558 — الخميس 9 يناير 1975

ՄԵԾԱՊԱՅԾԱՌ ԱԻԵՏԻՍԸ

ՍԻՐՈՅ ՈՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ

ԾՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԻ

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Դարաշրջան ցուցանող նոր գարազուխ մե հանդիսացաւ Ծնունդը՝ Աստուածորդւոյն: Չիրարատող, զիրար զրպարտող, զիրար սպանող հասարակութիւն մը, որուն հիմնական զբաղումը ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ՝ գերեզմանաւորութիւնը, կարիքը ունէր նոր հասարակարգի մը, նոր իրավիճակի մը, որուն հզօր լոյսերը գային միանգամ ընդմիտ կործանելու՝ մինչ այդ տիրապետող խաւարն ու խաւարամտութեան ստրկացնող շղթաները:

Երկու հազարամեակ ստոր, Բեթղեմիի կապոյտ երկնակամարին վրայ, զիշխողին խաղաղութեան մէջ, հրեշտակներու մեծապայծառ Աւետիսին և հովիւներու խանդավառ երգերուն հետ պլպլացող Աստուղը, Պատմութեան նոր փլիւսփայտութեան խորհրդանշիչ որպէս, Մարդկութեան բերաւսքանչիւր Գաղափարները՝ Սիրոյ, Եղբայրութեան և Խաղաղութեան:

Իր Աստուածայայտնութեամբ, Մարդուն Որդին, իր Աստուծային Ուժով, Խաւարամտութիւնը փոխարինեց Լուսամտութեամբ, Աւետիսութիւնը՝ Սիրով, Պատեհազմը՝ խաղաղութեամբ:

Քրիստոնէական վարդապետութիւնն ու փլիւսփայտութիւնը Մարդկութեան ցոյց տուին նշմարիտ ճանապարհը՝ կեանքը մարդկայնական ոգիով ապրելու:

Ափսոս սակայն, հակառակ երկու հազարամեակի թաւալումին, երկու հազարամեակ, որուն ընթացքին Մարդկութիւնը ինչպիսի ցնցումներէ և փուլումներէ անցաւ, իւրաքանչիւր տարի վերանորոգուող խաղաղութեան Աւետիսը, մինչև այսօր ալ, անկարող է աւետիսութիւնն ու եղբայրասպանութիւնը վերացնելու մարդաբանական այս երկրագունդի տարածքին:

Մինչև ե՞րբ պիտի շարունակուին եղբայրասպան այս կռիւները:

Մինչև ե՞րբ պիտի զօրանայ արշաւը՝ սուտի, զրպարտութեան ու կեղծիքի:

Մինչև ե՞րբ պիտի գոյատևէ ոսկիին տիրապետութիւնը՝ ոգիին վրայ:

Ծանրակշիռ հարցումներ են ասոնք, որոնք, իւրաքանչիւր տարի իրենց տեղը կը վերագտնեն խաղաղասէր ազնիւ մարդոց շրթներուն վրայ, Ծնունդի և Աստուածայայտնութեան տօներու հանդիսաւոր օրերուն:

Խաղաղ կեանքը սիրող և նոյն այս իսրայէլիական հողական աներեւոյթ թելերով կապուած մայրիկ որակէս, սկսեալ անկեղծ զգացումներով, հաւատարմութեամբ և կրօնասէր Սիրոյ, Խաղաղութեան և Արդարութեան զօրութեան և յաղթանակի, և որոնց յաւերժական ու յաւերժափայլ խորհրդանշիչն է ու կը մնայ՝ Լուսամտու Աստուղը Բեթղեմի:

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին, որ շախապատութիւնը ունի աշխարհի առաջին Քրիստոնէայ եկեղեցին Մէլք Բլաւաթ, և որ, շուրջ երկու դարերէ ի վեր, արդա՛ր հպարտութիւնը ունի իր ազգային ինքնութիւնն ու զմեզ պահած ըլլալու, իւրաքանչիւր տարուան Յունուարի 6-ին, միաժամանակ կը նշէ Ծնունդեան և Աստուածայայտնութեան տօները:

Քրիստոնէական վարդապետութեան սեղանյալ չենք ըլլալ, եթէ յայտնենք, թէ իր Ազգային Եկեղեցին հոգաւ ինչ երբեք, հայտնութիւնը հանդիսացաւ Քրիստոսեւադատ ժողովուրդներուն աշխարհակար, աշխարհապաշտ և ինքնապաշտ կոտորակներով և տուժելով հանդերձ, միջօրէն և անբախտելիորէն կառնած մնաց, կը մնայ և պիտի մնայ Քրիստոնէական փլիւսփայտութեան մարդասիրական աշխարհայեացքին:

Մինչդեռ աստե՛ն, սխալած չենք ըլլալ, եթէ վերահաստատենք այն անալիզը իրականութիւնը, թէ հայութիւնը Քրիստոնէական վարդապետութեան ցոլբերուն չեղան, կ'ըլլայ իր հոգեմտաւոր վերածնունդը, ճանապարհ բացաւ իր բազմաթիւ մշակոյթին, և մանաւանդ՝ ուժ տուաւ իր ազգային ճարտարապետութեան յարաճուն վերելքին:

(Ծանոթանալով ինչ տես էջ 4)

Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ԳՆԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Ս. Ծննդեան և Աստուածայայտնութեան տօնին առթիւ, Գաղափարի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին մեջ կատարուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, ի ներկայութեան հաւատացեալներու հոծ բազմութեան մը:

Պատարագեց և իմաստալից բարոյ մը տուաւ Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահը՝ Գեորգ Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեան, Առաջնորդութեան մասնակցեցան Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաբարեան և Տ. Նարեկ Քհնյ. Յրեմեան, սարկաւազաց դատար, որուն իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ Արքեպի Պողոսեան Ազգ. Վարժարանի Տնօրէնը՝ Պր. Օգնիկ Գալուսեան: «Շնորհալի» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Մո. Նիկողոս Յակոբեանի և երգեհո-

նահարութեամբ Տիկից Շամբաճ Դարմանեանի կատարեց պատարագին բազմաձայն երգեցողութիւններ, որոնց ընթացքին մենակատարեցին՝ Տիկեցի Զաւարեան, Մարկի Յակոբեան, Զապիկ Ռեզուսի և Անահիթ Թումայեան և Պարտեմ Յարութիւն Լեւոնեան, Շաւար Գալուսեան: Սարգիս Զամբարեան, Օգնիկ Գալուսեան:

Պատարագի Հայր Սուրբ իր բարոյ վերջաւորութեան, շնորհաւորական խօսք քաւ և արեւատարիւն մարգեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, ինչպէս նաեւ հայ հոգեւորական դասուն և եպիսկոպոսութեան իր լաւագոյն մարգարեները քաւ: Այս առթիւ Հայր Սուրբ երկար կեանք, արեւատարիւն և յարգութեամբ մարգեց եպիսկոպոսի ժողովուրդին և անոր նախագահ՝ Ամենայն Հայր Սահակին:

որուն անձնական ներկայացուցիչը՝ Պր. Իսմայիլ Քասեմ ներկայ գտնուեցաւ պատարագի արարողութեան: Քարոզին որոշ մասերը բարձրաձայն արարեցին լաւագոյն Պր. Կարո Ներսէսեան:

Տեղի ունեցաւ նաեւ խաղահանգիստ և Զորհմէք, Քրիստոսի Ս. Մկրտութեան տօնին առթիւ:

Պատարագի սկիզբէն (ժամը 9-ին սկսեալ) արարողութիւնները ձայնափողուցան Պահիրի Պեռական Ռաթիկայանէ՛ն՝ մինչև ժամը 11:15:

Ժամերգութեան ատարին, պատարագի Հայր Սուրբ, զգեստաւորեալ, եկեղեցական քաթորով առաջնորդուեցաւ Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճը, ուր Ազգ. Իւրաքանչիւր անդամներ և զանազան հաստատութեան, Ազգ. Վարժարաններու և հոգաբարձութեան, խնամակալութեան, սամուլի, միութեան վարչականներ, անդամներ, ուսանողներ և այլք հաւաքուած էին: Այստեղ տեղի ունեցաւ «Շնորհալի» Յանուն Ազգ. Իւրաքանչիւր, շնորհաւորական խօսք քաւ Պատ. Թեմական ժողովի անդամներ Պր. Արք. Պրլիք-Տանեան, Գալուսեան Ազգ. Վրժ. Իւրաքանչիւր կողմէ ուղերձ մը կարդաց Հայրի Չեմեմեան, իսկ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի անդամներ անցնելով՝ Այլին Գոյնութեան:

Կրօնական այլ համայնքներ և ներկայացուցիչներ ուղարկած էին՝ այս տօնական առթիւ իրենց համայնքին շնորհաւորագրեր ներկայացնելու հայրերուն:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԸ

Ս. Ծննդեան հրաւիրաւ տօնին առթիւ, Ալեքսանդրիոյ Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցին մեջ եւս տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր պատարագ և ջորհմէք:

Պատարագեց և բարոյց Գեորգ Տ. Զաւեն Սպա Չեմեմեան:

Երգեցողութիւնները կատարեցան «Լուսաւորիչ» երգչախումբին կողմէ:

Հոծ թիով հաւատացեալներ ներկայ գտնուեցան այս հոգեպարար արարողութեան:

Մանրամասնութիւնները պիտի տանք Ալեքսանդրիոյ մեր աշխատանքին ըրապնութեամբ:

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ ՆԵՐՍ

Տեղապահ Հայ Աւետարանական համայնքներու, Ս. Ծննդեան պատարագներ, տեղի ունեցան Կիրակի, 5 Յունուար 1975:

Պահիրի Հայ Աւետարանական եկեղեցին մեջ, տեղի ունեցաւ առաւօտեան ժամը 11-ին, իսկ Ալեքսանդրիոյ Հայ Աւետարանական եկեղեցին մեջ՝ լոյս օրը, կ. ե. ժամը 10-ին:

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԻՐԸ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԺԱՄԱՆԵՅ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Չանակիր»)

Արժանքների զանազան քաղաքներու մէջ՝ շուրջ երեք տարիներու ընթացքին դասախոսութիւններ կատարելէ ետք, անցեալ 8 Դեկտեմբերին Նիւ Եորք Ժամանակի Նիւ Եորք Ժամանակի Պետական Համալսարանի դասախոս Փրոֆ. Տոքթ. Գեորգ Խաչատրեանն ու իր համաստեփայլ Տիկից:

Կիւրքը այցելելին՝ ազգային և պատմական հին իրերու և ձեռագրերու յայտնի սիրահար և հաւաքող Պր. Յարութիւն Հազարեանի տուն-թանգարանը, որտեղ անոնք զետեղելն բազմաթիւ հին հայկական ձեռագրերէն և իրեր:

Ի պատիւ Փրոֆ. Խաչատրեանի, Նիւ Եորքի ժամօթ ազգայիններէն Պր. Ներսէս Անիլեան, ընդունելութիւն տալէ իր բնակարանին մէջ, որուն հրաւիրեալներ:

Նշարին մեջ առաջին օտարէն ձայնէն աջ՝ Ներսէս Անիլեան և ձորհ ճախեան («Տեղի Նիւր» ԱՄՆի խոնորագոյն օրաթերի պատկերասրահով բաժնի աշխատակից) բարեկամ, ուրիշ, ձայնէն աջ՝ Լի Չո Գոթթեան, Տեղի Տիկից Ալեքսան Ներսէսեան, ձորհ Կառնեան, Տեղի Տիկ. Փրոֆ. Գեորգ և Անահիթ Խաչատրեան: (Լուսանկարը՝ ԿԱՐՊԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)

Ը. Մ. Ի. և Հայ Աւետարանական եկեղեցուն կողմէ միասնաբար կազմակերպուած էր ընդունելութիւն և դասախոսական երեկոյ մը, «Գալուսեան» հանդիսաւորահրաւիրեալներէն մէկուն մէջ որուն ընթացքին յարգելի Փրոֆ. Տոքթ. Գեորգ և Համայնարարին Գալուսեանները նիւթին շուրջ:

Ս. Դաս կազմեցին՝ Հ. Բ. Ը. Մ. Ի. և Հայ Աւետարանական եկեղեցուն կողմէ միասնաբար կազմակերպուած էր ընդունելութիւն և դասախոսական երեկոյ մը, «Գալուսեան» հանդիսաւորահրաւիրեալներէն մէկուն մէջ որուն ընթացքին յարգելի Փրոֆ. Տոքթ. Գեորգ և Համայնարարին Գալուսեանները նիւթին շուրջ:

ԿԱՐՊԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Նիւ Եորք, 23 Դեկտ. 1974

20

ՍԱՀԱԿԵԱՆ-ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ ԳՈՒԼԷԻ
ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԳԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ
ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐ՝
ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆԻ
ՄՐՏԻ ԽՕՍՔԸ

00000000000

100000000000

«Խոր ցաւով կը գրեմ այս երկնորը, հիւսնդանոցի անկողնոյս մէջ:

«Կեանքիս երջանիկ օրերէն մէկը կը կորսնցնեմ՝ չկարեւալ ներկայ ըլլալու համար Մահակեան Լեւոն Մկրտչեան Գոլէճի բացման հանդիսութեան, ուր արիւնքնու երգիս իրականացումն էր:

«Ծանր սրտի տագնապ ունեցայ ու անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրեցի: Երեւ մտնեցէն բժիշկներու հոգածութեամբ մասամբ վստիկեմ ազատեցայ, սակայն շատ զգուշութիւն յանձնարարեցի, սազեալը չկրկնուէրու համար:

«Կը ցաւով ու այսպէս եղաւ, ներեցէ՛ք ինձի:
«Կը դրկեմ ձեզի իմ սրտի խօսքս. ընկերներէն մէկը թող բարի ըլլայ կարգալու հանդիսութեան, զոր պատասխած էի անձամբ կարգալու համար:

«Բացման հանդիսութեան առիթով ընդունեցէ՛ք 2000 Տոլար՝ նամես նուէրս:

00000000000

100000000000

Յարգելի հանդիսականներ, կրթական մշակներ, և արեւի ընկեր և ընկերներէն:

Հայ դպրոցը հայ ժողովուրդի գոյութեան կիսաքարն է: Մեկնելով այդ իրադրութիւնը, այսօրուան հայ դպրոցի բացման հանդիսութեան մասնակցութիւնս կը համարեմ կեանքիս ամենաերջանիկ օրը:

Արդիական ճարտարագիտութեամբ կառուցուած կրթական այս փառաւոր օճախը, փոխանցումը կամ շարունակութիւնն է՝ միշտ գնահատուած Սահակեան Վարժարանին, որը յիստին երկար տարիներ խորը շէնքի մը մէջ, ծանրածանր դժուարութիւններով և մեծագոյն ջանքով իրենց կրթիչ, կազմակերպիչ և ազգային նշանակեցող հայրերէն զատիկաբարձրութեամբ, հայրենասիրական շունչով պատրաստուած հազարաւոր ուսանողներ, որոնք այժմ մայր հայրենիքի և սփիւռքի տարածքին վրայ կը փայլեն բարձր դիրքերու վրայ, պատիւ բերելով իրենց ժողովուրդին, ուսուցիչներուն և մասնաւորաբար՝ բազմաժանանակ զատաբարձր և Տնօրէն ընկեր Բենիամին ժամկէտին:

Արտասահմանի հայկական դպրոցներու պատմութեան մէջ: Սահակեան Վարժարանը հանդիսացեր է հայրենասէր սերունդներ պատրաստող իսկական և ճշմարիտ հայկական կրթական օճախ մը:

Սահակեան Վարժարանի նախնին շէնքը իր անհրաժեշտ տեսքով, այլևս անյարմար դարձած էր արդիական պատկերացումներով տեսնելէ, և անհրաժեշտ էր որ այդ վաստակաւոր հաստատութիւնը արդիական շէնքով մը օժտուէր, որպէսզի ան կարենար յարատեւել և իր կրթական - հայրենասիրական առաքելութիւնը կատարել: Լիբրանտի ասպնջական հողին վրայ կայք հաստատած մեր ժողովուրդին մէջ:

Երբ Սահակեան դպրոցը շինելու հարցը մեր ժողովուրդին ներկայացաւ, ան սրտաբոխի նուիրատուութեամբ, և անսակարկ զոհողութեամբ զօրավիգ կանգնեցաւ ու ամէն ազգային իր բաժնի ընրաւ, որուն արդիւնքը եղաւ այս փառաւոր շէնքին շինութիւնը, որ պատիւ կը բերէ մեր ժողովուրդին: Ան այդ այսօր ուրախ եմ և երջանիկ, որ պատեհութիւն տրուեցաւ նաեւ ինձի՝ որ կարենամ քար մը զետեղել այս հաստատութեան մէջ և այսօր ձեզի հետ կը բաժնեմ բացման հանդիսութեան բացառիկ ուրախութիւնը:

Այս ուրախ առիթով, կու գամ սրտագին շնորհակալութիւններս յայտնել Գալուստ Կիւլաքեանի Հիմնադրութեան, Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան, Հայրենակցական Միութիւններուն, Հարաւային և Հիւսիսային Ամերիկաներու մեր ժողովուրդին, Լիբանանի կրթաւոր և զոհաբերող գաղութին և անհատաբար ներակալան Ներսիսատուութեամբ մասնակցող ազգայիններուն և բոլոր անոնց՝ որոնք մասնակցեցան և իրականացուցին Սահակեան - Լեւոն Մկրտչեան Գոլէճի շինութիւնը:

Գիտե՛ք, որ սկիզբէն ի վեր, Սահակեան Վարժարանը չէ ունեցած և չունի ներթափանցող ապագայ աղբիւր: Ան հայ ժողովուրդի սրտաբոխի նուիրատուութեամբ օգնութեամբ կրցեր է իր գոյութիւնը պահել և օգտակար գաւազնիկ հասցնել ազգին: Եւ որպէսզի ներկայիս Սահակեան Գոլէճը իր կրթական առաքելութիւնը լիարատ առաջնորդ կարենայ կատարել և յարատեւել, հարկեաւոր հայութիւնը պէտք է յետ այսու ալ զօրավիգ և ներշնչի կանգնի այս հաստատութեան: Այդ ուղղութեամբ կը խոստանանք մեր հայրենասէր և կրթասէր ժողովուրդին:

Այս առիթով որպէս ճշմարտութիւն կու գամ յայտնել, թէ ես ո՛չ առեւտրական եղած եմ և ո՛չ ալ գործարանատէր, այլ՝ ծանրածանր աշխատանքներով մասնագիտութեան մը սիրակալով, տարիներու խնայողութեանս մեծ մասը յատկացուցի Սահակեան Գոլէճի կառուցման համար, հաստատելով և համոզումով՝ որ հայ դպրոցը, հայ գիրքն ու գրականութիւնը հայ ժողովուրդի գոյութեան, մասնաւորաբար սփիւռքի մէջ՝ հիմնաքարը կը կազմեն:

Բազմի դժբախտ պարագաներու բերումով, աշխարհով մեկ ցրուած գաղթական ժողովուրդի գոյութեան և յարատեւման միակ և զլիւսագի ազգային՝ հայկ. դպրոցներն են, մասնաւորաբար հայրենասէր սերունդը պատրաստող վարժարանները: Ասիկա եղած է ցարդ Սահակեան Վարժարանին կոչումը և առաքելութիւնը, և վստահ եմ, որ յետ այսու ալ պիտի շարունակուի նոյն աւանդութիւնը՝ նորակառոյց վարժարանէն ներս:

Մեր ժողովուրդին վիճակուած դարերու տառապանքն ևս քաղաքի ենք, որ այսօր ունինք մոխիրներէն յարութիւն առած և կարճ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԻՐԱՆԻ ԳԱՆՏԵՐԸ ԲԱՅՈՒՄԸ Է

Ինչքան էլ սուղ լինի ընթերցողի ժամանակը և թերթի էջը՝ սահմանափակ, ես պարտաւոր եմ հետեւից սկսել: Մատենադարանից: Գրեթէ չկայ զարգացած մի մարդ, որ չիմանայ Հայկական ՍՍՀ հին ձեռագրերի պահեստարանի մասին: «Հայկական հրեմ», եւ կոչում այն, «Հայկական Լուսին»։ Բուրգերի հայկական հովիտ: Եւ իրաւացիօրէն: Սօտ 15 հազար եզակի ձեռագիր կայ նրա յարկի տակ: Հին աշխարհի ծանօթ բոլոր գիտութիւնները ներկայացուած են այնտեղ: Բայց ինչքան էլ նշանաւոր լինի Մատենադարանը իր անգլիւս գանձերով, նրա անկեղծելի հմայքն ու փառքը կազմում են մանրակարկները: Ոչ միայն գոյների վերածննդեան ճոխութեամբ են ապշեցնում նրանք թանգարանի այցելուներին, այլ և նրանով, թէ ինչպէս են այդ գոյները պահպանուել: Կարծես ժամանակի ընթացքում նրանք ոչ թէ խունացել, այլ աւելի ջինջ են դարձել ու պայծառ: Եւ այս տոնական շուրջը պարում, ոսկու պսպղիւնի և կապոյտի շողարձակման մէջ արքայօրէն մեկուսանում է մի գոյն՝ կարմիրը: Հանրահայտ որդան կարմիրը, որ հարեան ժողովուրդները կոչել են «Հայկական ծիրանի», Արարետեան բոսորաների, «Գրմըզը»: Այո՛, այն, ինչ վերաբերում է այս ներկին, պատուած է ոչ միայն փայլով, այլ և գաղտնիքով: Ես այդ գաղտնիքն եմ լսում նոյնիսկ՝ կրակոցի պէս այն կարճ նախադասութեան մէջ, որով սովորաբար էքսկուրսավարն աւարտում է իր պատմութիւնը: «Որդան կարմիրը գաղտնիքը, դժբախտաբար, կորած է...»:

... Ռուբեն Սարգիսովը լաւ է յիշում այն տարին, երբ ինքը՝ Մոսկուայի պետական համալսարանի շրջանաւարտ, կենսաբան-հոգեգէտի վկայականով առաջին անգամ եկաւ Երեւան: Իր համար յայտնաբերելով Հայաստանը, նա անշուշտ չէր կարող ժողովրդի ոգեկան մշակութիւնը հին յուշարձանների կողքով անցնել: Նրան, ինչպէս Մատենադարանի գանձերին ծանօթ որեւէ մարդու, խորապէս յուզել է նաեւ խորհրդաւոր ներկի այս պատմութիւնը: Նա աշխատանքի է ընդունուել շերամաբուծութեան կայանում, ապա, հրապուրուելով կենդանիների խաչասերումով, դարձել է Կենդանաբանութեան Ինստիտուտի զիտքարտուղարը: Եւ արդէն

սկսել է մոռացութեան տալ որդան կարմիրը...:

Եւ յանկարծ ինստիտուտին պետական առաջադրանք է տրուում՝ արտադրական նպատակով ձեռնամուխ լինել որդան կարմիրի գիտական հետազոտումի կիրառմանը: Ստեղծում է յատուկ փորձարան, որի գլխաւորումն առաջարկում է Ռուբեն Սարգիսովը:

Երկու խօսքով, որդան կարմիրը մի միջատէջէ, որից կարելի է կարմիր ներկ ստանալ: Երբեք ներկ արմատներին նա ծու է դնում:

Որդան կարմիրի երանգների անհուն բազմազանութեան մէջ, ամենից շատ ծիրանին է գնահատուել: Ծիրանի են գցել սիրոյ, ընտանիքի և մայրութեան հովանաւոր հեթանոս աւետածուկների արծառների վրայ:

Մեր դարի սկզբում ի յայտ եկան ոչ բարձր որակի, բայց էժան, անխիճ ներկեր: Թուաց, թէ բնական լուծիչ հարցը: Սակայն շուտով պարզուեց, որ նախկան որդան կարմիրը իր առկուսնութեամբ և մարդու օրկանիքին անվնաս լինելու յատկութեամբ փոխարինող չունի: Միայն Մեքսիկան էր արտահանում այն՝ չափազանց թանկ գրանցող...:

... Չորս տարի անցաւ:

Ռուբեն Սարգիսովը ոչ անանց հպարտութեան ասուս է, որ, թէպէտ առաջադրանքը կատարելու համար հինգ տարի էր տրուած, բայց կարելի է հաստատել, թէ հարցն արդէն լուծուած է: Նա պահաւանքի մի քանի սրտակ հանել և թղթի վրայ թափեց տարբեր գոյնի փոշիներ: Յետոյ ինձ նուիրեց բաց կարմիր մանուածքի մի խրճիկ, որ ներկուած էր որդան կարմիրով: Եւ գուցէ դրա համար, որ դէմքիս տարակուսանք կար, Ռուբենին ինձ հրաւիրեց Հայագորգ՝ ֆիրմայի ֆապրիքաներից մէկը, բնական կարմիրով ներկած քրդէ թղթերից հիւսուած հայկական առաջին գորգը տեսնելու: Ծամփին նա պատմեց, թէ ինչպէս են ստանալ ներկը: Անհատաւոր էր, որ 12 հոգուց բաղկացած անձնակազմը կարողացել էր այնքան կարճ ժամանակամիջոցում գտնել, հետազոտել և բարեկարգել աբարաւան որդան կարմիրը, ամբողջութեամբ առած, երբեք հազար հեկտար տարածութեան վրայ սփռուած օջախները: Ուսումնասիրուել են միջատի ապրելակերպը, կենսաբանական բոլոր տուեալները, միջավայրն ու ի մասնաւորի, նրան սնող բոյսեր: Հիտրոփոնիք եղանակով արհեստական բուծման փորձեր են արուել: Փորձերը յուսադրել են: Այժմ բերն են տարալուսում, թէ մօտիկ ապագայում կարելի կը լինի տարին բոլոր օրդան կարմիր ստանալ: Անասելի (ի դէպ, դեռ վերջնականապէս չյաջեաւարւած) դժուարութիւններ են դարձան կարմիրը և գնահատանքը:

Ահա այդ փայտեան տունն է, որ մենք այսօր կը տեսնենք աշխարհով մէկ: Ուրեմն, իսկապէս տոնակատարելու համար դայն, և իրողապէս փաստելու մեր հաւատքը՝ դէպի Անտ, որ կ'ընդունինք իր մեր հոգեւոր և մարմնային Փրկիչը, դիմենք դէպի Բեթղէմի այն այրը՝ ուր Ան կը յանգչի մըստերն մէջ, չըջապատուած Մարիամէ եւ Եղիշէփէ, ծնկաջուր մեր հաւատքը մատուցանենք Անոր՝ ինչպէս հովիւներն ու Մոգերը, և միացնելով մեր ձայնը հրեշտակայ բազմութեան ձայնին, փառաւորենք զայն երգելով՝ «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկիր խաղաղութիւն ու ի մարդիկ հանութիւն»:

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
Աղեֆս. 26-12-1974

★ Ծ Ն Ո Ւ Ն Գ ★

Խորհուրդ Խորին, անհասանկիր...:

Իսկապէս խորհուրդ, որ մեզ կու գայ դարբնու խորքէն, աւանդական տոնակատարութիւններով՝ որոնք մեզի կ'զգացնեն, թէ իսկապէս Ան անհաս և անկիրքէ:

Տօնը, որ մենք այսօր կը տեսնենք, խորհրդանշանն է Անոր՝ որ պիտի ըլլար մեր, այսինքն մարդկային էակի հոգեւոր և մարմնային իսկական փրկիչը:

Աստուած տեսնելով մարդկութեան շեղումը՝ իր տոնած պատուերներէն, ու անկեղծ մեղքի ուղիւնին մէջ, ուզած էր զայն մահուամբ պատժել:

Նոյ իր աստուածաշնորհութեամբ և խնայարմատութեամբ կ'ստանար աստուածային ներդրումները՝ կանցնել երկնային պատիւ, այսինքն զրհեղեղ:

Եւ Աստուած իր անհուն սիրով կրկին կը վերահաստատէր մարդկային ջիգը՝ աշխարհիս երեսին:

Բայց մարդ արարածը, որ հողանիւթ է, չէր կրցած ըմբռնել Աստուածային պատուէրներուն և ներողամտութեան իմաստը, թէ Աստուած զինքը ստեղծած էր իր իմասնը օժտելով զինքը բոլոր տաքիներով, թիւներով և շնորհներով:

Ու կրկին անգամ ըլլալով, ան

ժամանակի ընթացքին քաղաքակիրթ ազգերու բարձրութեան հասած, ազատ և անկախ Խորհրդային Հայաստանը՝ ամբողջութեամբ պետականութեամբ: Ափիւքի տարածքին վրայ հիմնուած հայ կրթական հաստատութիւններու մէջ պատրաստուեց հայրենասէր սերունդներ, որպէսզի արժանի գաւազններ ըլլան մեր փառապանած հայրենիքին:

Այս հանդիսաւոր առիթով, իմ սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Հայկական կրթական Բարեխրական Միութեան Հիմնադիր Մարմին, Սահակեան - Լեւոն Մկրտչեան Գոլէճի Շինութեան Ծանձնախումբին և ճարտարապետներուն, որոնք տքնալան աշխատանքին շնորհիւ իրականացաւ այս արդիական հաստատութիւնը:

Իմ խորհին և սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ նաեւ, Հայկական կրթական Բարեխրական Միութեան Հիմնադիր Մարմին անդամներուն, որոնք Սահակեան կրթական հաստատութեան անուն կցեցին՝ իմ անունս, զայն անուանակոչելով Սահակեան - Լեւոն Մկրտչեան Գոլէճ, գնահատելով իմ համեստ ներթափանցող ջանքերս:

Շնորհակալութիւն բոլորիդ՝

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ՏԻՐՈՒԹ (ԱՄՆ) 24 Նոյեմբեր 1974

★ Ծ Ն Ո Ւ Ն Գ ★

Կ'իշխար իր բարձրութեան դէպի մեղքի և օրինազանցութեան ուղիւնը: Մարդաբաններու յորդորներն ու կոչերը կ'անտեսէր:

Աստուած, նոյն տոնած իր խոստումին համաձայն, որ էր մարդկային ջիգը ուղիւ պահել, ի վերջոյ աշխարհ կը դրկէր իր Միածին Որդին՝ Յիսուս Խրիստոս, որ սփռէ լոյս՝ մարդոց մտքին ու հոգիին, բանայ անոնց աչքերը և առաջնորդէ դէպի արդարութիւն և յաւիտեակութիւն:

Ահա այդ փայտեան տունն է, որ մենք այսօր կը տեսնենք աշխարհով մէկ: Ուրեմն, իսկապէս տոնակատարելու համար դայն, և իրողապէս փաստելու մեր հաւատքը՝ դէպի Անտ, որ կ'ընդունինք իր մեր հոգեւոր և մարմնային Փրկիչը, դիմենք դէպի Բեթղէմի այն այրը՝ ուր Ան կը յանգչի մըստերն մէջ, չըջապատուած Մարիամէ եւ Եղիշէփէ, ծնկաջուր մեր հաւատքը մատուցանենք Անոր՝ ինչպէս հովիւներն ու Մոգերը, և միացնելով մեր ձայնը հրեշտակայ բազմութեան ձայնին, փառաւորենք զայն երգելով՝ «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկիր խաղաղութիւն ու ի մարդիկ հանութիւն»:

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
Աղեֆս. 26-12-1974

ժամանակի ընթացքին քաղաքակիրթ ազգերու բարձրութեան հասած, ազատ և անկախ Խորհրդային Հայաստանը՝ ամբողջութեամբ պետականութեամբ: Ափիւքի տարածքին վրայ հիմնուած հայ կրթական հաստատութիւններու մէջ պատրաստուեց հայրենասէր սերունդներ, որպէսզի արժանի գաւազններ ըլլան մեր փառապանած հայրենիքին:

Այս հանդիսաւոր առիթով, իմ սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Հայկական կրթական Բարեխրական Միութեան Հիմնադիր Մարմին, Սահակեան - Լեւոն Մկրտչեան Գոլէճի Շինութեան Ծանձնախումբին և ճարտարապետներուն, որոնք տքնալան աշխատանքին շնորհիւ իրականացաւ այս արդիական հաստատութիւնը:

Իմ խորհին և սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ նաեւ, Հայկական կրթական Բարեխրական Միութեան Հիմնադիր Մարմին անդամներուն, որոնք Սահակեան կրթական հաստատութեան անուն կցեցին՝ իմ անունս, զայն անուանակոչելով Սահակեան - Լեւոն Մկրտչեան Գոլէճ, գնահատելով իմ համեստ ներթափանցող ջանքերս:

Շնորհակալութիւն բոլորիդ՝

ՊԱՍՏԻՔԻ ՊՈԼ 2. Մ. Մ. յաղթեց եգիպտական Ոստիկանության պաստեթի կազմին

Եգիպտական Ոստիկանության Մարզական Ակումբի Պաստեթի կազմը, որ ծառք օրեր Լիբանան այցելեց՝ 2. Մ. Մ. ի հաջողությամբ, 2 Դեկտեմբեր, երեկոյան ունեցավ իր երկրորդ հանդիպումը՝ բնորոշ հիմնական Միությունը կազմին։ Այս մրցումը, որում Եգիպտական Պաստեթի թիմը հաղթեց 2-1 հաշվով։ Եգիպտական Պաստեթի թիմը հաղթեց 2-1 հաշվով։ Եգիպտական Պաստեթի թիմը հաղթեց 2-1 հաշվով։

ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՍԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Թերթի մամուլի տակ էր, երբ վերջին պահին Նիւ Յորքէն մեր պատուակալ թերթից՝ Պ. Կարպիս Գոլդմանի կողմէ օգտին թողնող հարցազրույց տարածեց։ Դրանով ինքն իր լուսակալին հարցազրույց տալով, ինչ կը վերաբերի Արարատի ԱՄՆ-ի մէջ ունեցած ֆուլթայնի բարեկամական հանդիպումներուն մասին (Ֆրեդման, Լոս Անջելես, Փրոֆիտենս հաշվ)։

ԾՆՈՒՆԴ ԵՒ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ (Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Գրիգոր Լուսաւորիչէն մինչեւ Գրիգոր Նարեկացի, Ներսէս Շնորհալիչէն մինչեւ Ներսէս Աշտուրկէցի, հայ ժողովուրդը, ի Հայաստան Աշխարհ, թէ ի Սփիւռս Աշխարհի, իրեն համար բացաւ Լոյսի և Գիտութեան այնպիսի խորունկ աղբյուր, որոնց ընդմէջէն, մինչեւ այսօր տակաւին, յաղթականօրէն կը քայլեն ու կը յառաջանան անմահանուն հայութեան քաղաքակիրթ գաւառները։

Հայութիւնը բնածին սիրով մօտեցաւ Գրիգորի լուսնակալ վարդապետութեան, անոր մէջ տեսնելով իր յոյսերուն և յոյզերուն, իր իղծերուն և մտասեռուններուն ինքնաբերական գեղարուար տալանները։

Հայութիւնը, նոյն այդ բնածին սիրով, լարաբանջւոր տարի, ջերմեանդօրէն ուղեւորեց վերածնունդի ու վերելքի Երկրէն դուրս երկնապարգէ Աստուծոյ, և, երկու հազարամեակ սմբող հրեշմուկներու և հոգիներու Սեւտիւն ծախսէցէս։ Իր իսկ դարբնած ազգային շարականով։

Խորհուրդ մեծ եւ սխալ չի Որ յառաջ առաւ յայտնեցաւ։

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Մայր կեդրոն և հայութեան հաւատքի անուան վրէժ Ս. Էջմիածնի ղեկավարներ, իրենց համաձայն շնորհաշնորհութեամբ վերադարձին Լուսնակալին։ Երկու հազարամեակ սմբող հրեշմուկներու և հոգիներու Սեւտիւն ծախսէցէս։ Իր իսկ դարբնած ազգային շարականով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԿԱՆ ԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Վերջին Ընթերցողը Ե. Գ. ՍԻՐՎԱՆԻ (Բրանսթըն - Ռ. Ա.) Նոր Տարւոյ առթիւ կը նուիրէ 10 Տօլար։

ՆՈՒՐԱՆՈՒՆԵՐ (ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆԵԿԱՆՈՎ)

Սահակ Գալայանի Հաստատութիւնը, Նոր Տարւոյ և Ս. Երեմիայի առթիւ կը շնորհաւորէ իր յաճախորդներն ու բարեկամները և անոնց կը մղով թաղապետի կեանք և յաջող գործունէութիւն, և այս առթիւ կ'ընէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

- Գահիրէի Աղքատախնամին 200
- Ալեքսանդրիայի Հանգստեան Տան 200
- Թուսաբերին 200
- Արեւիկ 200
- Ջահալիին 200

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ

Մ. և Տիկին Եղորտ Թադրեան 200 Ե. Կը նուիրեն, իրենց ծնողաց՝ Ողբացեալ Բաբունակ և Սրբուհի Գեորգիաններուն յիշատակին։

«Ջահալի»-ի Աղեկ-սանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու թրդթակիցն է՝ Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ 33, Սաւո Ջաղիլլ պող. Հեռ. թիւ 802199

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ ԳԱՏԻՐԷ Զինգարի, 9 Յունուար 1975, Կ. Ե. Ժամը 9։16 ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԱՍԵՂԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԵՍՔՐԻՍԿԱՆ ԽԱՂԵՐ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԿԱՐՃ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՍԸ (SKETCH) Սիրալիբի Գրաւէր բոլորին

Կիրակի, 12 Յունուար 1975, Կ. Ե. Ժամը 3։16 «ՍԵՆՔ ՖԱՄԻՅԻ ԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ (24 ՖԱՐԻՏ ՓՈՂՈՑ, ՇԵՒՈՊՈՒՄ) Ֆուլթայնի Բարեկամական Մրցում ՑԱՍԱՔԱՅԻՆ ՈՅԺԵՐՈՒ ԶՏԵԱԼ ԽՈՒՄԸ ԸՆԴԴԷՄ Հ.Մ.Ս.Ի (ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ) Կը խնդրուի հայ մարզասէրներէն քաջալերել իրենց ներկայութեամբ մեր նորակազմ խումբը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾԻՐԱՆԻ ԳԱՐՏՆԻՔԸ ԲԱՑՈՒԱԾ Է (Շարունակութիւն Գ. էջէն)

այտադրութեան մէջ) և, ինչ որ յատկապէս ուրախացնում է Սարգիսովին, նկարիչները։ Լեւոնկրատի գեղարուեստական ներկերի գործարանի գլխաւոր ինժեները հաղորդում է, թէ որդան կարմիրը մեծ ստանդարտութիւն ունի արտասահմանեան բոսորաների և բնական ալի ներկերի վրայ։ Նա իր նամակը վերջացնում է խնդրով. որ բարձր որակի ներկեր պատրաստելու համար որդան կարմիր ուղարկեն։

Ս Տ Ա Ց Ո Ւ Ա Մ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընկեր ՆՈՒՊԱՐ ՍՈՒՔԻԱՍ-ԵԱՆԷ (Մանթրէլ) շնորհակալութեամբ ստացած ենք թերթի բաժնեգիրը՝ 25 Տօլար։ Ընկեր ՍԵՂԻՆ ԳՕԹԱՃԵԱՆ (Լոս Անջելես) կը նորոգէ իր բաժնորդագրութիւնը՝ նուիրելով 25 Տօլար։ Ընկեր ՄԱՆՈՒԿ ՃԻՆԿԷՕԶ-ԵԱՆԷ (Ռէյսին-Վիքտորի) շնորհակալութեամբ ստացած ենք իր բաժնորդագրութիւնը՝ 15 Տօլար։

Հարկ եղաւ, որ առաւօտեան ժամը հինգին արթնանամ, վեցին էջմիածնում լինելու համար։ Որդան կարմիրն առաւօտեան է դուրս գալիս և երեք ժամ յետոյ դարձեալ մտնում է հողի տակ։ Այսպիսի կարճ միջոցում մի մարդ կարող է մօտ հինգ հազար միջատ հաւաքել՝ 200-250 կրամ։ Իսկ մէկ քիլոկրամ կենդանի միջատից 40-50 կրամ թանկարժէք ներկ է ստացւում։ Եթէ սրան անելցնենք այն, որ որդան կարմիրն ամէն տարի աշնանը երեք շաբաթ է դուրս գալիս, ապա հասկանալի կը դառնայ թէ ինչու հին ժամանակ երկրի բոլոր ծագերից էին կանչւում մարդկանց։

Ռոպերթ Սարգիսովն ու իր պաշտօնակիցները յաջողութեամբ կատարեցին իրենց գործը։ Հայկական ծիրանի գաղափարը բացուած է՝ գաղտնիքն այն անթառամ ներկի, որ կ'օգնի նախելու թէ՛ գորգերը, թէ՛ կտորեղէնները և թէ՛ նկարիչներին կտակները, այսինքն՝ մեզ շրջապատող աշխարհը։ ՄԵԼԱՆՈՒ Ա. ԿԱԿՈՍԵԱՆ «Գոմսոմոլսկայա Փրավտա»

Brussels has certain advantages when it comes to signing a business deal.

Since Brussels became capital of the Common Market, more and more foreign companies have been making their headquarters in Belgium.

Manufacturers, international banks, food companies, property developers... they're all coming Why?

First, because Brussels is increasingly the central point of contact and the information bank for the new Europe. If you need facts or you need to meet key people, the place to find them is Belgium.

This means that if you're planning a business trip to Europe, the logical point of entry is Brussels. And the logical way of getting there is, naturally, the airline that knows Brussels best. Sabena.

Apart from the traditional Belgium hospitality which you will enjoy aboard our new wide-bodied Boeing 707's, 737's, 747's and Mc Donnell Douglas DC-10's, Sabena can offer you a unique commercial intelligence service - not just for Belgium but for most countries where you're likely to do business.

This covers not only business facts and information but also live introductions to key people in local business communities. Sabena Business Liaison Offices are already in operation in 15 cities. In Bombay, Bangkok, Singapore, Tokyo, Hong-Kong, Vienna, Stockholm, Oslo, Copenhagen, Casablanca, Abidjan, Nairobi, Kinshasa, Guatemala City, Buenos Aires and, soon, in Brussels itself.

In addition we have a team of business counsellors in New York. For the details ask at any Sabena office.

It's all part of our drive to prove that Sabena is a better way to fly.

GO BELGIAN GO SABENA

SABENA

CAIRO : SHARIA MARIETTE PACHA - TEL. 57294-43525
ALEX : 6, TALAAT HARB - TEL. 34564

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

مر ب ٢١١١ بالقاهرة ٢٤٤٢ - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالطبعة)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Մեխանիկական տպագրություն — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 559—ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 16 ՅՈՒՆԻՈՒՐ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹԵ 4 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿՏԻ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم 559 - الخميس 17 يناير 1975

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԻ Կ Ա Ր Ե Ի Ո Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Քսաներորդ դարու այս վերջի տասնամյակներուն, մեծապէս կը շեշտուի ընդհանուր զարգացումի կարեւորութիւնը՝ մեր ժողովուրդին համար, որուն մէկ մեծ մասը ի սփիւռս աշխարհի ցըրւած կ'ապրի, միջազգային ընկերութեանց մէջ:

Ընդհանուր զարգացումը այսօր անհրաժեշտութիւն մըն է ժողովուրդներու բոլոր խաւերուն համար, ի մասնաւորի արեւելեան ժողովուրդներուն, որոնց մաս կը կազմէ նաեւ հայութիւնը:

Գիտութեան և յառաջդիմութեան այս աննախընթաց ժամանակաշրջանին, մարդ պարտի բայլ փոխել ժամանակին հետ և սորվիլ, շատ բան սորվիլ, կարենալ հպարտ ապրելու, համահաւասար ապրելու՝ զազացած ժողովուրդներու հետ: Աւարելոյցին, ընդ ուս արեւելքի մէջ ապրող հայերուն մեծամասնութիւնը պէտք է որ ջանք թափէ այս ուղղութեամբ, ձեռքադաշտուելու համար ստորակարգութեան այն բարդոյթէն, որ դժբաղդաբար կը տիրէ իր անդամներէն մեծամասնութեան մօտ: Այս բարդոյթը մասնաւորապէս ի յայտ կու գայ և կը շեշտուի, երբ հայեր հարկադրուած կը զգան յարաբերութեանց մէջ գտնուելու՝ եւրոպական զարգացած ժողովուրդներու ընկերութեանց հետ և միջազգային մէջ:

Ուրախ և հպարտ ենք հաստատելու, որ մայր հայրենիքի մէջ բնակող հայութիւնը, ինչպէս նաեւ արեւմտեան երկիրներ ապրող մեր ազգակիցները, ընդհանուր զարգացումի գծով բաւականին յառաջացած են: Ինչ որ մեզ կը մտահոգէ, այդ՝ գլխաւորաբար Մերձավոր Արեւելքի երկիրներուն մէջ բնակութիւն հաստատած կամ ծնած հայութեան ստուար մասին մտամազարդակն է՝ ինչ կը վերաբերի կեանքի արդի մակարդակի բաղդատմամբ նշմարուած տարբերութեան:

Այսօր, նոյնիսկ այդ երկիրներու հայ բնակիչները, բլլան աւտոմոբիլներով, տարիքի կամ նոր սերունդի անդամներ, ամէն հնարաւորութիւն ունին ինքնազարգացման, բանի որ բաւականին ուսնալ են՝ գիւրաւ ըմբռնելու համար գրեթէ ամէն ինչ որ կրնան կարգաւ և այդ՝ նոյնիսկ բազմաթիւ միջազգային լեզուներով:

Չի բաւեր դպրոցներու մէջ ուսում ստանալը, չի բաւեր նախակրթարանէ, միջնակարգէ, բարձրագոյնէ կամ նոյնիսկ համալսարանէ մը վկայուիլը: Դպրոցներու մէջ սորվածէն հարիւրին յետեւը հազիւ թէ կը մնայ՝ երբ անհատը կը մտնէ կեանքի ասպարէզ: Միւս կողմէ ժամանակի և կեանքի յառաջդիմումով, այն ինչ որ հինգ տարի առաջ դպրոցական սեղաններու առջև նստած սորված են, արդէն իսկ անցեալին կը պատկանի, հին է, սեմսէ է. անհրաժեշտ է միշտ նորոգել մեր գիտելիքները, տեղեկ կողմնաւոր վերջնազոյն յառաջդիմութեանց և զարգացման: Ինքնազարգացումը կը սկսի մանաւանդ դպրոցէն ետք՝ կեանքի դպրոցին մէջ, և ինքնազարգացումով է որ մարդ կ'ընդլայնէ իր ընդհանուր զարգացման սահմանները:

Եթէ չգիտնար մէկ յանցանք է. չսորվիլը երկնակի յանցանք էն ճամբորդութիւն է: Ինչու այդ թէ կին, մանչ թէ աղջիկ համընթաց ջրալեն գիտութեան և լայն նոր ուղիներէն:

Հայր խելացի է և կոնայ շատ դիւրաւ սորվիլ: Բայց պէտք է ունենայ փափաքը և մանաւանդ կամբը, սէրը՝ սորվելու, միշտ սորվելու:

Որքան նուստ սցուցիչ է երբ մ'զգգային շրջանակի մէջ, հանդիմութեան մը կամ ընդունելութեան մը ընթացքին, օտարներուն ընկերակցութեան ժամանակ չի կարենալ հետեւիլ՝ հրատապ կամ հետաքրքրի իրերի մը մասին կատարուած խօսակցութեան, մեր ալ տեսակէտը չկարենալ ստալ այնպէս մը՝ որ ծիծաղի աւարկայ չդառնանք:

Յաճախ տեսնուած են հայեր, որ միջնակարգի հասարակութեան ընթացքին, հակառակ օտար լեզուներու ծանօթ ըլլալուն, չեն կրնար արտայայտուիլ և մասնակցիլ խօսակցութեան, որովհետեւ յստակ գաղափար մը չունին արծարծուած հարցին մասին: Եւ յաճախ կը մնան լուռ ու երբեմն երբ կը յանգնին միջամտել, իրենց անգիտութիւնը կը դրսևորեն, ու եթէ նոյնիսկ բացայայտ ծիծաղի աւարկայ չեն դառնար, սակայն չորապատի մարդոց վերայ կը թողուն յետամնացի, անգէտի - չըսելու համար տգէտի - տպաւորութիւն:

Այս կողմէ հայ իգական սեռը առուել ևս կը մնայ բան ալ-բերը:

Ինչ պէտք է ընել դարմանելու համար այս տկարութիւնը: Ինչպէս կ'ըսեն, ամէն հիւանդութեան դարման կայ կամ կարելի է գտնել: Այս վիճակն ալ դարմանելու գլխաւոր միջոցը՝ ընթերցանութիւնն է:

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԻՆՇԱՀԻՆ ԵԳԻՊՏՈՍ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ-ԻՐԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԱԻԱՐՏԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Զորեւորքի, 8 Յունուար 1975, Կեսոթի, Սգիպոսի Նախագահին հրաւերին ընդունալով, Գահիրէի օդանավայանը ժամանեցին Իրանի Շահինցահը, Արիւմեհը՝ Մոհամեհ Ռէսա Պահլաւիք և Շահպահու՝ Ֆարահ Պահլաւիք, ուր դիմաւորուեցան ճախագահ Անուար էլ Սաաթի և Տիկիք Ժիհան Սաաթի կողմէ: Պաշտօնական հիւրընկալութեան հոգի, արեւելեան քաղաք, ճանապարհի ընթացքին ժողովրդական խանդավառ ցոյցերու արժանանալով, հասաւ Քուպէի Հանրապետական պալատը, ուր իջեւանեցաւ Իրանի կայսերական ամուր:

Նոյն օրը և յաջորդող օրե-

րուն տեղի ունեցան մեծ ընդունելութիւններ և ճաշերոյթներ:

Հինգ օրեւոյ ընթացքին և մինչեւ Սգիպոսէն իրեկց մեկնումը, Իրանի վեհապետն ու կայսրահին այցելեցին երկրին տեսարժան վայրերն ու հնուրիւններ՝ Լուսոս, Ապու Սիմպլ և այլ:

Այս պաշտօնական այցի օրեւոյն, Սգիպոսի Նախագահը և Իրանի Շահը յանդիմանալի խօսակցութիւններ ունեցան. առանձին կամ երկու երկրներու պատմութեան, իրարեւորութիւններուն, գլխաւոր ճիւղերը եղան՝ աշխարհի ներկայի քաղաքական և տնտեսական կացութիւնը, Միջին Արեւելքի քաղ-

աքը և երկու բարեկամ երկրներու միջեւ տնտեսական և քաղաքական համագործակցութիւնը:

Պաշտօնական արեւելեան ամուրի այս պաշտօնական այցին աւարտին, Կիւայի, 12 Յունուար 1975, հրապարակուեցաւ միացեալ հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ զխաւորապէս կը տեսնուի՝ Միջին Արեւելքի քաղաքական վերաբերեալ ՄԱԿի որոշումներուն գործադրութեան ու ժողովի խորհրդակցութիւնը օգտագործելու կարեւորութիւնը:

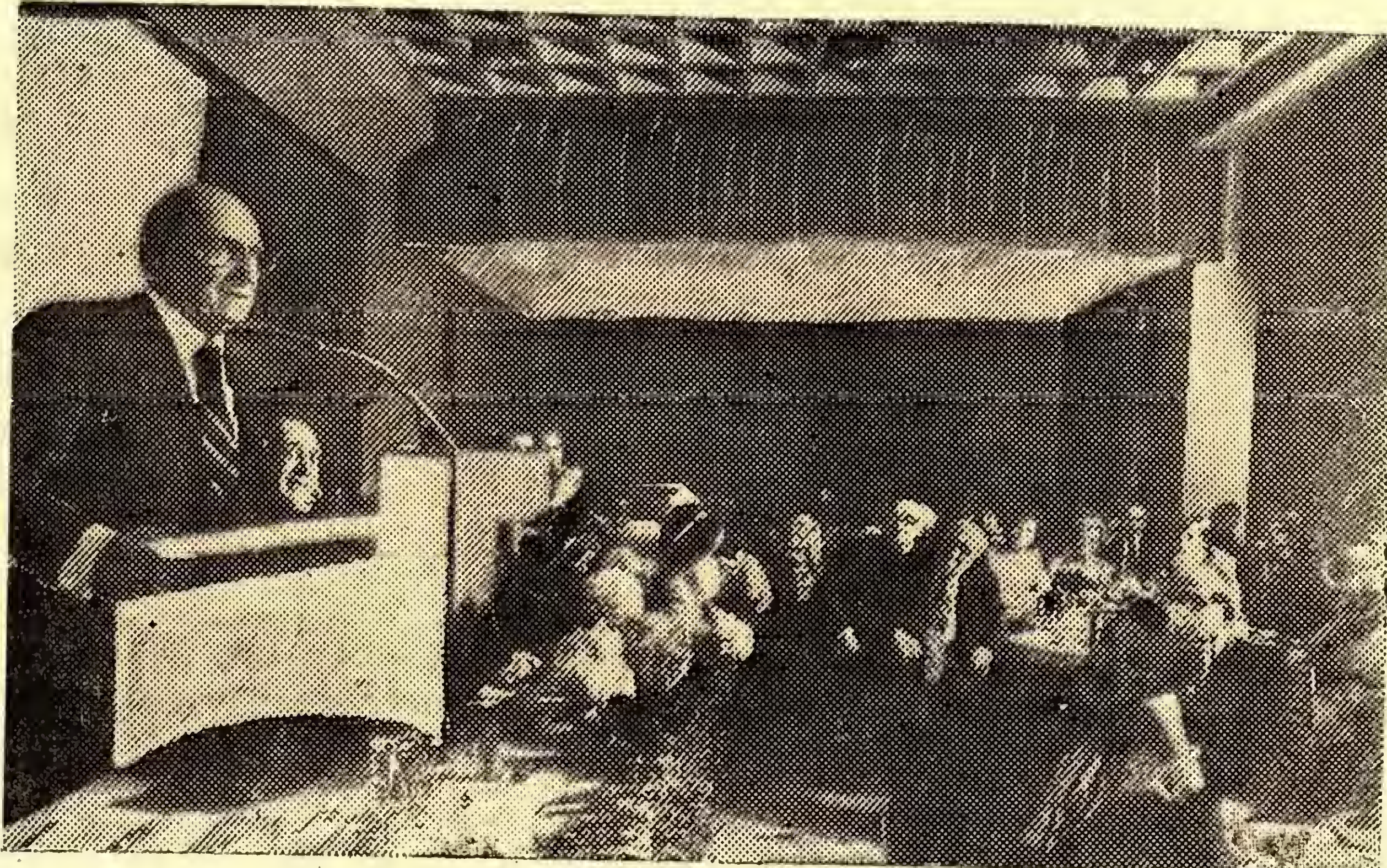
Սգիպոսի մեծապարզ հիւրերը հրաժեշտ առին Գահիրէէն՝ Կիւայի, 12 Յունուար 1975, արժանանալով մեծ պատիւներու:

ՊՐ. ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՅՈՒԹԵԱՆ 20-ԱՄԵԱԿԻ ՏՈՆԱԿԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՍԷՋ

Հ. Բ. Բ. Միութեան Նիւ Եորքի և Նիւ Ճըրզի մասնաճիւղերը, պատեհութիւնը ունեցան մեծարելու Պր. Ա. Մանուկեանին՝ իր նախագահութեան 20-ամեակին առթիւ: Ամերիկայի մէջ կազմակերպուած մեծարանքի բազմաթիւ ձեռնարկներէն մէկն էր՝ Նիւ Եորքի ճաշկերոյթ-հանդիսութիւնը, որ տեղի ու-

նեցաւ անդամ-անդամներէն Նասան Կեդրոնի սեղաններուն շուրջ, որոնք պատուոյ սեղանէն լեզուով կ'երկարէին մինչև մուտքի դուռը: Ժողովուրդը ընդունեց պարտիւմեն ու պատուոյ հիւրերը՝ երկարատեւ ծափահարութիւններով:

Վեր. Ա. Միւլահեանի աղօթքէն ետք, ձեռնարկին ատե-

Նիւ Եորքի մէջ, ի պատիւ Պր. Ալեք Մանուկեանի օրուած ճաշկերոյթի ընթացքին, կը խօսի ճոյնճեմ Հ. Բ. Բ. Մ. ի ցկեանս ճախագահը:

Նեցաւ Կիւայի, Դեկտեմբեր 1-ին, Առաջնորդարանի «Դավութեան» սրահին մէջ:

Հանդիսարան Նախ մուտք գործեցին Միութեան «Անդրաշինկ», «Արարատ» և «Տարօն» պարախումբներուն մօտ 100 անդամներ, որոնք Նախագահ Ա. Մանուկեանի 20 ամեակին առթիւ՝ նոյն օրը պարի փայլուն ելոյթ մը ունեցան «Հանքեր» Գոլճի մէջ: Գարախումբիւն

Նապետուհի՝ Տիկիք Ալիս Գալութեան բաժակ առաջարկեց յորեկարրին և իր օգնիւ տիկնոջ կենացը:

Հանդիսավար Պր. Րիչըրտ Կրեկըրիի հրաւերով, Պր. Տատուր Տատուրեան խօսեցաւ Նախագահ Մանուկեանի 20 տարեկան խորհրդարանական գործունէութեան և իր օգնիւ տիկնոջ կենացը:

ներուն անոր քաջ ծանօթութիւնը:

Պր. Հայկ Դավութեան անդրադարձաւ Պր. Մանուկեանի նախագահութեան շրջանին՝ Բարեգործական գործունէութեան ծաւալումին, իրեն օրինակ յիշելով՝ դեռ վերջերս միայն երեք մասնաճիւղերու հաստատումը՝ Ֆլորիդայի մէջ:

Պր. Ս. Մուկար, պոսթ-նաքնակ Բարերարը, որ ցարդ մօտ 7 միլիոն տուար նուիրած է Նիւ Ինկլէնտի շրջանի ամերիկեան կրթական հաստատութիւններու, յայտարարեց, թէ Պր. Մանուկեանի և Պր. Գալութեան օրինակին հետեւած է, և աւելցուց, թէ նախագահը չափազանց պատասխանատու գործ մը կը կատարէ:

Երբ հանդիսավարը կը ներկայացնէր Միութեան Նախկին Ընդհ. Տնօրէն Պր. Գրիգոր Կիրակոսեանը, ոչ որ միտքէն կ'անցնէր՝ թէ հրապարակային վերջին գնահատականը պիտի ըլլաւ: Յաջորդ օրն իսկ Պր. Կիրակոսեան մահականացուն կընթաց, Իրիկոսան, Վոսաթիքի իր բնակարանը վերադարձած պահուն, զոհ երթալով ինքնաշարժի արկածի մը:

Ընդհ. Տնօրէն Պր. Ս. Հայկեան, իր հոյակապ ճառին մէջ գործածեց «Մանուկեանականութիւն» բառը՝ իրեն հոմանիշ նախագահին անձն ու գործը բացատրող եզակի առատաձեւութեան, ղեկավարութեան, հոգատութեան և հուստիքին:

Պր. Հ. Միւլահեան, յանուն Ամերիկայի Կեդր. Յանձնաժողովի Ատենապետ Պր. Ս. Մարտիկեանի, որ ներկայ չէր, և Կեդր. Յանձնաժողովին, երախտագիտութեամբ անդրադարձաւ (Շար. տես էջ 2)

206

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԳՐՈՒԱԳ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԵՆ
ՀԱՅՈՒՆ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի հերոսական զոր-
ւազներով հիւսուած Հնչակեան
Պատմութեան ընթերցումը՝ ոչ
միայն ուսանելի դասեր բերի,
այլ և ներշնչող ու հպարտացու-
ցիչ է, երբ Հնչակեանի հիւսուած
պայծառ է կարմիր Սուլթանի
ականջին տակ և զայն սարսա-
փահար ըրած:

Անհրաժեշտ փաստ է, որ
Հնչակեան Պատմութիւնը ար-
ծանագրած է և այն՝ որ արա-
կան սեռէն զատ իգական սեռն
ալ ունեցած է հերոսներ, որոնք,
փամփոշտակալներով իրենց
կուրծքը զրահած՝ իջած են մար-
տադաշտ, արական սեռի կող-
քին՝ հայ ազատութեան, հայ կա-
նանց պատուի պաշտպանութեան
ի խնդիր, և որպէս հերոսուհի-
ներ՝ անցած են պատմութեան:

Ոճագործ Դիմիտրի շեր-
ջանին, Հնչակեան մեծատաղանդ
գործիչ Էնկեր Սապահկալեան
նկին՝ առաջինը չնդաւ, եղաւ սա-
կայն վերջինը՝ որ այցելեց Փոքր
Հայք, Հնչակեան գործի վառ
հնոցը, ուժաւորելու ինքնա-
պաշտպանութեան աշխատանքը
և հաւաքելու համրտեան շրջա-
նին գործիչներու կենսագրու-
թիւնը: Հնչակեան Պատմութեան
համար: Ան հաւաքեց նաև այդ
շրջանի հայակերներու մասին
ուսումնասիրութիւններ և հիւ-
տարակեց երկու հատորներով,
«ԹԻՇԱՅԱԿԱՆԵՐ ՓՈՒՐ ՀԱՅԻՆ»
ընդհանուր տիտղոսով:

Սոյն երկու հատորները ի-
րենց բովանդակութեամբ պատ-
մական մնալու սահմանուած են,
իրենց մէջ ունենալով զբոսա-
ներ՝ հերոսուհիներու կեանքէն,
որոնցմէ մին հայութեան երախ-
տագիտութեան փաստերէն մին է:
Այս մասին խօսքը տանք
մեր ողբացալ ընկերոջ:

... Սեբաստիոն միջ եմ: Հա-
տարակապ կեանքի մէջ ուժեղ
անհատականութիւն ունեցող և
հաւատարմօքն գործող՝ Մանեսի
Գրիգոր և իր կիներ, նստակու-
թիւն ունեցող մի բան են: Արեւի
«Անգլիան աշխատեւ Երայեի
համար» լսել էիք և Մայիս 11-ի
ծրագրի գործադրութեան արդիւ-

բանագնացութիւններ օրերին
(1895-1896): Մտածում են Անգլիոյ
թագուհի Վիկտորիայի՝ հայերի
երախտագիտութիւնը յայտնել: Պա-
սիւնում են երկու շնորհալի դուս-
տրներին՝ Անգլիոյ և Մարիային
և գործել են թալիս՝ ազնիւ մե-
տաքայ մի հրաշալի, հաւաքա-
ւոր, նուր Ժողկապարզ գործ,
վրան Անգլիայի գիւնագրեր,
Այս ձեռագործը Կ. Պոլսոյ Անգլի-
կան դեսպան՝ Օկանոյի միջոցա-
ուղարկուած Էն Կիմօնի թագու-
հուհի, երախտագիտական մի վե-
տառութեամբ: Ժամանակին Ան-
գլիայի և Ֆրանսիայի քերթեր
երկաւ հաւատարմեցին՝ գործին
նկարագրութիւնը տալով: Մանե-
սին դեռ քովն էր պահած Օկանոյի
շնորհակալութեան նամակը թա-
գուհու անունից: Ես տեսայ այդ
գեղեցիկ գործի միայն զմագրու-
թիւնը:

Հայութեան այդ բարի,
միամիտ քրիստոնեայ զաւակ-
ները, որ հաւատացած էին քր-
իստոնեայ Անգլիոյ ղեկավա-
րութեան (այդ թուականներուն
պետութեանց մէջ ուժեղն էր և
իր ետէն կը քաշէր միւսները),
իսկ գիտնային՝ թէ անոր նեն-
գամիտ քաղաքականութեան զոհ
պիտի գնայ Հայ Դատը, ինչպէս
զնաց Համաշխարհային Առաջին
Պատերազմին՝ հայութեան ան-
կախութեան Դաշնագիրը, իր
նման շահամու պետութեանց
կողմէ անտեսուելով:

Աշխարհին տիրապետելու
մոլուցքով բռնուած կապիտա-
լիստական պետութիւններէն
քանիցս խաբուած, զաւանու-
ած հայութիւնը՝ դեռ կը խաբ-
ւի ահաւոր ողբերգութենէն
վերջն իսկ, երբ մարդիկ կան՝
որ անոնց դուռներուն առջև կը
սլքտան՝ արժանանալու կեղծ
ժպիտներու:

Ո՞վ է մեղաւորը:
Դժբաղդարար այսքան ող-
բերգութենէ վերջ, դեռ արտա-
սահմանի հայութիւնը չի ճանչ-
ցաւ իր բարեկամները, կը խաբ-
ւային ի միայն իր Դատին:
ՍԻՐՎԱՐԴ
Իրանսըն-Ռոս Ալլըն

ԱՐՄԱՇԵՑԻ ՏՈՒԹԵՕՐԸ

— Յանախ էք այստեղ գալիս
ցուցմունքներ տալու: — Կարգի
բժշկական գիտութիւններ Տո-
ութեւր Արսէն Այրիեանին, հաղի-
պելով նրան Արմաշ գիւղի բու-
ժարանում: Նա քմիքով հե-
ւ Այստեղ է իմ ամբողջը, այստեղ
է նաև գիտական փորձարար:

Գիտութիւնների Տոքթօրը
ՍՍՀՄ գիտական բարձրագոյն ա-
տիճանն է, որին հետազոտողն
արժանանում է իր ինքնուրոյն
աշխատանքներ համար: ՍՍՀՄ-ի
բժշկական բարձրագոյն կրթութի-
ւամբ 760 հազար մասնագէտ կա:
Գիտութիւնների Տոքթօրի կո-
չում աւելն 6 հազարից աւելի
բժիշկներ: Նրանք աշխատում են
հետազոտական սեփականութե-
րում, քիմիկաներ են ղեկավար-
ում, գիտաւորում են բժշկական
ինստիտուտների ամբիոններ: Գի-
տութիւնների Տոքթօր և գիւ-
ղական բժիշկ:

... Սովետական Հայաստա-
նի Արագածան դաշտի Արմաշ
գիւղն Այրիեանը եկել է քսան
տարի առաջ: Մենակ չի եկել, այլ
իր համագործակցի Օֆիցիայի հետ,
որ դարձել է նրա կիներ: Քսան
տարեկան հասակում նրանք ա-
ւարտել են Պաքուի բժշկական
ինստիտուտը:

Այրիեանին առաջարկել են
ձեռն ամբողջում, բայց նա նա-
խընտրել է գիւղի բժշկական տե-
ղամասը: Ուզել է աշխատել իր
երկրագործ նախնիների և բնի-
ւոր հօր հայրենիքում՝ Հայաս-
տանում:

Երբ հիմա արմաշեցի Տոք-
թօրը գիւղում քայլում է ձեզ
հետ, ցոյց տալով փաթեթային
ները, տուֆաշէն փոխքիւնիքան
և առողջապահական թանգարանը,
լողազանն ու ծովի երեխաների
համար կաթնամթերք պատրաս-
տող ձեռնարկութիւնը, դուք հա-
կանում էք, թէ նա պատմում է
նաև իր կեանքը: Անժամ՝ քսան
տարի առաջ, քարի նման կարծր
այս հողում ոչ մի ծառ չկար: Առ-
մեծ ջրի համար մեկուկէս մի-
լիմետր ճամփայ էին կտրում:

Այրիեանին այցելել է անհրաժե-
շտ երեխաներին, ձերբերդ ու
կանանց: Շատ ժամանակ են խել
նաև այլ աշխատանքներ՝ գիւղի
բարեկարգումը: Առաջին իսկ տա-
րին երիտասարդ բժիշկներն ա-
րմաշեցիների հետ մեկտեղ քո-
քարոտ հողում տնկել են առաջին
ծառերը, աճեցրել ծաղիկներ,
միսկ ևն ջրհոր ու հիւանդանոց
կառուցել:

Այրիեանին իրեն մենակ չի ըզ-
գացել: Ընտրուել է տեղական իշ-
խանութեան օրինակ՝ գիւղական

սովետի գեղարուստ և գործել որ-
պէս նրա իրազօր ներաշխարհի-
չը: Գնացել է Հայաստանի մայ-
րաքաղաք Երևան և այնպէս է
արել, որ հանրապետութեան Մի-
նիստրների Սովետն արմաշեցի-
նի կենցաղային պայմանները բա-
րելաւման համար լրացուցիչ յատ-
կացումներ է կատարել:

Երիտասարդ բժիշկը կուրծե-
տեսութեան կոմերիտական կազ-
մակերպութեան քարտուղար է
ընտրուել: Գիւղական կենսաձեւի,
իշխանութեան տեղական օրկան-
ներին, տնտեսութիւնների և ձեռ-
նարկութիւնների հետ անմիջական
կապը գիւղական բժշկի գործու-
նեցութեան բնորոշ գիծն է: Սովե-
տական Միութեան մէջ: Ձեռք
նրա պարտականութիւնը ոչ միայն
բուժելն է, այլ և հին կենցաղի
քարացածութեանը յաղթահարելը,
բնակիչների միասնապար սովորոյթ-
ների դէմ պայքարելը, գիտու-
թեան լոյսը մարդկանց տանելն
ու մշակ լինի հաղորդակից դա-
ռնելը: Գիւղական բժշկի ընկերա-
յին, հասարակական դերն օրկա-
նապէս զուգակցում է նրա ան-
միջական պարտականութեանը,
որ մարդկանց առողջութիւնը
պահպանելն ու հիւանդութիւննե-
րի առաջին օգնութիւն է:

Աղբուրմ Այրիեանին ու նրա
օգնականները շաբաթ երկու ան-
գամ հաւաքել են գիւղացիներին,
նախնական բժշկական գիտելիք-
ներ են սովորեցրել: Նրանց, Այս
Այրիեանի համար այս ամէնը
պատմութիւն է, որին կարելի է
ծանօթանալ նրա կազմակերպած
առողջապահական թանգարանում:
Լուսանկարներն ու փաստաթղթ-
երը պատմում են, թէ ինչպէս
բժիշկներն Արմաշում առողջա-
պահական պթիւն են ստեղծել
բնակիչներից, առողջապահակա-
նութեանը կանխարգելիչ աշխա-
տանք տարել, հրապարակ մարդ-
կանց մարմնամաքութեամբ ըզ-
բաղուելու և թէ ինչպէս չըջանի
սովետական և կուսակցական գե-
կավարները աշակերտութեամբ յա-
ջողացրել են գիւղի վերակերտու-
մը, ճանապարհների, բաղնիքների
և փոխքիւնիքային կառուցումը...

Արմաշի թանգարանն ա.ցե-
ղում են երկրի տարբեր քաղաք-
ների և գիւղերի բնակիչները,
որոնք համայնք եկած հիւրերը:
Այստեղ եղել են նիկեթիայի ա-
ռողջապահութիւն միւնիստը, ի-
տալացի մի ծերակուտական, բը-
ժիշկներ Ամերիկայից, Լեհաստա-
նից, Գրադիկայից, Սեպտուրի
Արաբական Հանրապետութիւնից
և շատ ուրիշ երկրներից: Բայց
թանգարանը պատմութիւն չէ
միայն: Նա առողջապահութեան

տարածման կենտրոն է դարձել:
Այստեղ հաւաքուած են զանազան
մաքէթներ, կաղապարութիւններ,
ցուցակներ, ուրուագծեր, որոնց օգ-
նութեամբ տեղական կենտրոնա-
ցի բժիշկները բնակչութեանը սո-
վորեցնում են, թէ ինչպէս պէտք
է առողջ լինել և առողջ սերունդ
դաստարակել: Թանգարանը կի-
նոսարքով դասախօսութիւնների
գահընձ ունի, բժշկական գրադա-
րան և ընթերցարան: Բաց է երի-
տասարդ մօր դպրոցը: Առողջա-
պահական գիտելիքներ են տրուում
տաե տարեց մարդկանց, յատուկ
գրոյցներ են անցկացուած նրանց
հետ:

Բժշկի առանձնատեսակի պա-
տերին հայ նկարիչները կտաւներ
կան: Դարակներին՝ արձաններ,
քանդակներ: Արսէնը շատ է սի-
ւում և ուսումնասիրում ժողովրդ-
դական արուեստը: Բայց նա առ-
վարական հաւաքող չէ: Հիւանդ-
անոցի մասագիտի դուք կը տես-
նէք բաց մօրթագոյն քարէ մի ար-
ձան: Երկիրը պարզուած մի ձեռք,
ափի մէջ մարդկային մի սիրտ:
Այս վայելչագեղ արձանը քան-
դակել են նրա նախագծով: Ար-
ձանից ոչ հեռու, սեղան է տալիս
մի սաղարթաւսիտ դարձապատկի,
Ժամանակին Այրիեանն այն բն-
րել է Գրասնաւորի երկրից և ա-
նցքով է ի հեճուկայնեցողութիւն
կասկածին: Մտան ուսումնասիրել
չիշեցնելով համառութեան և ա-
րիւթեան մասին:

... Հինգ տարի առաջ Ար-
սէն Այրիեանը Տոքթօրական գի-
տարարութեան պաշտպանել: Ընդ-
հանրացնելով իր բազմամայ փոր-
ձը, գիտական վերլուծութեան է
ենթարկել գիւղական առողջապա-
հութեան առաջիկայ դարձացած
նկարները: Ժամանակին չուղիւղով
միայն բժշկական ինստիտուտի ամ-
բիոնում, նա իր առաջ չի փակել
գիտական հետազոտութեան ճա-
նապարհը:

Երևանի հեղինակաւոր գիտ-
նականների խորհուրդներն ու
սքանչելի բժշկական գրադարանը,
Սոսկուայի, Միւսկի, Ռիկայի և
այլ գիտական կենտրոնների մաս-
նագէտների հետ, համամիութե-
նական գիտֆրանսիներում կարծիք-
ների ու փորձի փոխանակման կա-
րելութիւնն՝ օգնել են Ա. Այրի-
եանին գիտական դառնալ:

Վերջերս Երևանի «Հայաս-
տան» հրատարակչութիւնը լոյս
ընծայեց նրա «Ընտանիքի Հասա-
րակագիտական Հետազոտութիւ-
նը» խաղողով մենագրութիւնը:
Երեք տարի Այրիեանը տունաւեր
է հաւաքել Հայաստանի գիւղա-
կան ընտանիքի ապրելակերպի
մասին և հանրապետութեան տար-
բեր շրջանների 45 բնակավայրերի
աւելի քան 10 հազար ընտանիք-
ներից ստացուած հարցաթերթիկ-
ներ է ուսումնասիրել: Վերական-
գործելն հիմնադրուած եղբակա-
ցութիւնները, կարճաժամ, այնպի-
սիք են. գիւղական բնակչութեան
կենցաղը, մշակութային մակա-
րակն ու առողջապահական պայ-
մանները վստահօրէն մօտենում
են ժամանակակից քաղաքի մա-
կարակին:

Արսէն Այրիեանի մենագրու-
թիւնը պարզ գիտական հետազո-
տութիւն չէ: Նրա հեղինակը
կողմնակի, հայ գիւղի նոր դիմագը-
ծերն ու կերպարները տեսած
ճշգրտագին գրանցող չէ միայն: Նա
մէկն է նրանցից, ովքեր իրենց
ձեռքերով են ստեղծել այս կորդ
հողը, մաքրելով ճանապարհին
ցոլած քարերը:

ԻԼԻԱ ՊՈՐԻՉ

Ա. Վ.

(Ա. Գ. Ն.)

Առողջապահական

ՄԻՏՈՐԸ ԴԵՂ ԵՒ ՄԵՈՒՆԴ

Ճանչցուած վաղեմի ժամա-
նակներէ ի վեր, սխտորը մշակ-
ւած է և օգտագործուած եզրա-
տաքներու, չինացիներու, յոյ-
ներու և այլ ազգերու խոհանոց-
ներուն մէջ, թէ՛ հում վիճակով,
թէ՛ փրէ համեմ վերակուրե-
րու պատրաստութեան համար
և թէ՛ ղեղազօրական արդիւ-
նաբերութեան մէջ:

Սխտորը կը պարունակէ
64.6 առ հարիւր ալկոհոլին, 26
առ հարիւր շաքար, 0.1 առ հա-
րիւր ճարպեր, հարիւր կրամ
սխտորին սնուցիչ արժէքը ըլ-
լալով 133 ջերմութ (գալորի):
Անոր շաքարը մեծ քանակու-
թիւնը զայն կը տեղադրէ բոլոր
բանջարեղէններուն գլուխը, գե-
րազանց ըլլալով նոյնիսկ խա-
ղողէն, սալորէն, խնձորէն և
պանծէն, ու համահաւասար՝ ա-
ղամիւղի (պանան), մասուրի
(մըլէն) գետնախնձորի և այլն:
Հարուստ է C կենսանիթով
(վիթամին), մանաւանդ տերեւ
կը պարունակէ 10-20 միլիգրամ

C կենսանիթ), այս տեսակէ-
տէն, սխտորը կը սրցի կարմիր
բողկին, լոլիկին և սմբուկին
հետ: Իր յատկանշական հակա-
քիւի հոտը կարելի է չէզոյացը-
նել, զայն ճաշակելէ յետոյ բն-
րանը ցողունով երեսուն առ
հարիւր ալկոհոլ լուծուած ջու-
րի մէջ (2/3 ըջը) կամ պարզապէս
բժշկական ամուխի երկու երեք
խիւսակ (թապլէթ) առնելով ճա-
շէն անմիջապէս յետոյ:

Վերջերս կատարուած քաղ-
մաթիւ հետազոտութիւններ
հաստատեցին՝ թէ սխտորը շատ
հարուստ է, մանաւանդ խակ
բոյսը, անթիպիոթիք և պարթե-
րիապան նիւթերով, հակաէ-
լիւի ներգործութեամբ: Գեղը մը
սխտորին մէջ կը գտնուի պար-
թիւրիապան նիւթի բանակու-
թիւն մը, որ բաւարար է չա-
փահատ մարդ մը գերծ պահելու
ցուրտէն: Միւնիտորին մէջ կը
գտնուին սաղմեր, ծայր սատի-
ման դիմացուուն անթիպիոթի-
ներու ղէմ, ինչպէս օրինակ

Թորախտի կամ քրոնրայի ցպիկ-
կը (պասիլ) որոնք, սակայն,
շուտով կը փնանան սխտորին
պարունակած պարթերիապան
նիւթերուն հետ շփումէն, նոյն-
իսկ փոքր քանակութեամբ:

Սխտորին գործածութեան
բարեբար ազդեցութիւնները
զգալի են ուրիշ հիւանդութիւն-
ներու բուժման մէջ ալ, ինչպիսի՝
երակային գերնշումը, երակա-
պընդութիւնը, ցնցոյան շնչա-
գիւլութիւնը և այլն: Սխտորը
նպաստաւոր ներգործութիւն ու-
նի ծայրամասային շրջանառու-
թեան, մաղծային հիւթահոսում-
ներու վրայ, կը հանդարտեցնէ
մկանային ստեղծարները (ըս-
փաղ), լաւ խուլարար է վեր-
ջերս ճախոնացի հետազոտողներ
ծեռք բերին նոյնիսկ սխտորի
հիւթէն պարուստ մը, որ փոր-
ձի կենդանիները կ'ախտագործէ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵՐԱԹԵՐԹ

Տրամադրություն — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՍԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 560—ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆԻՈՒՐ 1975

ՀԱՏԸ 26-ԻՔ 4 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿՄԸ 35 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

٥٦٠ رقم — الخميس ٢٣ يناير ١٩٧٥

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص ب ٢١١ بالقاهرة ٢٤٦ - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالألمانية)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՍԻՆՉԵԻ ԵՐԲ ՊԻՏԻ ՏԵԻԷ ՑԵՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԻՆԱԼԻ ՍՍՈՐԸ... ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Յանապազության գրած ենթ թուրքիոյ ծնունդ գործադրուած ցեղապանութեան մասին և դարձեալ ստիպուած ենք կրկնել և ուժգնորէն բողոքել, որովհետեւ, արիւնալի պանդնիւրը ինչպէս տեղի ունեցած են անցեալին, այժմ ալ կը շարունակուին նոյն ոճրագործին կողմէ:

Յիշատակութիւնը դարերէ ի վեր Օսմանեան կայսրութեան ամենասիրելի արհեստին է եղած: Անոր ժառանգորդ իթթիհատականներն ու քեմալականները զայն առաւելս պէս զարգացուցին և հասցուցին ճարտարագիտական արուեստի կատարին, կառուցանելով մարդկային դիակներէ կազմուած բուրբեր եւ աշտարակներ այն ամէն տեղ, ուր թուրք գազանը ոտք էր կոխած:

Ցեղասպանութեան զոհող զխաւորակս եղած է հայ անգէն ու չարաշ ժողովուրդը, որ վերջնականապէս անհետացաւ իր չորս հազարամեայ Մայր Հայրենիքէն եղող Արեւմտեան Հայաստանի մէջ: Յիշենք միայն Ձէթլիքի ջարդը, Սասունի ջարդը, Ապախի Հայկոյ սարքած 300.000 հայերու ջարդը՝ հայկական գաւառներուն մէջ 1895ին, իթթիհատականներու սարքած 35.000 հայերու ջարդը՝ Կիլիկիոյ մէջ, 1909ին, Թալաթ-էնվերի ծրագրած 2.000.000 հայերու ջարդը՝ համատարած թուրքիոյ մէջ, 1915ին, քեմալականներու անհաշիւ ջարդերը՝ Իզմիրի, Հաճընի, Ալեքսանդրի, Մառաշի, Կարսի, Արտաշանի եւ Ալեքսանդրապոլի մէջ: Այլեւս զանց կ'ընենք տարբեր ծեւերուն անհատական եւ զանգուածային զաղսնի եւ յայտնի սպանութիւնները, որոնց թիւն անկասկած աւելի է քան չորս-հինգ միլիոնէն:

Ցեղասպանութիւնը թուրքիոյ կողմէ, հայերէն զատ, գործադրուած է նաեւ քիւրտներու դէմ, որոնք յաճախ գործը էին դարձած թուրք արիւնարբու կառավարութեան ծնունդին մէջ: Ցեղասպանութիւնը կրկնուած է ասորիներուն, արաբներուն եւ յոյներուն դէմ ալ:

Հազար կը ծաղի արդարեւ, թէ՛ ինչպէս կարելի է որ համարներով փոքր ու միայն թուրք ճիւղը մը, այսպէս լսգմսով լինէ ժողովուրդ՝ անմեղ կիներ ու երեխաներ, ծեր ու երիտասարդ սպանել եւ միաժամանակ անմեղ ծեւանայ, ու մեծ տէրութիւններ, կառնկութեան եւ հոգածու խնամքի սպասով:

Նշենք, որ այս անագորոյն մարդապետը՝ անցեալի փոքրամասնութիւն մըն էր իր բունգրաւած երկրին մէջ, և լինելով իր խառնուրդով իր թիւը բարձրացուց: Այժմ վիճակագրական ճշգրիտ հաշուարկով, թուրքերու մայրաքաղաքի թուրքիոյ մէջ 12 միլիոնէն պակաս է: Ասկէ զատ մէկ միլիոն տարբեր ազգերու փոքրամասնութիւններ կան հոն եւ թիւը միլիոն չի գնդին պատկանողներ, որոնք աւելանցնուած եւ ընդմիջող տարրեր են թուրքիոյ մէջ: Ասոր վրայ աւելցնենք նաեւ այն պարագան, որ թուրքն աշխատանքի եւ ստեղծագործութեան անընդունակ՝ հիւանդ ու մտերացկան ազգ մըն է: Այն, այսպիսի ողորմելի յատկութիւններով ծնունդ թուրքիոյ մէջ, ինչպէս համար ծնակէս: Գլխաւորապէս վրայ յարձակող զգեղասպանական անհեղինակ մարդկային շարժումը և քաղաքներում բազմակուր, հոգամասեր բռնագրգռու ախորժակով:

Հարցը գրեթէ տարօրինակ կը թուի: Սակայն, զաղսնիք մը է, որ թուրքերն ունեցած են անցեալին եւ այսօր ալ ունին մեծ ազգերէն ժառանգակողներ, որոնք ամէն տեսակէտով հնարաւոր կը գործեն: Թուրքիոյ կողմէ սարքուած ցեղասպանութիւններն ու բռնագրաւումները յաջողութեամբ պատկան: Այդ պատկանութիւններն հերթականօրէն առաջին շարքին վրայ կը կանգնեն Անգլիան, Ֆրանսիան, Յոյստան, ինչպէս նաեւ ներկայիս Ս. մերիկան, որոնք բացէ ի բաց ժառանգուած են թուրքիոյ՝ զենքով, ռազմական սարքերով, դրամով, պարէնաւորումով եւ ամէն տեսակի քաղաքական եւ դիւանագիտական միջոցներով:

Անոնք ուզած ին թուրքիան անխոցելի դարձնել: Փոքր օրինակով մը միայն պարզենք: Դեռ անցեալ տարիներուն էր, Ապրիլ 24ին, երբ Գալիֆօրնիոյ հայ գաղութը ցեղասպանութեան դէմ ցոյց կադարելու ելած էր, խոստացուած Ամերիկեան նուազախումբի մասնակցութիւնը յանկարծ արգելուեցաւ: Նիւրիի կառավարութեան կողմէ, այն պատճառաբանութեամբ մը, թէ թուրքիան իրենց դաշնակիցն էր և չէին ուզեր զայն վշտացնել: Այսպիսով Նիւրիի աւելի գերադաս համարեց ոճրագործի մը գգուելի կամքը կատարել, քան իր երկրին հաւատարիմ քաղաքացիներուն արդար բողոքը նկատի առնել:

(Շարունակութիւնը տես էջ 4)

ԱՍՈՒԱՆԻ ՄԷՁ՝ ՔԵՅՍԱԼ - ՍԱՏԱԹ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋ ԳՏԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ

Սեռատական Արաբիոյ վեհապետը՝ Ֆէյսալ Թագաւորը Ամմանէն գալով Ասուան (Վերին Եգիպտոս) ժամանեց Կիրակի, 19 Յունուար 1975, և ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով: Օդանաւկայան մեծ հիւրը դիմաւորելու գացած էր երկրիս նախագահը՝ Մուհամետ Անուար էլ Սատաթ, ինչպէս նաեւ վարչապետ Տոքթ. Ապաէլ Ազիզ Հեկազի, նախարարներ և բարձրաստիճան պետական ու զինուորական անձնաւորութիւններ:

Երկու օրերու ընթացքին կատարուած բանակցութեանց աւարտին, հրապարակուեցաւ միացեալ հաղորդագրութիւն մը, որուն

մէջ երկու երկիրներուն ղեկավարները կը յայտարարեն իրենց խոր շահագրգռութիւնը՝ միջառաքական միասնականութեան շարունակմանը և զարգացմանը մասին, ըստ Ռապաթի եօթներորդ միջարարական Գագաթի Ժողովին որոշումներուն տրամադրութեանց, մասնաւորաբար, ինչ կը վերաբերի ԳԱԿԻ (Գաղութներէ Լեզատագրական Կազմակերպութիւն) տրուելիք ժառանգութեանը՝ որպէս Պաղեստինի Ժողովուրդի օրինաւոր ներկայացուցիչը: Որպարտի ստանձնել իր ուրոյն պատասխանատուութիւնները՝ ազգական և միջազգային ղեկիներուն

վրայ: Հաղորդագրութիւնը վերջապէս նաեւ անհրաժեշտութիւնը՝ համախմբմանը ձեռնարկելու արաբական բոլոր կարելիութիւնները և կարողութիւնները՝ նպատակ ունենալով արտգրաւար հոգամասերուն և Իսլամական Սուրբ Տեղեաց ազատագրութեան համայնական թշնամիէն, որ կը սպառնայ նոյնիսկ Արաբ Ազգին ճակատագրին:

Երկու պետական ղեկավարները իրենց խոր մտահոգութիւնները կը յայտնեն Լիբանանեան հոգամասին տարածքին վրայ Իսրայէլեան յարձակմանց շարունակութեանը մասին և համաձայնած են ժառանգութեանը մասին, որ անհրաժեշտ է առաւ Լիբանանին, որպէսզի ան կարողանայ գլխաւորապէս իսրայէլեան վարագ յարկաւորուի:

Նոյնպէս երկու ղեկավարները կոչ կ'ընեն արաբ եղբայրներէն կանգնել Լիբանանի կողքին և զայն ոտքի պահել:

Նախագահ Անուար էլ Սատաթ և Ֆէյսալ Թագաւորը իրենց իրէ գոհունակութիւնը կը յայտնեն Եգիպտոս - Սեռատական յարաբերութեանց սերտացմանը համար և համայնած են ամէն մարդէ ներս իրենց յարաբերութեանց զօրացման և խորացման անհրաժեշտութեան մասին:

Ֆէյսալ Թագաւորը իր վստահութիւնը յայտարարած է, թէ անհրաժեշտ է շարունակել ժառանգելի Եգիպտոս, այնպէս որ ան կարենայ դիմագրել ունի յարձակումը և կարողանայ դիմադրուի:

Սեռատական Արաբիոյ Թագաւորը Յիւլիոյ թիւ 20 Յունուար 1975, մեկնեցաւ Ասուանէն և ձեռնարկ հասաւ Կ. Ժամը 1:10ին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄԿՈՒՄԻ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ ԿԱՐԷՆ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

Կարէն Սերոբի Դեմիրճեանը ծնուել է 1932 թուականին՝ Երեւան քաղաքում: ՍՄԿԿ անդամ է 1955 թուականից: Կրթութիւնը՝ բարձրագոյն, աւարտել է Երեւանի Գաղութային անուան փոխադասիկական ինստիտուտը եւ ՍՄԿԿ Կենտկոմին առընթեր բարձրագոյն կոսակալակց դպրոցը:

ԿԱՐԷՆ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

1954 թուականից մինչեւ 1958 թուականը, ան աւարտել է ռուսա Լենինգրադ քաղաքի գիտահետազոտական ինստիտուտի Եւրասիական-էթնոգրա, խմբի ղեկավար, Երեւանի Ելեկտրատեխնիկական գործարանի աւագ վարպետ, արտադրամասի պետ, իսկ այսպէս քննարկել է նոյն գործարանի կուսակցական կոմիտէի բարձրագոյն 1961 թուականին, ՍՄԿԿ Կենտկոմի

ՅԱԽԱԼԻ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ

ԱՐԲԱՀԱՄ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

ԶՈՆ ԳՆՍՑ ԱՀՈՒԷԼԻ ՈՃԻՐԻ ՄԸ

Թերթ մամուլի ծախ գնուած պահուց, խոր ցատուով իւր մեծ կակիծով տեղեկացանք, որ համայնքիս սիրուած եւ ծանօթ անդամներէն՝

ՊՐ. ԱՐԲԱՀԱՄ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

զոհ գացած է անդիլի ոճի մը, որ իր վրայ գործադրուած է Կիրակի, 19 Յունուար 1975, Սաֆարայի մէջ:

Հաս Անուան օրաթերթին, ողբացեալին դիակը գտնուած է հեղեղի մօտ: Ոնեագործը անհետանալի երկու հարու աշխույժ ուսանած է հեղեղի տարածքը, հաւանաբար գողութեան նպատակով:

Յաւելեալ տեղեկութիւններ կը պակսին: Յաջորդ թիւով պիտի տա՞նք մանրամասնութիւններ:

ԵՐԱԺԵՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱԽԱՀԱՐՈՒՅԻ ՕՐ. ՍՈՒԶԱՆՆԱ ՍԻՆՏՈՆԵԱՆ

ԵՒ ԹՈՒԼԵՏՈՅԻ (ՕՂԱՅՈ-ԱՄՆ) ՍԻՄՖՈՆԻԿ

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

Նոյեմբերի 8-10 շաբաթավերջի օրերուն, թուրքի (Օհայո - ԱՄՆ) Սիմֆոնիկ նուագախումբին հիւրն էր արուեստագիտունի Օր. Սուզաննա Միլտոնեանը, որ Պեկինի Ազգային Սիմֆոնիկ նուագախումբի տաղանդաւորներէն մէկն է:

Անուանի հայտնի հանդէս եկաւ սրինգի, տաւիղի եւ նուագախումբի համար գրուած՝ Մոցարտի K 299 Գոնչերոյին տաւիղի բաժինը նուագելով:

Պիլիպպի երաժշտական գոնսերվատորիայի ֆրոնտմեն, Պիլիպպի ազգային միւնիսթիքի նուագախումբի տաղանդաւոր Սուզաննա Միլտոնեանը վերջերս ընդհանուր հիւրածո ծախման համար Միլտոնեանի Ֆրանսական ազգային մեծ մեղանկարի Մոցարտի Թաւիղի մի քանի սոնատներով ելուցումներ անցրեց: Տեղիւնը երկու սոնատի, տաւիղի եւ սրինգի համար գրուած պաշտօնական ընդհանուր ծախման համար:

Թուրքի Քալայի թերթի երաժշտական քննադատ Ճ. Ռոպերթ Գարոնի համաձայն «այս գոնչերոյին մէջ կոմպոզիտորի գաղափարները լայն առաջադիմութիւններ կ'ընդունեն եւ տաւիղի վրայ եւ կը պահանջեն արուեստագիտական մեծ կատարողի, ինչ որ ցուցաբերեց Օր. Միլտոնեանն իր նուագելով»: Ուրիշ քննադատ մը գրեց, որ այս դիւանային կոմպոզիտորը նուագածուքներ անցրեց Օր. Միլտոնեանի, ցոյց տալով իր տաղանդը:

Նուագուած միւս կտորը գրուած է տաւիղի եւ նուագախումբի համար, 20րդ դարու արժանիքների կոմպոզիտոր Կիւսաթեանի կողմէ: Այս առթիւ թերթերը գրեցին՝ որ Օր. Միլտոնեանն ուժեղ եւ ճշգրիտ նուագեց:

Օր. Սուզաննա Միլտոնեան ծնած է Իտալիայ, ուր, արդէն 14 տարեկանէն սկսեալ նուագած է նուագահանդէսներու մէջ: Ան իր ուսումը ստացած է Վենետիկի Մարչիոնի սկսնակների ու ապա Փարիզի երաժշտանոցին մէջ:

Ան դափնեկիր հանրապետական երեք Միջազգային մրցոյթներու:

ԳԵՈՐԳ ՊՅՅԱՃԵԱՆԻ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԻՐԼԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ

Հայ արժեքաւոր թէնոր Գեորգ Պոյաճեան, մասնակցեցաւ Ուելքսֆորտի Օփերայի փառատօնին: Մեր արուեստագէտը, ուրիշ շատ արժեքաւոր միջազգային արուեստագէտներու կարգին, չորս անգամ ելոյթ ունեցաւ «Պալատի Սափրիչը» անուն օփերային մէջ եւ մասնաւոր ուշադրութեան արժանացաւ: Թէ իր ձայնին քաղցրութեամբ եւ թէ՛ հակառակ երիտասարդ տարիքին, իր երգացանկի ճշմարտութեամբ, իր լուսնաւոր եւ անգլիական թերթեր եւ մասնաւորաբար «Թայմզ» թերթը, մեծ գովասանքով արտայայտուեցան իր մասին, հրատարակելով նաեւ իր լուսանկարը:

Ուելքսֆորտի օփերայի

փառատօնը իր տեսակին մէջ շատ բարձրորակ փառատօն մըն է, ուր կը հրաւիրուին աշխարհի ամէն կողմէ արժէքաւոր արուեստագէտներ: Գեորգ Պոյաճեան, որ կը հանդիսանայ փառատօնին մասնակցող առաջին հայ արուեստագէտը, այս տարւան ամենէն երիտասարդ արուեստագէտն էր միաժամանակ:

Իր լուսնաւոր փառատօնին մէջ ապահոված իր յաղթանակէն ետք, մեր արժէքաւոր թէնորը՝ Գեորգ Պոյաճեան, 16 Դեկտեմբերին սկսեալ, քանի մը ներկայացումի համար, Իսթանպուլի պետական Օփերայի թէնոր վրայ մարմնաւորեց Պիլմոնթի դերը՝ «Պալատէն Աղլի» եւ Առեանգիլի մէջ:

ՄԱՀՈՒՄԸ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԱՐՇԱԿ ԶՊԱՆԵԱՆ (1872 - 1954)

Քսան տարի առաջ, 8 Յունիսի 1954ին, Փարիզի մէջ՝ ինքնաշարժի մը ընդհարումով արեւմտահայ ազգային հայ մտքի եւ հոգիի վաստակին անձնանշան խուզարկուեց, գրագէտ եւ հրապարակագիր, հանրային գործիչ եւ մշակութային գիտնական Արշակ Զօպանեան, բաժնի ամբողջական առեւմուկ նուիրեալ մը հայ գրականութեան՝ որուն ծառայեց ոչ միայն ինքնաշարժի ստեղծագործական երկունքով, այլեւ տեւական պրպտութեամբ, թարգմանութիւններով, բանահաւաքային եւ գրադատական փորձերով:

Ծնած էր Պէշիկթաշի մէջ, ու յաճախած նախ թաղային «Մարտիկ» նախակրթարանը ապա՝ նաեւ Ազգ. Կեդրոնական վարժարան՝ ուր աշակերտած էր շրջանի կարկառուն գէորգի Միլտոն Զեմարի, Թովմաս Թերզեանի, Եղիա Տէմիրճիպաշեանի եւ ուրիշներու:

Դպրոցական գրասեղաններու վրայ իսկ գրի եւ գրքի սիրահար, 1886-1887 թուականներուն-տականին պատանի - մասնաւորապէս մը սկզբնական իր փորձերը՝ իսկ 1889-1891 սկսած էր կանոնաւորաբար խառնակ-իւ նախ Արիւնդեանի «Արեւելք»-ին ապա Յովհ. Շահնաւարի «Հայրենիք»-ին:

1891ին, աւարտելէ ետք Կեդրոնական ընթացքը, ան-

միջօրէն նուիրուած էր ուսուցչական-հրապարակագրային աշխատանքներու, քաղաքականութեւնը Արիւնդեանի եւ Զեմարի:

Տասնընիւ տարուէ ետք տալեւն (1891), երբ կը հրատարակուին իր Արշալոյսի Չայնեթ-արձակ էջեր, պատկերներ, պատմութեան եւ ուսանաւորներ-գրական նախափորձեր ընդունաւ: Առաջին գործով իսկ Զօպանեան կու գար վկայել թէ գրական որոշ սեռի մը ու մտաւոր որոշ մարզի մը սահմանումներուն մէջ սեղմութեւն տրամադրութիւնը չունի... Մինչեւ մահ ալ մնացաւ իր իրաւունքները՝ որ ուսուցչական-հրապարակագրական, ուսուցչական, հանրային գործունէութեան եւ մշակութային պրպտութեան մէջ, հասարակաց հակառակորդ մեղմէ շատերուն...:

Յաջորդ տարի իսկ (1892) լոյս կը տեսնեն իր երկու գործերը՝ «Թրթուումներ» եւ «Թուրքի Փառքը», իսկ 1893ին գրի կ'առնէր «Մութ խաւեր» թատերակը, որ, եթէ չենք սխալիր, անտիպ է մնացած:

1893 կ'այցելէ Փարիզ, ուր կը մնայ տարի մը աւելի, կապ հաստատելով այս առթիւ Միլտոն Զօպանի եւ իմիջ Զօպանի հետ: 1894ին Պոլիս է կրկին, իբրեւ «Եփրատ» երկշաբաթեան խմբագիր, որուն գրական զեղար-

ւեստական բովանդակներով նը շեշտուած է իր օրերուն: Կը ծագին 1895ի գէորգի: Ուրիշներու հետ, Զօպանեան կու կը լըէ Կեդրոնական ուսուցչական պաշտօնը, «Եփրատ» խմբագրութիւնը, եւ վերստին կ'անցնի Ֆրանսա՝ ուր պիտի մնար վերջնականօրէն, ցմահ:

Փարիզի մէջ 1898ին կը ծնունդէ գրական բանաստեղծական իր ծանօթ հանդէսին՝ Անահիտի հրատարակութեան, զայն կանոնաւորաբար հրատարակելով մինչեւ 1911, ապա՝ 1929-1954, որոշ ընդհատումներով: Բացառութեան չեն կատարուիր այդ ընդմիջումները: Հակառակ ներթափանցողութեանը՝ որունց մասնաւոր էր միշտ Փարիզի նման յաղաթի մը մէջ, չընկրկեցաւ երբեք Սօր-Եայ մտաւոր ու հանրային աշխատանքներուն կողքին՝ շարունակեց լոյս ընծայել Անահիտը, որ ժամադրաւոր պիտի դառնար հասուն եւ սկսեալ գրողներու:

1896-1900, հրատարակեց «Հայաստանի ջարդերը»՝ Չէյթուան եւ «Հայաստան, իր պատմութիւնը, իր գրականութիւնը»՝ Ֆրանսիայի գործերը: 1926ին «Նահապետ Քուրդի Դիւանը»:

1910ին եւ 1912ին «Հայ երեքը», «Նուաշ Յովնաթան աղուղը» եւ Յովնաթանի նկարները, ինչպէս նաեւ, յետագային, «Հայկական ժողովրդական երգեր», «Հայ Աշուղները» (թուրքաւարները), «Հայկական բանաստեղծութիւններ», հին եւ աղբիւր, «Վարդէնի Հայաստանի պատկերները» հաւաքումները:

Միջնադարեան հայ տաղերգութեան ու մասնաւորաբար Քուրդի տաղերուն նուիրուած իր հատորը՝ «Հայրենիք»-ը Բուրաստան, տեւական իր պրպտութեան ու բանահաւաքային աշխատանքները այս ուղղութեամբ, յատկապէս հոգիին մը մէջ կը գնեն գիրք՝ 16-19րդ դարերու հազիւ ծանօթ մեր արժեքները ի յայտ բերելու ճիշդութեամբ:

Առեւտրաբար այս կարգի իր պեղումներով, վերլուծական եւ ուսումնասիրական աշխատանքներով, հակառակ թէ Ֆրանսական լայն շրջանակներուն ծանօթացուց, մտքի եւ հոգիի մեր վատասելը, միաժամանակ գործօն դեր ստանձնելով հայ ժողովրդին ու իր ազգային քաղաքական դատը ներկայացընելու ընդհանուր ճիշդութեամբ:

Մտեղծագործական իր վաստակը (արձակ, բերթուած, պատմութեան) կը յատկանշուի 1890ական թուականներու եւ մինչեւ 1920ական սերունդներու վիպապաշտական - իրապաշտական հետաքննութիւններով:

Հայուն ցաւը, կարօտանքը, ազգային հակառակորդը, կեանքին մեզի բաժին ինկած բոլոր ապրումները ժողովրդային բընութեամբով, առեւտր հասկը լու խորքի եւ արտայայտութեան զեղարուեստական որակին:

Զինք ճանչանք մահուան նախօրեակին: Անին ճանաչումը մեզ աւելի եւս արմատացուց գործին փոխանցումը մեր այն տպաւորութեան մէջ, թէ Զօպանեան ազնիւ, բարի, գութ, զուրկ, ժողովրդաւոր հայ մըն էր՝ ազգին ու հայրենիքին ապրումով մղուած դիմելի միւր եւ գրականութիւն, իր դատութեան մէջ, խոցելի երբեմն, սակայն միշտ ուղիւ մղուած պարկեշտ, ինչպէս բոլոր նուիրուածները:

ԶՈՐԱ ՊՈՒԼԿԱՐԵՆԵՐ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳԱԳԱԹԻՆ

Ապրիլի 1-ին, ու իսկ Արարատը միշտ գրաւել է ալիւնիւնները ուղարկութիւնը իր բարձրութիւնով, իր հրաշալի տեսքով, իր յաւերժ ճիւղով եւ իր հրաշալիքներով:

Հաղթանակեալ են այն բախտաւորները, որոնց վիճակները է բարձրանալ պիտիւնական գագաթը: Արարատը նուաճուել է դեռ անցեալ դարի առաջին կեսում: 1829թ. Արարատ է բարձրանում Դուրապի (այժմ Տարսու) համալսարանի՝ Փրոֆեսոր Ֆրեդրիկ Գարբուրտի հայ անունները գրող նախաւոր Արարատը:

Այժմ էլ գիտնականներին ու ալիւնիւններին գրաւում է բարձր գագաթը: Այսօր էլ հետաքրքրութիւնը դէպի Արարատը չի դադարել եւ տարբեր արշաւանները ժամանակ առ ժամանակ գրուում են գագաթը: Սակայն մինչեւ հիմա պիտիւնական ալիւնիւնները չեն բարձրացել Արարատը: Այդ բախտը վիճակուեց Ալեք. Փոփոստանի թիւով: Թուրքական ընկերութեան չորս անդամներին, սփռելի վարպետ Գորիս Բուլեքուն, ընդհանուր Փոփոստան Կերովի, Տիմուր Մոսկովայի եւ Վլաս Մարտիրոսի, որոնք Հոկտեմբերի 2ին, առաւօտեան ժամը 8ին ոտք դրին ճիւղափայլ Արարատի գագաթին: Գուրկար ալիւնիւնները առաջին անգամ բարձրացան գագաթը՝ նրա հիւսիս - արեւելեան կողմով (պատմով), որն անհամեմատ աւելի ձիգ է, քան արեւմտեան պատը, որով սովորաբար բարձրանում են ալիւնիւնները:

Այդպիսի սփռելի վարպետ փնջը Կերովին պատմել մեր ընթերցողներին համար որոշ մանրամասնութիւններ կ'ապուծէ գագաթին նուաճման հետ:

Մինք, սկսեց իր գրողը Փ. Կերովը, մեր արշաւանները:

Բարձրանալով, մեր յայտնաբերեց յաղթանակ Արարատ-74: Գագաթ է ընդգծել, որ չորս տարի շարունակ համապատկեր պատմութեամբ էինք այս դժուար վերելքի համար, որը վերջապէս յաղթանակեալ պատմութեամբ հաղթեց: Մեր արշաւը դէպի Արարատ տեղեկ երեք օր: Մեր սկզբնական Ձիւթիւնը գրեցին: Առաջին ճամբարը կառուցեցինք 3000 մետր բարձրութեան վրայ, իսկ երկրորդը՝ 4 հազար մետր: Այս տեղից էլ սկսեց գործը՝ դէպի գագաթը: Ժամապարհ ելնքը կէս գիշերին, եւ հասանք առաւօտեան ժամը 8ին, երբ արեւը առաջին հաւաքայթ երը ողջգեցին գագաթը, իսկ շերտաւորեց յայտնաբերեց 20 աստիճան սաւառմանից:

Բարձրանալով, մեր յայտնաբերեց յաղթանակ Արարատ-74: Գագաթ է ընդգծել, որ չորս տարի շարունակ համապատկեր պատմութեամբ էինք այս դժուար վերելքի համար, որը վերջապէս յաղթանակեալ պատմութեամբ հաղթեց: Մեր արշաւը դէպի Արարատ տեղեկ երեք օր: Մեր սկզբնական Ձիւթիւնը գրեցին: Առաջին ճամբարը կառուցեցինք 3000 մետր բարձրութեան վրայ, իսկ երկրորդը՝ 4 հազար մետր: Այս տեղից էլ սկսեց գործը՝ դէպի գագաթը: Ժամապարհ ելնքը կէս գիշերին, եւ հասանք առաւօտեան ժամը 8ին, երբ արեւը առաջին հաւաքայթ երը ողջգեցին գագաթը, իսկ շերտաւորեց յայտնաբերեց 20 աստիճան սաւառմանից:

Մինք, սկսեց իր գրողը Փ. Կերովը, մեր արշաւանները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԿՆՈԼՈԳԻԱ

Մրտանալիս — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՆՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 561 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 30 ՅՈՒՆԻՈՒՄՐ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹ 4 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

١٩٧٥ — ٥٦١ — ٣٠ ینار ١٩٧٥

ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՅԱԶՈՐԴ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Գանիբեի Ազգ. Սոցիալիզմի և Կոմունիզմի Կուրսի 27 Դեկտեմբեր 1974, Սուրբ, երեկոյան գումարում Պատկ. Թ. մական ժողովի նիստին հաղորդագրությունը, հաստատությունները խնդրումով:

Նախապես ցանկացած ժողովուրդի համար ազատությունը, որ այդ հաղորդագրությունը հաստատվեց իր ամբողջությամբ, մասնաւորապէս որ տեղւոյն օրաթերքերը արդէն իսկ սպառած են այդ: Այսուհետեւ, ստույգ կը հաստատվեցին այն հաղորդագրութեան այն մասը՝ ի՞նչ կը վերաբերի Գանիբեի Թեմական լաւագոյն ընտրութեանց (օրակարգի թիւ 6 հարց), առ ի լուսարձանութիւն հետաքրքիր հաստատություններ:

Առնանալով Գ. Արթուր Գր. ընտրութեան կարգը, այս հարցին առնչութեամբ իր մէջ ուսումնասիրութիւնը, որ կ'ընդգրկէր 26 տարիներու ժամանակաշրջանը, սկսեալ եզրափակումից կազմակերպութեան պատկերացումի թուականէն, այսինքն 30. Յունիս 1946էն սկսեալ մինչև Գանիբեի վերջին ընտրութիւնները՝ այսինքն մինչև Մայիս 1972ի մասնակի ընտրութեանց թուականը:

30 Յունիս 1946էն սկսեալ մինչև այսօր, Գանիբեի և Արթուրի մեր գոյգ թեմերը ունեցած են իւրաքանչիւրը 4 ընտրութիւններ, որոնք բոլորն ալ յետաձգուեցին ունեցած են կառավարական պարտադիր հրահանգով: 1946էն մինչև այսօր, այսինքն մօտ այս 29ը տարուայ ընթացքին մէջ, մեր երկու թեմերուն ընտրութեանց յաջորդականութեան ձեւն եղած է ամբողջական ընտրութիւն, ապա մասնակի, յետոյ ամբողջական և ապա մասնակի: Եւ ցարդ, երբեք չէ պատահած, որ մեր գոյգ թեմերէն ունէ մէկուն մէջ, երկու ամբողջական կամ երկու մասնակի ընտրութիւն զիրար ուղղակի յաջորդեն: Եւ եզրափակելով ընտրութեանց յաջորդականութեան այս փոխի փոխ ձեւը՝ ամբողջական և ապա մասնակի և ապա ամբողջական, միշտ ունեցած է պետական հաւանութիւնը և վաւերացումը: Եւ Պետութիւնը ի վերջոյ գերազանց հեղինակութիւնն է՝ որ կը հսկէ մեր ընտրութեանց օրինակաւորութեան վրայ, և որ պէտք է համապատասխանէ մեր Կազմական Կանոնագրին տրամադրութեանց: Մենք կասկած չունինք այս մասին:

Նմանապէս, 1946էն ի վեր ցարդ, մեր երկու թեմերուն մէջ ալ, կառավարական հրահանգով յետաձգուած տարիներու ժամանակաշրջանը նկատի չէ առնուած պետութեան կողմէ, երբ հարկ եղած է որոշել նոր ընտրութեանց թուականը, ըլլայ ան մասնակի թէ ամբողջական:

Գանիբեի համար տեղի ունեցած 4 ընտրութեանց թուականները եղած են հետեւեալները:

1. — 1947ի ամբողջական ընտրութիւնները յետաձգուած են Պետական հրահանգով, 8ը տարիով, և տեղի ունեցած են 13 Փետրուար 1955ին՝ ամբողջական ձևով:

2. — Այս թուականէն 4 տարի ետք, այսինքն Փետրուար 1959ին տեղի ունենալիս մասնակի ընտրութիւնները, դարձեալ յետաձգուած են, միշտ պետական հրահանգով, 2 տարի և 4 ամիսով, և տեղի ունեցած են 18 Յունիս 1961ին՝ մասնակի:

3. — Յաջորդ մեր ամբողջական ընտրութեան թուականը որոշուած էր Յունիս 1965ին, այսինքն 4 տարի ետք՝ կատարուած մասնակի ընտրութեանց թուականէն, այսինքն Յունիս 1961էն, որովհետեւ, մասնակի ընտրութեամբ ընտրուած ունէ երեսփոխան իրաւունքն է իր խանութեան մէջ մտնել 4 տարի: Բայց այս Յունիս 1965ի որոշուած թուականն ալ, պետական հրահանգով, յետաձգուեցաւ մէկ ու կէս տարիով և տեղի ունեցաւ 22 Յունուար 1967ին, ամբողջական ձևով:

Ոմանք կը խորհին և կը մեկնարանեն մեր կանոնագրին 23րդ յօդուածին մէջ ունեցող տարւայ տրամադրութիւնը՝ որ միշտ կ'իրարկելի է, ամէն պարագայէն համար, այսինքն՝ Բ. Երեսփոխան մը ունէ ատեն իրաւունք չունի առաւելագոյն 8ը տարիէն աւելի մնալու իշխանութեան մէջ: Ասկից ճիշտ է ընկալուել շրջաններու համար, երբ այդ 8ը տարիներու ընթացքին տեղի չէ ունեցած պետական, իսկ Երեսփոխան միայն ամբողջական, պարտադիր յետաձգում:

Եթէ այս Նոր մեկնարանութիւնը՝ 8ը տարիներու տրամադրութեան, ճիշտ ըլլար ամէն պարագայէն համար ինչու՞ այժմ է որ կը յարուցուի ճիշտ կը նկատուի ան: Ինչու՞ (Նախ. Երես Կ. 2)

ՖԻՐԱՆՔՈՒՆ ԵՊԻՓՏԱԿԱՆ ԳԱԳԱՐԻ ԶԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐ ՍԱՏԱԹ ԵՒ ԺԻՍԳԱՐ ՏԷՍԹԵՆ ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԵՑԱՆ ԷԼԻԶԷԻ ՄԷՉ

Ֆրանսայի նախագահին հրաւերով, երկու օրուան այցելութեան համար՝ Երկուշաբթի, 27 Յունուար 1975, ցերեկին Գանիբեի Փարլամենտէն նախագահ Մոհամէտ Անուար էլ Սատաթ, ընկերակցութեամբ իր համեմատաբար տիկինը և պատանակաւ պատուիրակութեան մը՝ գլխաւորութեամբ Արտուրին Գործող նախարար Գ. Իսմայիլ Ֆահմիի:

Նախագահական օդանավ Օրլիի օդանավակայանը ժամանեց Կ. Ե. Ժամը 3ին, որ Տէր և Տիկին անուար էլ Սատաթ մեծ

պատիւներով ընդունուեցան Ֆրանսայի նախագահին և իր ազնուափայլ Տիկինը կողմէ: Գաղտնական արարողութիւններէն ետք (ժամօթացումներ, քայլերդներու նուագածութիւն և այլ) նախագահական թափօրը, ինքնաշարժերով յաւաքացաւ դէպի Փարլզ, ուր, Շան Գ'ելիզէի վրայ, պաշտօնական մեծ հիւրերու համար վերջնական ֆրանսական պետութեան կողմէ սեփականացում և բարեգործութեամբ՝ Օթէլ Մարինյի իջեանցան Եզրափակումի նախագահն ու իր կողակիցը, որոնք

այս պալատին տուրքին բնակչները հանդիսացան:

Ժամ մը ետք, եզրափակելով նախագահը այցի գնաց լիզիզի պալատը, ուր պաշտօնական ընդունելութեանէ ետք, երբ ժամանաւ գլուխ գլխի խօսակցութիւն ունեցան երկու նախագահները, Փոփոխութեան Երեսփոխան մէջ:

Տէր և Տիկին Անուար էլ Սատաթ, պաշտօնական ճաշկերոյթի հրաւիրուեցան լիզիզի պալատը, ուր ընդունուեցան Տէր և Տիկին Ժիսգար Խէսթէնի կողմէ, ի ներկայութեան Ֆրանսայի նախարարաց խորհուրդի բազմաթիւ անդամներու: Այստեղ երկու նախագահները մէկմէկու պետական բարձրատիման շանջաններ յանձնեցին, ինչպէս նաեւ թանկարժէք նուէրներ: Պետական շրանջաններու արժանացան նաեւ նախագահներուն համեմատաբար տիկինները:

Ճաշկերոյթին ներկայ եղան բազմաթիւ հրաւիրեալներ: Գլխաւոր բաժակահաւերը արտասանեցին երկու երկիրներուն նախագահները, շեշտելով տարբեր ֆրանսայի ժողովուրդներուն բարեկամութեան վրայ: Նախագահ Անուար էլ Սատաթ, իր ճաշի ընթացքին, Եզրափակում այցելութեան պաշտօնական հրաւեր ուղղեց՝ Ֆրանսայի նախագահին և իր Տիկինը: Այս հրաւերը սիրով ընդունուեցաւ:

Ֆրանսո - եզրափակելով խօսակցութեանց առանցքը կազմեցին:

1) Մերձ. Արեւելի կացութիւնը՝ իր բոլոր երեւոյթներով, եւ կարգադրութեան հետեւեալները:

2) Արաբ - եւրոպական խօսակցութիւն:

3) Ջերմոյթի Միջազգային Համաժողովի պատրաստութիւն: Երկու նախագահներուն միջեւ գլուխ գլխի երկրորդ խօսակցութիւնները սկսան Երեսփոխան, Կ. Ե. Ժամը 5ին, որուն յաջորդեց, ժամը 6-30էն սկսեալ, ընդլայնուած բանակցութիւնները, մասնակցութեամբ երկու կողմերու պատուիրակութիւններուն:

Այս առթիւ նիւթ դարձաւ նաեւ երկու երկիրներուն միջեւ մշակութային եւ տնտեսական յարաբերութեանց զօրեղացումը: Թե՛քս մամուլի յանձնարարական Գանիբեի հաղորդագրութիւնները դեռ վերջացած չըլլալով, յաւելեալ տեղեկութիւններ չկան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՄՀ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆՈՐ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

Դեկտեմբերի 12ին, Հայկական ՍՄՀ գիտութիւնների ակադեմիայի ընդհանուր ժողովում տեղի ունեցան ակադեմիայի նոր անդամների ընտրութիւններ:

Հայկական ՍՄՀ գիտութիւնների ակադեմիայի իսկական անդամներ ընտրուեցին Էմիլ Միքայէլեանը (նախօրինակ և էլեկտրոնիկա), Վահան Ղազարեանը (բուսաբանութիւն և բուսական ֆիզիոլոգիա), Բարիկ Առաքելեանը (նախօրինակ և էլեկտրոնիկա): Գեղարք Զաւենիկեանը (լեզուաբանութիւն): Հայկական ՍՄՀ գիտութիւնների ակադեմիայի թղթակից անդամներ ընտրուեցին Նորայր Առաքելեանը (մաթեմատիկա), Ստեփան Մայրեանը (ֆիզիկա), Վիկթոր Ֆառքեանը (մաթեմատիկա և կենդանական ֆիզիոլոգիա), Յովհաննէս Բակլաւի ղ'ունը (մաթեմատիկա և կենդանական ֆիզիոլոգիա), Էլզիկ Ամիրիկեանը (միջուկային ֆիզիկա), Գաբրիլ Սարգսեանը (արեւելագիտութիւն), Ռուբեն Զաւենիկեանը (գրականագիտութիւն):

Հայկական ՍՄՀ գիտութիւնների ակադեմիայի օտարերկեայ անդամ ընտրուեց Փափազ Զաւար (ԱՄՆ, ռատիոֆիզիկա):

ԵՐՈՊԱՅԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱՌՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՅԱՄԱՐԻ

114ԴԴ ԱԻԱՐՏԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒՄՆԵՐՈՒՆ՝

«ԱՐԱՐԱՏ»ի մրցակիցը պիտի ըլլայ
ԱՇԽԱՐՀԻ ԶՕՐԱԽՈՐԱԳՈՅՆ ԽՈՒՄԵՐԵՆ՝
«ՊԱՅՅԵՐՆ - ՄԻՒՆԻԽ»ը

Անցեալ Հինգշաբթի, 23 Յունուար 1975, ժընէի միջ տեղի ունեցաւ վիճակածգութիւնը՝ Եւրոպայի Ֆութբոլի Խաղերու Միջազգային Կոմիտէի կողմէ: 1/4 աւարտականի մնացած 8 խումբերուն միջեւ, ճշգրիտ համար մրցակից խումբերը:

«ԱՐԱՐԱՏ»ին յաջորդ մրցակից նշանակուեցաւ՝ աշխարհի զօրաւորագոյն խումբերէն՝ «ՊԱՅՅԵՐՆ - ՄԻՒՆԻԽ»ը:

Երթի մրցումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 5 Մարտ 1975, Երեւանի մէջ՝ «Հրազդան» մարզադաշտին վրայ, իսկ դարձի մրցումը՝ Միւնիխի մէջ, 19 Մարտ 1975:

Յաջորդութիւն կը մաղկենք արարատցիներուն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԹԱԹԵՐԹ

Բրտնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Մեքանականտեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍԻԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 562—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1975

ՀԱՏԸ 2ԵՌԻՔԻ 4 ԵՂ. ԴԿԿ. ԿԱՄ 35 ԼԻՐ. ԴԿԿ.

١٩٧٥ — ٥٦٢ رقم — ٦ فبراير

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤ ج - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالإيران)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

G.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

ՎԱՐԴԱՆ ԵՒ ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ

Վարդանանց պատերազմը ցոյց կու տայ մեզի հայ ժողովուրդի պայքարի հոգին: Աշխարհի վրայ եղած չէ երկիր մը, ժողովուրդ մը, որ Հայաստանի և հայ ժողովուրդին նման և անոր չափ, երկար պայքարած ըլլայ բարձրորոշ յարաբերութեամբ:

Հայկ Դիւցազնը սաստկապէս և յաջողապէս պայքարած է բոլոր նախկին Բելի դէմ: Ուրարտական մեր թագաւորները մարտնչած են Ասորեստանի աշխարհակալական ձգտումներուն դէմ:

Հայ ժողովուրդը, Միջին դարերէն սկսեալ մօտ հազար տարիներ մաքառած է թաթար, սելճուկ, պարսիկ և թուրք բռնակալներուն դէմ:

Արշակունեաց մեր թագաւորները քաջարար մարտնչած են, մէկէ աւելի թշնամիներուն դէմ, պահպանելու համար իրենց հայրենի հողն ու հաստքը:

Մեր վերջին Արշակունեաց թագաւորները, պարսկական և բիւզանդական ուժերուն արշաւանքները դիմակալած է տասնեակ տարիներուն ընթացքին:

Այս երկկողմանի արշաւանքները, մեծագոյն հարուածը իջեցուցած են հայ ազգի գլխուն: Այս տասնամեայ արշաւանքներուն զոհ գացած է, հայ ժողովուրդին կէտը, իսկ միւս կէտին կարեւոր մէկ մասն ալ գերի տարուելով ցանուցիր եղած է, թշնամի երկիրներու մէջ:

Ե. դարուն Վարդանը և Վարդանանք ստիպուած են ապստամբութեան դրօշ պարզել: Սասանական բանակներուն դէմ, Յազկերտ Բ.ի օրերուն: Սև օրեր էին...

Գուշանական պատերազմներէն չափազանց տկարացած էին մեր նախարարական բանակները: Արիւնաքամ եղած էր հայ ժողովուրդը: Զգուշամային օրեր էին: Թշնամին կարծես թէ հասած էր իր նպատակին: Վտանգուած էր հայութեան կեանքը, հաւատքը, հայրենի հողը և լեզուն...

Յազկերտ յարմար դառնց ժամը, հայ ժողովուրդի գոյութեան վերջակէտը դնելու: Դիւնչապուն և իր Մոգպետ հայրը, կրցած էին երկպառակել հայ նախարարական տունները, գործի (Շար. տես կց 4):

ՆՇԽԱՐՆԵՐ

Բազմաթիւ պատերազմներու մէջ մտած եմ, դուք ալ ինչի հետ: Աւելի յազթած ենք և ջիշ անգամ պարտուած: Այդ բոլոր մարտնչար պարծանքներ էին սակայն: Ով որ փախէր, վատանաւն կը սեպուէր ու կը սպաննուէր: Ով որ առաջ չետուէր, քաջի անուն կը ժառանգէր: Մեզմ իւրաքանչիւրը իր մարմնով վրայ կը կրէ բազմաթիւ վերքեր և ցոյց տուած է քաջագործութիւններ: Ասոնք կը համարեն անգործ և պարծանքները ոչի չենթէ մահկանացու թագաւորին համար այդպիսի արիական գործեր կատարեցինք, հապա որչափ աւելի պէտք է ընենք մեր Անմահ Թագաւորին համար:

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՍԻՎԱՆԻԱՆ

Այսօր էլ նոյն պայտեղովն ունիմք, ոչ գեմքի, ոչ հալածանքի դէմ ծառանալու, այլ մի ուրիշ անհաւոր բեռնաւոր, որ անսարքեութեան հոգի է կոչուում: Պէտք է ազգային ժառանգութիւններ, երկպառակութեան յամառ հոգի, որ սպաննուի և երկրորդականը կարեւորիք եւ սխալն ու նմանիք իւրիք գանգաւելու կատարութեան: Մեզ վիճակուած է մի ծանր դրութիւն, որ սփիւռքի հայութեան մահ և սպանում եւ մոռանում ենք, չէ մեզ հաւատալով: Եւ միայնակ մի հաստատութիւն ունիմք, որի պատգամներն են համար ծառանելի էին Վարդանանք և այդ՝ Հայաստանայն եկեղեցին է, իր բիւսոնեակն եւ ազգային բովանդակութեամբ:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա.

Աւարայրի ճակատամարտը հոգեզմայլ և անհասանելի բարձունքն էր աղատաբանական մաքառման: Ահա թէ ի՞նչու նա եղել է, կայ և կը մնայ առ յաւիտ ազգապանծ էջը: Հայոց պատմութեան, հոգեզմայլ մի էջ, որ դարեր անընդհատ ոգեշնչել է և մխիթարել, հայազն սերունդներին և ազգային քաջաքանակն առաջնութեան ուղիներն է պատգամել: Հայրենիքին, ժողովուրդին և եկեղեցուն:

ԳԵՈՐԳ Զ.

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՍՈՒՍԱԿԸ» ՈՒՄ ՔԼՍՈՒՄ ՄԵՌԱԻ ՍՈՒԳԻ ՄԱՏՆԵԼՈՎ ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

Ամբողջ արարական աշխարհը եւ արեւելեան երգի սիւնահարները խոր սուգի մասնուեցան, երբ, Նոյեմբերի 3 Փետրուար 1975, կ. Ե. ժամը 4,30ին, իր մահկանացուն կնքեց Արեւելի Սոխակ՝ անսպասելի բոլոր ժամանակներու արար մեծ երգչուհին Ում Քլսում, որ ամբողջ յիսուն տարիներ իր հոգեզմայլ ձայնով հմայած էր արար բոլոր ժողովուրդները, իրենց վեհապետներով, ղեկավարներով եւ ամեն դասակարգի քաղաքացիներով:

Մեծ երգչուհին, որ 1972ին ի վեր համերգային ելոյթ ունեցաւ զապում էր, անցեալ տարուի 22 Ապրիլին ունեցաւ առողջական օգնական մը, որուն առաջը բիւս առնուեցաւ եւ սակայն ան չվերագաւ իր կասեցեալ առողջութիւնը եւ անցեալ 29 Յունուար 1975 Չորեքշաբթի օրուան բերանքին ունեցած՝ ուղեղային անհագելով մը հետեւանով, ամբողջ հիվանդ օրեր մահուան դիմ մտանաւ, ու եզրագացի մեծագոյն:

Ում Քլսում
Գառապէրի փառատունին

մասնագէտ բժիշկներու ջանքերը ապարդիւն հանդիսացան՝ փրկելու համար մեծ երգչուհին կեանքը:

Հիւանդութեան վերջին օրերու անապայից օրերուն, երբ իս ղեկավարները, սկսեալ Հանրապետութեան Նախագահին, ամեն օր եւ ամեն վայրկեան հետաքրքրուեցան Ում Քլսումի առողջական վիճակով: Նաեւ Արար վեհապետներ, նախագահներ եւ բարձրաստիճան անձնակազմներ, յանձնարարեցին կապ պահելին «Մեռա» զինուորական հիւանդանոցին հետ, նպատակ ունէր մը կարեւոր ունեցաւ յոյսով: Եւ սակայն բախտը բոլոր ջանքերը եւ բժշկական ամենաարդիական միջոցները անգործ հանդիսացան, ու Արեւելի Սոխակը փակեց իր աչքերը յաւիտեան:

Ում Քլսումին յուղարկուող տարիներ՝ որ տեղի ունեցաւ երեկ, եղաւ փառատուն եւ անհայտնաբաց, որուն մասնակցեցաւ ամբողջ Երկրագնդը, մեծով ու պզտիկով, (Շար. տես կց 2)

ՍԲԱՆՁԵԼԻ ՊԱՏԳԱՄԸ՝ ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԴԻԾԱԶՈՒՆՆԵՐՈՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒՆՔ ԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴԵՆՔ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՈԳԻՈՎ

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Պատմութեան թաւալումին հետ, քաղաքակրթութեան ծաղկումը յաւերժականութեան իրաւունքը նուաճեց, անոր համար, որ իր մարդկայնական անխառն զգացումներուն կողքին, ոչինչ չէր նայեց, — նոյնիսկ իր արիւնք՝ բոսոր, իր կեանքը՝ գարուն, — իր ազգային ինքնութիւնը, իր մահգիծին պահպանման ի խնդիր:

Հայութիւնը, այսօր, իր ծնունդով՝ քաղաքակրթութեան ազգորայն, սիրելով միատեղ քաղաքակրթութեան յարստութիւնը, իր համար զոհաբերուող միւս ազգութիւնները, առանց գոյնի և դաւանանքի խտրութեան, բարձրօրէն գնահատելով հանդերձ նոյն այդ ազգութիւններուն քաղաքակրթական բազմակողմանի արժանիքները, մարդկութեան և պատմութեան հաւասարապէս կը ներկայանայ ճակատաբաց և քաջաբար, իր ազգային մշակոյթով, իր տոհմային աւանդութիւններով, իր հայկական առանձնայատուկ գեղարվեստով:

Ժիշ՝ դէ՛ւ լանակով՝ փոքր է հայութիւնը, համարանոց՝ չիլ: Սակայն նոյնքան և անւիժով՝ ճիշդ է, որ հայութեան որակը անկորնչելիօրէն գերադաս է: Մարդաբանակ այս երկրաբանութեան տարածքին վրայ, նախագիծուած սահման գոյութիւն չունի՝ հայուն հանճարին համար:

Մեզի, հայերուն համար, ազգային հպարտութիւն է այսօր, որ քաղաքակրթութեան և լոյսին յարած ժողովուրդներուն մօտ, յարգանք ու պատիւ կը

վայելենք, շնորհիւ մեր ազգային մշակոյթին:

Ունենք վերածնած Մայր Հայրենիք մը, որ կը հանդիսանայ գեղակերտ թանգարան՝ մեր ազգային — մշակութային հարստութիւններուն, արթուն պահպանող՝ մեր ազգային ինքնութիւնը պահպանող, և որ, իր հոգեզմային Միութեան համահաւասար հանրապետութեան անդամի իր անընդաւար իրաւունքով, գերծ կը մնայ արտաքին վտանգներէն և երբեմնի օտար արշաւանքներէն: (Շար. տես կց 2)

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Վարդանանց ոգեւունջ Տօնին առիթ, «Չափակիւ» ջերմօրէն կը շնորհակալ իր այն աշխատակիցներ, ընթերցող բարեկամներն ու բոլոր հայրենակիցները, որոնք կը կոչուին Վարդան, Ղեւոնդ, Վահագն, Խորեն, Արեւիկ, Գիւլ Քարոյ, Արաի, Շմաւոն, Տանաս, Անտ, Կարեն, Խոսրով, Հայկ, Հմայակ, Տիգրան, Ներսէս, Արսէն, Շուշան եւ այլ հայկական անուններով, որոնք մասնաւոր Տօնակատութեան օր չունին մեր օրացոյցին մէջ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 563—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1975

ՀԱՏԸ ՋԵՌԻՔԷ 4 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿՄԻՐ 35 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ۵۶۳ - الخميس ۱۳ فبراير ۱۹۷۵

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱԿԱՆԳՆԵՐ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.
ԱՄՆ ՊԻՏԻ ԱՅՑԵԼԷ 1976ԻՆ

Նիւ Եորքէն «Արմինիէն Ուփուլթըր» չալսթսթեթր, իր 23
Յունուար 1975ի թիւին մէջ կը գրէ.

Ամենայն Հայոց Կարգիկոս
Ն.Ս.Ց.Տ.Տ. Վազգեն Ա., կրքա-
պատուի՝ որ Ամերիկայի Միացյալ
Նահանգները այցելե 1976ի գար-
նան, որպես Հայ եկեղեցու Գե-
րազդյոն Պետր մասնակցելու՝ Միաց-
եալ Նահանգներու հիմնադրութեան
երկնամբարամեակի յօնակատարու-
թեանը:

Վեհափառ Կաթողիկոսը, որ
երկու օտար առաջ ԱՄՆ պիսի
այցելիւր անակնկալ պատճառով
ընչած էր իր համբողջութիւնը,
Հաւանաբար Վեհափառը Նիւ
Եօր ժամանէ, ներկայ գտնուելու
համար Եկեղեցական Տարեկան
Համաշուկարհին, որ տեղի պիտի

ունենայ ֆիլաժեֆիոյ մէջ, ի պա-
սիւ երկհարկումնակի թաղա-
մին. ԱՅ իր մասնակցութիւնը պիտի
բերէ թունակասարովքի անց կազմա-
կերպութեան, որոնցմով պիտի
նստի Ամերիկայի Միացեալ Նա-
մանցներու հիմնադրութեան 200-
ամեակը հայերու նույ՛մ:

Նիւ Երբի Առաջնորդարանը
մօտեւս պիտի հրապարակէ՝ Ն. Ս.
Օժոթեան ԱՄՆ այս երրորդ այցե-
լուրեան յայտագիրը, Կենսափառին
ԱՄՆ առաջին այցելո թիւը տեղի
ունեցած էր 1960ին, իսկ երկրոր-
դը՝ 1968ին, Ս. Վարդան Մայր
Տանարի օժման սուրբով:

ՆԱԶԱՏԱԿԱՑ ՅՈՒԾՄՐՁԱՆԻ ՄԸ ԿԱՆԳՆՈՒՄԸ
ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ Ս. ՎԱՐԴԱՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ԴԷՄ

Նիւ Եօրքի Էքսիմածնական
Եկեղեցական Խորհուրդը ծրա-
գիր մը պատրաստած է մեծա-
գոյն փայլով ու յարգանքով յի-
շատակեցում՝ Մեծ Նշէռնի 6Ը-րդ
Ճարեկիցը, եւ այս առթիւ, Էբեր
ճիւղերով ծրագիր մը պատրաս-
տած է - կրօնական տօնակա-
տարում՝ բոլո՛ր հայ եկեղեցի-
ներէ ներք, աշխարհական խում-
բական ելուցիներ, առանց գիրար-
խայածեկելու, եւ արականարու

Թեան, իսկ երրորդ որոշումն է՝
 Նիւ Եորքի միակ Յիշատակի կո-
 թողը կանգնել Ս. Վարդան Եկե-
 ղեցույ դէմ գտնուող ազգապատ-
 կան հոգիւ վրայ, որը Սիաջեան
 Ալգեքուս պալատը տանող պո-
 ղիտային վրայ կը գտնուի: Այս
 առթիւ, բոլոր ամերիկահայու-
 թեան կողմ պիտի ուղղուի, որ-
 պէսզի Նիւթապէս սատարեն այս
 նուիրական Յիշատակ սրան շի-
 նութեան: Վ. Փ.

ՀԱՅ ԳԻՏՆԱԿԱՆ ՆԵՐ

ԹՈՔԻՈՅԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՄԷՋ

Վերջերս, Փոփոխի մէջ տեղի ունեցած է՝ գիտութեան պատմութեան նուիրուած 14րդ միջազգային համաժողովարք, որուն մասնակցող խորհրդային պատմիչականութեան մէջ կը գտնուէին երկու հայ գիտնականներ՝ Հայաստանի Ինստիտուտներու Ազգայնաբանական համալսարանի ղեկավար Գարեգին Պետրոսեան եւ Մոսկուայի բնագիտութեան ու բիոքիմիայի պատմութեան հիմնահետեւական բաժնի վարչի Յոք. Առոն Իրիգորեան:

Համագումարին զեկեցած է
Փռժ. Գաբեզին Պետրոսեան . ու-
սողագիւնութեան մարզին մէջ Հայ-
Բիւզանդական կապերու պատմու-
թիւնը՝ նկարին շուրջ . որուն բն-
ագիւնը ներկայացուած է Մետոյ
Մասօղի անկախէն՝ ուսողագէ
Ազատ Արժանիի գործունէութիւնը,

(եղեցիկ բիւններ մեզի հասած են
Բ. - Ժ. դարերու օրաբախան աղ-
բիւրներու միջոցով, ինչպէս նաեւ
պատմութեան միջ ամենէն հիմու-
նող պիտակեան աղիւրներ ստեղ-
ծող Անանիա Շիրակացիի եւ Թ.
դարու բիւզանդացի գիտնական՝
Լեոնիի գործունէութիւնը, Ձեկու-
ցաբեքը ճորտեղեկութիւններու
մէ Ժ. դարու բիւզանդացի ուսու-
ղագէտ Նիկողայոս Առաւազդի-
մասին, որուն նամակ - յօդուած-
ները՝ գտնուած Փարիզի Ազգային
Դպրատանին հին Ձեռագրերե-
րուն մէջ, հրատարակած են Փոլ-
Պանիերի յուբարհեւ եւ Ֆրանսերհե,
Համադումարին տեղի ունեցած են
Իիսուբեան Պատմաբաններու Մի-
ջազգային Միութեան ճախարակ-
ներու ընթերցիւնները։ Միութեան
փոխ-ճախարակ ընթերցած Կրոն.
Առօն Դրիզաքեան։

ԱՄՆ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՆԲԱՑԱՏՐԵԼԻ ԿԵՑՈՒԱԾՔԸ
Թ Ո Ի Բ Ք Ե Ր Ո Ի Ն Հ Ա Ն Դ Է Պ
1965ԻՆ ՃԵՐԱԼՏ ՓՈՐՏ (ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ)

Կը դատապարտէր Հայերու Զարդը՝ Թուրքերուն կողմէ
1974ԻՆ ՃԵՐԱԼՏ ՓՈՐՏ (ՆԱԽԱԳԱՀ)

Կը պահանջէր որ ԱՄՆի կողմէ Թուրքիոյ տրուած
գինուորական օժանդակութիւնը չի կասեցուի

Մառնիթ Գլեմէնսի (Մասնէ-
շուէնց) (Մագոմպ) Օրաթերթի
անօրէն խմբագրերին՝ Գր. Միշէլ
Քէշէթեանի եօթն անգամ կատա-
րած խնդրանքներուն առ ի հե-
տեանը, Ուաշինկթընի Սպիտակ
Տան մամուլի բաժնի քարտու-
ղարը ձեռն չի հիշընք, ի պատասխան
ըսած է, թէ՛... Ընկերադաշնա-
ւով ԱՄՆի այժմու նախագահ ձե-
րայտ Ֆրանկ Դելանոյ 1965ին ցեղասպա-
նութեան մասին կատարած դե-
կլարացիան՝ ներկայացուցիչներու
ճան (Խորհրդարան) սէջ, պատմա-
կան ձայնագրումը՝ այդ զեկուց-
ման յստակ կը թուի ըլլալ։

Իր յայտարարութիւնը շարունակելով, նախագահութեան մամուլի օգնականը բացած է՝ «Էհտեալաբար ներկայիս անհրաժեշտ էի թուել անոր կրկնութիւնը»:

«Ճիշդապէս Տարուի՝ 29 Ապրիլ 1965ին, Նդեռնի Յիսնամեակին առթիւ Թուրքիան իր ցեղասպան սմբատանութեան (պատմական) ձայնագրութեանը հրապարակումը, Սպիտակ Տան կողմէ կ'արգելուի) բացած էր նախագահին օգնականներէն մէկն:

Զորս ամիսներու ընթացքին,
մեծ ժեյե ետք 1965ին կատարուած,
Ցեղասպանութեան մասին յայ-
տարարութեան հրապարակումը,
Սպիտակ Ցունը, 13 Դեկտ. 1974
Թուակիր Կաղորդչ գրութեամբ մը
յայտ կը յայտնէ, որ այս ցաւակց
պիտի ծառայէ կացութեան յստա-
կացմանը:

Արդարև Սպիտակ Տան այդ նամարն գրուած է աղարկուած էր՝ Մագոմպ օրաթերթի 12 Դեկտ. 1974ի թիւին մէջ ձերալա Զորտի՝ Տեղապանութեան մասին 1965ին կատարած զեկուցմանը մասին յօդուածի մը հրատարակումը մէկ օր ետք։ Այդ օրերուն նախաձեռնեց Զորտ ազդի բռնին կը պայքարէր Դեմոկրատի (Պորըբը-դարան) հետ, երբ այս վերջինը կը պահանջէր՝ որ Թուրքիոյ տրուած ամէն զին-ւորական օգնութիւն կասեցուի, որովհետեւ 20 Յունիս 1974ին, այդ երկիրը յարձակում կատարած էր Կիպրոսի դրախ, և Միջերկրական նւ. ետան այդ նմկարմ կգգիին 40 առ հարիւր տարածութիւնը ցարդ գրաւեալ կը պահէ։

Ճերալտ Ֆրախն ըրած ամբաստանութիւնը՝ հանդէպ Թուրքիայ, տեղի ունեցած էր 29 Ապրիլ 1965ին, երբ առ միապաժ էր Գոնհրէսի այլ անդամներուն հետ Նշեկու 50րդ տարեդարձը։ Ինչո՞ք ժողովուրդի վրայ Թուրքիայ կողմէ դարձադրուած քեզասպանութեան, Այդ ժամանակ Ճորտին խօսքերը ձայնադրուած էին, երբ առ Նեհրեայաքուցիչներու լիազօրմամբու թեան իբր լծաբընդ յիշատակած էր հայերու ջարդը։

բը: Միլը Դէկտեմբերն այս շա-
քունն հետեւելով, Աստուծոյ թը-
Փէսն հարց իւր ապա և կը շնտե-
թէ՝ «Երբ այժմու նախագահը ա-
սեմին դասապարտած էր Թուրքիան,
ինչպէ՛ս կ'ըլլայ որ ան այժմ ա-
մենաուժեղ պատեալներ կը հան-
դիսանայ անոր, երբ ներկայ ճը-
տաբանին Գանկիւսի մէջ զինա-
բանութեան գլխաւոր նիւթ կը
դնուցայ ԱՄՆի զինուորական օգ-
նութեան կատեղութիւն՝ Թուրքիոյ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ՄԱՄՈՒԼ

«ՊԱՏՐԱՍ ԵՆՔ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔ ՄԸ ԿՆՔԵԼՈՒ»

Ա. Միւրեքան եւ Եղիպոսը Աբաբական Հոգեապետութեան միջեւ՝ «ճեշտական կապեր երբայով կ'աւրապեղուին եւ կը բարգաւաճեն: Ասոր մէկ ուրիշ ապացոյցը՝ Թահիբէի «էջ սկստած ծրագրումը բնագաւառին մէջ համար ցրծակութեան համաձայնութիւնն է, որ ստորագրուեցաւ Սովյե Պետական Ծրագրումի Կոմիտէին եւ Եղիպոսի Ա տը Հանգապետութեան Ծրագրումի Նախարարութեան կողմէ, կ'ըսէ Սովյե «իզվէսթա» օրակերբը: Սովյե եւ Եղիպոսական խառն կոմիտէ մը պիտի կազմուի, ծրագրումի համադրածակցութեան համար, որ փորձառութեանց փոխանակումներու պէտք ձեռնարկէ՝ «ճեշտական ծրագրումի բնագաւառին մէջ, ինչպէս նաեւ ձրագրներ եւ առաջարկներ ցայտազնչու եւ ասո մը ուրիշ հարցեր՝ որոնք փխադարձ Եան կը հետապնդեն:

Յու. Պանուրա, ինչպես
օրայի Գանձերի բոլորակը, կը
խօսի այն ջերմ բնությունը քան
մասին՝ որով Ալեքսանդրացիներ-
ը, Ամիրալ Վ. Ի. Ախմովի հրա-
մանադրություններն ճշմարտ
Սովյե Կառավարական ճանաչո-
ւմը բնությունեցին, եւ որ պաշ-
տական եւ բարեկամական այցե-
լուծին մը կու տար Սեփյոյ Ս-
րբ Հանրապետութեան իրենց
հնգրեւայ բնակութեան ընթացիւ

Սովին նախաօխները պատեցան մի-
ջերկրականեան ինքնադաշինքի
սարժման վայրերը, Անոնք այցելե-
ցին Կարգ մը գործարաններ, եւ
ներկայ գտնուեցան Սովին եւ Արաբ
Բարեկամութեան Կազմակերպած
հանգրիւսումին: Այս այցելութենէն
վերջ, Սովին նախաօխը դարձաւ
Կարգ մը Լայրներին:

Սովեւ մամուլը կը բարձր-
նակէ հախապատուութիւն ալ
Միջին Արեւելի հարցին: Ազգային
բոլոր ազդեցիկ թերթերը հաճա-
մեւ հրատարակեցին, Նախագահ
Անուար Կլ Սասաթի՝ Իրանեան
(Էթթէլաաթ) թերթին շնորհած հա-
րցադրոյցին: Համայնավար Կուսակ-
ցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի
օրկան. «Փրաւա», նեպօ՝ Եգիպ-
տոսի Նախագահին խօսքերը, ինչ
պէ վերաբերի Միջին Արեւելի մէջ
խաղաղութիւն հաստատելու հա-
մար՝ ճիշդը բարունակելու աճ-
հրաժեշտութեան մասին, նոյնպէս
Եգիպտոսի պառլամենտական
մասին՝ Իո-ռայիի հետ խաղաղու-
թեան դաշինք կնքելու, պայմա-
նաւ որ այս վերջինը վերա-
դարձնէ 1967 Յո ճիւլ 5էն վերջ
գրաւուած հողերը եւ հանջնայ
Պաղեստինի Արաբ Ժազդովորդին
արդար իրաւունքները, ստաճ պա-
կարկութեան եւ միջին լուծումնե-
րու:

(Temp. at 12 2)

ԱՐԵՎԵԼԻ ԱՍՏՂ ԵՒ ՆԵՂՈՍԻ ՍՈՒՍԿՈՒՄ ՔԼՍՈՒՄԻ ԿԵԱՆՔԸ

Ս Կուսարի, 3 Փետրուար 1975, կ. Ե. Ժամը 4,30ին, 77 տարեկան հասակին իր աչքերը վերջնականապես կը փակեր «Արեւելի» Աստղ» եւ «Նեղոսի Սոխակ» անուանուած սրտը աշխարհի մեծագոյն երգչուհի Ն. Ռ. Քլարմ:

Իր կեանքը փրկելու համար, մահուան ետեւից 61 Եր. օրերուն ընթացքին, այնուհետեւ ընկալուեց ամբողջական օրէնք եւ խնամք չխնայելով, եւ սակայն պատանեցաւ աշխարհին, ու մահը հնձեց զինքը, խոր սուգի մասնելով ոչ միայն ամբողջ աշխարհական աշխարհը՝ Արեւելեան միջին Արեւելիի միջին միջին, այլեւ բոլոր իր երկրպագուներն ու աշխարհային երգի սիրահարները:

Ում Քլարմի յուղարկումը ընդհանուր Զորեգաբքի, 5 Փետրուար 1975, Գաղտնիքի մէջ, կ. Ե. Ժամը 11ին, ի ներկայութեան աւելի քան կէս միլիոն յուղարկուողներու, սկսեալ Հանրապետական ներկայացուցիչի, Նախարարաց Խորհուրդի անդամներու լիակազմին՝ միջին հասարակ ֆալակացիներ, Արաբ Բոյն Իրերներէն եւս մեծ թիւով եկած հին, վերջին յորժանք մասնակցելու «Արեւելի» Աստղին:

Այս օրու առիթ եւ պատգամ համար, սուրբ կու սան համառօտ կենսագրականը մեծ արուեստագիտներին, որ միաժամանակ մեծ հայրենասէր մը եղած էր իր կեանքին ընթացքին:

Մեծ երգչուհի Ն. Ռ. Քլարմ Գաղտնիքի «Օլիմպիա» թատրոնի մէջ

Ում Քլարմ, իր իսկական անունով Ֆաթմա Իպրահիմ, ծնած էր 30 Դեկտեմբեր 1898ին, Ստորին Եգիպտոսի Սիմպլաս-ուէն շրջանի Թամա-է-Ջահայ-րա գիւղին մէջ:

Ու թաղականին արդէն ճանչցուիլ սկսած էր Գորանէն կատարած իր ասացութիւններով:

1920ին, երգի ասպարէզէն ներս իր սկզբնական լայնը կ'սկսի իր Եգիպտոսի Սիմպլաս-ուէն շրջանի Նախարարաց Խորհուրդի անդամներու միջին, կրօնական երգերու կատարումներով: 1922ին է որ ան կ'սկսի երգել նաւագիտութիւն ընկերակցութեամբ: Ում Քլարմի առաջին եւ յարգարկական համերգներուն սկիզբը կ'ըլլայ 1925ին:

Գաղտնիքի մէջ երգչուհին առաջին անգամ կ'ուսնուի 1930ին միայն, երգահան Զարա-րիա Ահմէտի կողմէ կազմակերպուած երգահանդէսի մը ընթացքին:

Ում Քլարմի նշանաւոր մեծ համերգները կ'սկսին Եգիպտոսի 1937ին: Այս թրականէն սկսեալ երգչուհին հրաշակը կը սկսի տարածուիլ բոլոր արաբ աշխարհին մէջ: Իր գրել-խառն գործակիցները կ'ըլլան ծանօթ արեւելեան մեծ երգահաններ՝ Շէյխ Ապուլ Է. Մա-համէտ, Զարաբիա Մ. Մալի, Ալ Բաւապի, Տաւուս Զաւի, Ռիաթ Է. Աբդուլազիզ, Քամալ Է. Ռաուի, Մոհամէտ Է. Մոհի, Պալիլ Զամ-տի եւ ուրիշներ:

1964ին ան կը միջնայ առաջին երգիչ Մոհամէտ Ապ-տէլ Ռիապիին: Այս շրջանը կ'ըլլայ իր ասպարէզին փութի շրջանը: Ան կը մեկնաբանէ իր Զարաբիա շրջանը եւ Սայիտ Մէ-րաուի երգերը:

Իր երաժշտական կ'անքի ընթացքին, Ում Քլարմ մեծ համարած է աւելի քան 700 երգեր, աշխարհի բազմաթիւ մայրաքաղաքներու եւ մեծ քաղաքներու մէջ, ընդ որս. արաբ-մայ-

ՌԵԹԵՆՍ Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷ

ՄԱՌԻ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Բազմազան աշխարհային միտքը, տեսլականը եւ խորհրդարանը՝ պակաս քան մը լրացած պիտի ըլլար, եթէ չթափառէր կինը՝ յուղարկուողներէն, չգրաւորէր, չընկալուէր չորհրդէր: Պերպերեան պաշտօնունքով մտահանանք աշխարհը, ըստ իր մօր պատկերին իտալացեալ կինը պաշտեց, ու պաշտելու համար ալ իտալացեաց: Անոր երիտասարդ հոգին սաւառնեցաւ՝ թափուելու համար կատարելագոյն կնոջ մը վրայ, թափեցաւ Ազապ-եան վարժարանի սաներէն՝ հոգեկան ու մարմնական գեղեցկութեամբ թոյլի Պերպերի վրայ: Աւագ, սակայն, բախարհաւոր զայն ու ան մեծաւ: Պերպերեան, սիրելու եւ պաշտելու համար ծնած, աշխարհը ետին ձգեց թափառելու սուգը, թափեցաւ Օ. Կրէկեանի վրայ: Տ. Պ. Ա. Կրէկեան չորհրդէր կապել իր գոհարքով կեանքը՝ հոգեկան, սրտէն զարուհի երիտասարդի մը, նկատելով որ օրիորդը թոյլախոր ընդունակ նկատու էր:

Աւագ, հոս ալ խոցուեցաւ սիրտը, ծանր եղաւ համարաւոր բժիշկին կողմէ տրուած այս հարւածը, որ մէկ անգամէն իր առջեւ կը փակէր սիրտը ասպարէզը: Նկարագրին զմայելի ամբողջութիւնը թոյլ չտուեալ՝ որ Պերպերեան վաւեր, ու սաւառնեցաւ գտնելու իր կեանքին հատորը, որ գտնուեցաւ վերջապէս: Կանաչի բարձրագոյն հոգի մը, որ ոտակերից բոլոր չարախօս զրոյթները, սիրեց ու նուիրուեցաւ, լրացնելու համար անոր տառապած հոգին: Ազապ-եան վարժարանի «սան» Օր. Զարուհի փառնեցաւ:

Ան անվերապէս լծորդ սեպաւ Պերպերեանի կեանքին ու ամբողջացուց զայն: Պերպերեան, մօրը գոհարարութիւն յետոյ գտաւ ըզմայելի կնոջ մը գոհարարութիւն: Իր զաւաքներէն, իր ծրագրերէն, ներքինի մը ունեցաւ, որ գիտէր պահել/մանուշակի պէս եւ վարել ներքինի պէս:

Կանաչի երկու բարձրագոյն նմաններով՝ Պերպերեանի հոգին միշտ թրթռաց՝ ոչ թէ կինեան, այլ կնոջ համար: Իրեն զատաւար հոգեկան, եւ կը խորհէր թէ կինը

րական զգացմաներու առաջինը՝ ազգերու ճակատագրին մէջ: Գրեց, խօսեցաւ ու երգեց կինը՝ իր զուարթ օրերուն, նաեւ իր սգաւոր օրերուն:

Կինը տարբեր էր իրեն համար, ինչպէս մարմնով, նոյնպէս հոգով թէ մտքով: Իր ներստեղծութեան շատ խոր թափանցած էր կանաչի հոգեկան, զոր զիտեցաւ վերլուծելու եւ յանգեցաւ հոն, ուր

ՌԵԹԵՆՍ Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

զատաւարակութիւնը պարտ էր հիմնել՝ սեներու նկարագրի լայն տարբերութեան վրայ: Թէեւ կանաչի կը նկատէր ուսուցանել, գանձաւոր մտաւորապէս նման ծրագրով մը:

Նիւթ իր առնական նկարագրի մանչերը փնտռել տուաւ իր վարժարանին համար, սակայն շատ ալ հետաքրքրուեցաւ Մեզապերեան վարժարանով, զոր իր պատկեր կ'ընկալէր Վարժարանի վերաբերման միայն ազգայնական վարժարանի վերածած էր Սկիւսարի մէջ:

Այս երկու վարժարանները ժամանակ մը զիրար լրացոյցին: Պերպերեան, կինը իրեն զատաւորիկ, աշխարհաւոր կը նկատէր եւ համակիր չէր Աւելի ճանաչելու Սէ. Տէ. Միլիթիանի գաւառները կը հանգանակէր, իր ճանչցած ազգայնական մէջ առնած էր ընդունակութիւնը մտաւոր թէ հոգեկան, եւ կը խորհէր թէ կինը

ստորակ մը, գործիք մը, ծառայ մը ըլլալու սահմանուած թերեւեալ մը ըլլալէ հետեւ, վերջիններէն չէր լծակից մը, մօտիկ նկատելու մը, եւ զաւելին զիտեցաւ վերաւորագրելու հրեշտակ մը ըլլալու կոչումը ունի:

Իր կեանքին մէջ անհատ կինը չէր չափազանց սէր կապարեկութիւն, զոր կեղծանշաններէն էր անոնցմէ մէկուն վրայ: Ինչպէս կինը զերազատ տիպար ներկայացուցիչն էր ան իրեն մօտ, միաժամանակ կազմուած խումբին համար, զուրկ ու խանդաղատանք միայն ունեցաւ, եւ գտնուէր իրենց նկատելու վրեժէն սպասելու համար հիմնական միջոցը՝ անոնց յատուկ զատաւարակութիւնը: Նկատելու Միշտ մասնաւոր յարգանք մը ունեցաւ անոնց ինքնաշնչի մէջ հանդէպ, միշտ կնամեծար համարելու տրեւոյթ մը:

Ասպէս, Կարելի է ըսել, թէ հայ համայնքին մէջ իր ժամանակի գլխաւոր ֆէմինիստը եղաւ, որ տան ծառայութեան մէջ տուայտող ազգայնական կինը վերջապէս ուզեց, իր առնական ստակային վրեժէն, առաջին անգամ բարձրագոյն կը թուէր մը՝ իր սեփական տառապած, եւ ծառայութեան հայ կամ օտարագործ վարժարաններու մէջ ազգայնական լիակատարութեամբ մտաւորական մարդերու մէջ, մինչ երբ, իր ընդգրկմանը, չէր ուզէր որ մտաւոր հայ կնոջ առնել խորհրդանշանը: Համակ խանդ ու գործունէութիւն, Պերպերեանի հոգին չէր կրնար սահմանափակուիլ իմաստասիրական հայեցողութեան թափառելու անհամար մէջ, եւ ոչ ալ կրնար կառնել հինին՝ որ չէր բաւեր նորին:

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԽՈՍԷՐ

ԻՍԱՍՏՈՒՆ ԽՈՍԷՐ

— Նոյն իսկ առանձին եղած աստիճանի միջինը եւ կամ միջինը ստորին բան մը՝ փոխանակ ուրիշներու առջեւ աշխարհ, գունքու առջեւ աշխարհ սրբի:

— Նոր մէկ օր՝ նոր գաղափարով մը սկսել:

Brussels has certain advantages when it comes to signing a business deal.

Since Brussels became capital of the Common Market, more and more foreign companies have been making their headquarters in Belgium.

Manufacturers, international banks, food companies, property developers... they're all coming. Why?

First, because Brussels is increasingly the central point of contact and the information bank for the new Europe. If you need facts or you need to meet key people, the place to find them is Belgium.

This means that if you're planning a business trip to Europe, the logical point of entry is Brussels. And the logical way of getting there is, naturally, the airline that knows Brussels best. Sabena.

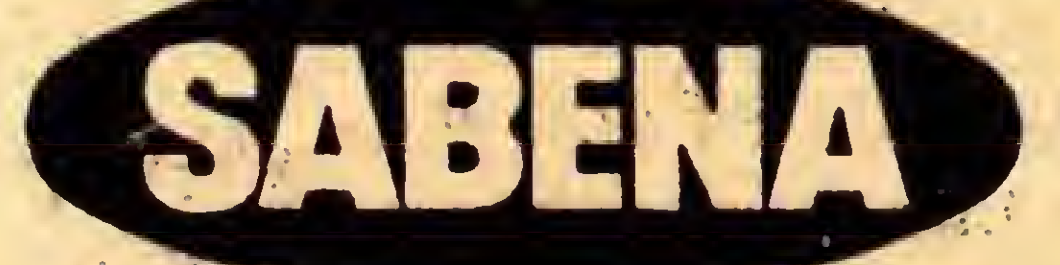
Apart from the traditional Belgian hospitality which you will enjoy aboard our new wide-bodied Boeing 707's, 737's, 747's and Mc Donnell Douglas DC-10's, Sabena can offer you a unique commercial intelligence service - not just for Belgium but for most countries where you're likely to do business.

This covers not only business facts and information but also live introductions to key people in local business communities. Sabena Business Liaison Offices are already in operation in 15 cities: In Bombay, Bangkok, Singapore, Tokyo, Hong-Kong, Vienna, Stockholm, Oslo, Copenhagen, Casablanca, Abidjan, Nairobi, Kinshasa, Guatemala City, Buenos Aires and, soon, in Brussels itself.

In addition we have a team of business counsellors in New York. For the details ask at any Sabena office.

It's all part of our drive to prove that Sabena is a better way to fly.

GO BELGIAN GO SABENA

CAIRO : SHARIA MARIETTE PACHA - TEL. 57294-43585
ALEX : 6, TALAAT HARB - TEL. 34564

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

ՀԱՏԸ ՉԵՌԻՒՆ 4 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿԱՄԲ 35 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ۵۶۴ - الخميس ۲۰ فبراير ۱۹۷۵

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ
ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅՑԵԼԵՑ
ԱՄՆ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ԶԵՐԱԼՏ ՓՈՐՏԻ

Ասպատուրբադու թեան մաս
կազմեցին ԱՄՆի եկեղեցիներու
բոլոր պետերը, ընդ որս շայ եկե-
ղեցւոյ բարձրաստիճան տոգեւոյ ա-
կաններ Ամբրիկայի շայոց Ա-
ռաջնորդ Գերշ. Տ. Քորպուս Աբբ.
Մանուէկեան եւ Ուշիկի Քրէն
Գերշ. Տ. Բարկէն Նպս. Վարժա-

Անթուսեան ղէմ պաշտա-
րի յան նախաւորն նախագահ
նշանակեցաւ Գերշ. Տ. Քորպուս
Աբբ. Մանուէկեան, իսկ Բարկէն
Նպս. Վարժապետեան նշանակ-
եցաւ փոխնախագահ։ Աւարդ-
եցան իրանոց Պաշտպանութեան
Յանձնախումբը)։

Ս. ԷԶՄԻԱՆԻՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆԱՊԵՏԸ
ԳԵՐԹ. Տ. ԱՐՍԷՆ ԵՊՍ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
ՄԱՍ ԿԸ ԿԱԶՄԷ ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ ԱՄՆ ԱՅՑՆԵՐՈՂ
ԿՂԵՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲԻՆ

Սպվես կղերականներու պատ-
ւիրակութիւնը կը գլխաւորէ՝ Լե-
նինկըրաթի եւ Նովոքրաթի Միքի-
տայիլի՝ Նիքոսիքը։ Պատմութիւն-
աբան մաս կը կարգեն՝ Քիւնի
Իսկ Կիրակի, 9 Մարտ 1975, պիտի
պատահէ եւ Բարոզէ Նիւ Նարիի
Ս վարդան Մալի Տանարից մեզ,-
Կը գրէ Վճը Արմինեը՝ Ռիփոր-
Քըրը։

ՈՒՐԹԵՐԿԵՅԹԻ ՀԱՐՑԻՆ ՄԷՉ՝
ՀԱՅ ՄԸ ԱՄԲԱՏԱՆՈՒԱԾ

Միւս ամբաստանեալներն լան բանտարկութեան դատա-
հն՝ ձոն Միլլը, Հ. Հալտման և պարտել:

ԱՆՈՒՅՈՒՆ ԵՐԱՆ ԴՆՈՒՅՈՒՆ
ԲԻՆԱՆ ԶԱՐԴԱՐԱՐՈՒՄԻ ՆԱԽԱԳԱՆ
ՆՆԱՆԱԴՈՒՅԵԱԼ ԳԻՐԸ Տ. ԹԱՐԿՈՒՄ
ԱՐԶ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ԻՍԿ ԲԱՐԿԷՆ
ԵՎԱ. ՎԱՐՈՒՄԱԿԵԱՆՆԵՆ ՆՆԱՆԱԿ-
ԵՆԵԱԼ ՓՈԽՆՈՒՄՈՒՄ ԵՄԱՐԿԵՆ
ԿՈՅԻՆ ԻՐԱՆԱՆԴ ՊԱՆԱԿԱՆՈՒՅԵՆ
ՅԱՆՁՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԻ :

Գեորգ Արսեն Սպա. Պետպրո-
կուր Կ' Կապի, 23 Փետ. 1975,
պիտի Բարոգ Լի Ճրգրի Ս. Լե-
ուն Եկեղեցիին մի (Յեղ Լորեն),
իսկ Կիրակի, 9 Մարտ 1975, պիտի
պատահուի Կ Բարոգ Լի Ետի
Ս Վարդան Մայր Տանարին մեզ,-
Կ Գր ԵՏԸ Արմենյն Ռիփոր-
Քրդը:

Պր. Մարտեան միայն մէկ պարագայի համար յանձնորդակալուած է, և որ սակայն կրընայ զի նք հինգ տարւան բանտարկութեան դատապարտել:

★ ԱՄՏՂԵՐԸ ԲՆԻՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ ★

ՎԱՆՏԱ ՊԵԼԵՑՔԱՅԱ

... Տաք տարի առաջ ա-
կաղնեմիկոս Համբարձումյանի
մասին ակնարկ գրելու երազի
ես առաջին ակզամ եղայ Արա-
գածի լանջին։ — Ո՛հ, իմ մասին գրելու
կարիք չկայ, — ասաց ինձ այն ժա-
մանակ Վիկտոր Համբարձում-
եանը, — գրեց՛իք երրորդսարկե-
րի՛ վարինձ Սաճակեանի, Սեֆիկ

— Ո՛հ, իմ մասին գրելու
կարիք չկայ, — ասաց ինծայն ժա-
մանակ Վիկտոր Համբարձում-
եանը, — գրեցի՛ր երրոսարդնե-
րի՛ Կարինէ Սահակեանի, Ս. Ֆրիկ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ
ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆԸ

Շահունեանը լինելով գար-
գացած անծնաւորութիւն, լա-
հասկանում է հնդկուհանդ զգու-
թի պայմաններին ու անող պա-
նաներները, և վճռում է հրատա-
Ռուսաստանից, Իրաքից Զի-
նաստանից,
Աղգարարարը իր ջերմում
ընթերցողներին դաստիարակում
(Շար- հեւ էջ 4)

— Իմ մատին յետոյ, մի ու
րիշ օր:
Այժմ այդ արիւրիշ օրը հա-
ստէ...

Եւ եղիւ եմ սյս գրասեն-
եակում. Բոլոր իւրօրդակցու-
թիւններն ու սերկորդական
զրոյցները նա թողնում է իրիկ-
ւան: Փամը իննից, տասից յե-
տու...

Պատին Արիստարխ Ափո-
լոնովիչի Պեղովովսկու պուլբով-
ցի փրոֆեսսորի, Համբարձում-
եանի ուսուցչի փորձիկ լուսա-
նրկարն է։ Վսուում է սեղանի
պուլբով, Կարծես տարին ըր շա-
րունակ գրասենեակում ոչինչ չի
փոխուում։ Միայն սեղանին, նոյն
տեղերում ի յայտ են գալիս նոր
մասագրեր ու գրքեր։ Եւ դեռ
աստղագիտական նոր աշխա-
տանքներ։ Բերականուում յօրին-
ւած սեփական է ուրիշներից
գրախօսուելու համար ստաց-
ւած աշխատանքներ։

Նրա հայրը՝ Համազասպ Ասատուրի Համբարձումեանը, հին յունական և հռոմէական գրականութեան խոշորագոյն գիտակ, փրիւսոփայ, ռիլիսականի և «Ռդիսականի» Թարգմանիչ և Երեանի համալսարանի փրոֆեսոր էր:

Ինձ պատմեցին այս հիանալի վարդու կենսագրությունը, Համապատասխանաբար հասարակելար հայկական խուլ գիւղից հետոխն կամ պատահական ալըբով մինչև Մոսկուա է հասել, Այստեղ ընդունել է արևելեան լեզուները, Հազարեան ինստիտուտը, բայց չի աւարտել. ցարական իշխանութիւնները ցարադական պատրուակներով հետադրել են Նրան: Նա շարունակել է ինչևնորոյ ա-

1. Ազգաբարձը իր էջերում
 ընթերցողներին դաստիարակում
 (Շաբ. տես էջ 4)

226

Մ Ե Ծ Դ Ե Ր Ա Ս Ա Ն Ը

(ՊԵՏՐՈՍ ԱՂԱՄԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 125-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ)

ՊԱՏՄՈՒԿԱԾՔՆԵՐ

Ես երկրորդ կին առայ:
Հասնացնում եմ ձեզ, որ
այդ բանը պատահեց յանկարծակի:
Նախկին կնոջս հետ վաս չեմ
ապրում: Մի օր սիրում էիք ի-
մար, մի օր՝ առում: Օրումեջ ա-
մուսկներ էիք, ինչպես մեծ մա-
սամբ լինում են ամուսնացած-
ները:
Ապրում էիք՝ օրացապատած
«ո զոգ» հաբեաններով: Մեկը
քե՛ «Ամուսն եմ առել, ձեր պա-
տանքը տե՛ք, կրեմ», միւսը՝
«Մկրտա չի կորում, ձեր տե՛ք»,
եւրոպը՝ «Մարդս մեռել է, ձեր
դանակ պատահալովներ տե՛ք»:
Մասնաց ի՞նչ է, մասնաց մեզամ
մեղանք էին օսում:
Կինս գալիս էր տուն, փը-
փրում:
— Այ մարդ, եկ հազար ան-
գամ ասե՛ք իմ մի՛ տուն, ասա՛
չունենեմ: Մեր օսն եղած-հեղածը
պիտի օսա, հաբեաններ օսենեմ:
— Սուս խօսել չեմ կարող,
ի՞նչ անեմ:
Այս օր առում էի, աւելի էր
չլայնանում:
Մի օր ես հասնուս որոնցի-
ով ինչ ուզի՝ չամ: Անգամ՝ իմ
պարտերը:
Աչխ հազար կարգել էի, մեկ
էլ հեռակարգ կանգնեց դեմս, քե՛
«Հոգիդ տուն»:
— Սա հոգի չունեմ, ասացի:
— Ո՞նց չունեմ, Աստ ան է
տուն:
— Սօր:
— Սորանասուն օրի առաջ,
երբ ծնունդի:
— Պա՛հ, հո տունը չեմ, ե-
րանասուն օրի առաջ տուն բան
է՞լ ես կը պահանջեմ: Չկայ, Մա-
խել-կեռել եմ:
— Ուրիշ պարտեմ իրա-
ւունք չունեմ ձայնել:
— Ինչո՞ւ եր ասիք: Սա Աստ-
ձուց հոգի ուզե՞լ եմ: Ինչի՞ս էր
պե՛ք մեա տունը հոգին, մանա-
ւանդ որ երանասուն օրի յետոյ
պահանջելու եր:
— Ձե՛ օր չե, պիտի օսա:
— Ձե՛, պիտի չամ...
Իմար փափեցիք, աչխես
բացեցի:
Շօտակցի՛ ծեսայ հոգիս տեղն

եր: Ուրախացայ: Սպասում էի լու-
սանալուն, որ կնոջս պատմեմ ա-
ռաչին քաղաքապետին, հրահան-
գովեսներ կորեմ ու խախու-
սանք՝ ապագայի համար:
Արմագալ: Ոգեւորութեամբ
պատմեցի, Բայց խախուսանքի
փոխարեն...
— Շա՛ս ի գուր, ասաց, -
հոգիդ պիտի տուն լինեի:
Նայեցի ամուսնական օրա-
ցոյցին, մեր առեւտրեան օրն էր:
— Այ կնիկ, ասացի, - այսօր
որ հոգիս օայի, վաղը ո՞ւմ պիտի
սիրեի:
— Դա իմ անձնական գործն է:
— Դու չասացի՞ր, «Ինչ ու-
զեմ, չասա»:
— Հոգիդ պե՛ք է օայ:
— Ձեի իմանում: Այսուհետեւ
օսե՛մ:
— Տո՛ւր:
— Շա՛ս աղեկ, ասացի ու
վե՛ր դրանով աւարտեց:
Յաջորդ օրը, երբ կինս օսեց
չեք, մեր հաբեանների Շա՛սանը
եկաւ, քե՛ «Ձեր կեռութի տուն, իւր
առել եմ, օսեմ, կեռեմ, բերեմ»:
— Շուտան ջան, ասացի -
կեռութի չեմ օայ, բայց հոգիս կը
օսա:
Նա ինձ մայեց ու օտազու-
նեց:
— ձիւս եմ առում, օտու-
նակցի, - հոգիս եկ եմ օայիս,
օտ, ինչ կ'ուզես՝ առա, մի էլ
վերադարձու: Բայց կեռութի մի՛
ուզի: Կեռութի իմը չի:
Այրի Շա՛սանը յանկարծ փա-
րաքուցեց ինձ ու ասաց.
— Սա ե՛ք համար եկայ: Ոչ
իւր եմ առել, ոչ էլ կոտեմ եր
պե՛ք:
Ու ինձ օտուս իր տուն:
Սեղեղեան մախկին կինս
վազեկազ եկաւ ինձ մօտ.
— Վեր գնեմ, ասաց:
— Ձեմ կարող, ասացի, - պատա-
նեցի, - հիմա ես այս կնոջն եմ
պատկանում: Դու ասացի՞ր «Ով
հոգիդ ուզի, տուն», սա ուզեց,
ես հոգիս էլ, սիրս էլ տունցի ի-
րեն:
Կինս խփեց գլխին, բայց ու-
ր արդե՛հ,
ԼՆԻ ԿԱՄՍԱՐ

125 Տարի առաջ ծնունդ հայ
արուեստի տաղանդաւոր դեր-
բից մեկը՝ Պետրոս Աղամեանը:
Մի անձնաւորութիւն, որը ոչ
միայն բարձրացրեց հայ թատե-
րական արուեստը նոր մակարդա-
կի, թողնելով նրա զանաւարտում
անկրկնելի կերտած կերպարներ,
այլ նոր թափ տուեց հայ թատե-
րական արուեստի զարգացմանը:
Պետրոս Աղամեանը ծնունդ է
1849 թ. Դեկտեմբերին (հին տո-
մարով) Պոլսում: Ուսումնասէր
պատանին, որն վաղ հասակից սո-
վորում էր, բացի մայրենի լեզուից,
ֆրանսերէն: Հաջիւ 17 տարեկան,
Պետրոս առաջին անգամ բեմ է
բարձրանում, կատարելով Վ. Մա-
միկոնեանի որդու դերը: Ծրարա-
արդի տեղիւթը թատրոնում՝
պատկանում է յաջողութեամբ և
չուտով նրան յանձնում են աւելի
պատասխանատու դեր: Արտա-
ւազը Բ. ի դերը: Այսպիսով Պե-
տրոս Աղամեանը մուտք է գործում
թատերական արուեստում, կայծ
ժամանակաշրջանում գրաւելով
հայ դիսպոսիտներին հմայքը:
Այնուհետեւ Աղամեանը որո-
նովին նուիրում է թատրոնին:
Սկսում է խաղալ Պ. Մարգարեանի
թատերախմբում, կատարելով պա-
տասխանատու դերեր: Ռուս-թուր-
քական պատերազմից յետոյ (1878),
երբ Պոլսում արգելում են ներ-
կայացումներ՝ հայերէն լեզուով,
Աղամեանը 1879 թ. գալիս է Կոն-
ստանդուպոլիս և սկսում խաղալ Բալիւլի
հայկական թատրոնում: Սկսած
այդ ժամանակուց, Աղամեանը
կատարում է պատասխանատու
դերեր, ինչպէս Հիւսեփ (Կո-
նստանդուպոլիս), Ջաջի (Կի-
ւորտի Ռեզիդենտ), Ջաջի (Կի-
ւորտի Ռեզիդենտ) և Կոն-
ստանդուպոլիսի Կոնստանդին:

Պետրոս Աղամեան «Համլէթի»
դերին մէջ

Պետրոս Աղամեանը սկսում
է շրջապալել Ռուսաստանի տա-
րբաշաքներում՝ Մոսկուա, Փե-
թերպուրե, Օտեմա, Խարքով,
Պաշ, Աստրախան, Պաշու, կա-
տարելով դասական ստեղծագոր-
ծութիւնների գլխաւոր դերերը:

Համլէթ, Օթելլօ, Լիր Արքայ, Ար-
պինի (Լերմոնթովի «Դիմալա-
հանդէս»): Աղամեանի խաղը ար-
ժանանում է ողորմ հանդիսատես-
ների ուշադրութեանը և հիաց-
մունքին, իսկ ողորմական մամուլը
բարձր գնահատում է հայ դերա-
սանին արուեստը, նմանեցնելով
նրա խաղը՝ այդ ժամանակաշրջ-
անի հռչակաւոր ողորմ դերասան-
ներ՝ Սալվինի, Ռոսինի արուեստին:
1886 թ. Աղամեանը Պոլսում
է: Ուղում է իր արուեստը ցու-
ցադրել ծննդավայրում. սակայն
թրքական կառավարութիւնը թոյլ
չի տալիս: Իսկ որոշ ժամանակ
յետոյ, մեծ արուեստագէտը ընկ-
նում է անկողին՝ հիւանդութեան
պատճառով: Դերասանի տանեակ
երկրպագուներ օգնութեան ձեռք
են մեկնում, փրկելու համար նը-
րան՝ մահուան ճիւղներից, բայց
ապարդիւն: 1891 թ. մահանում
է՝ հայ բեմական արուեստի երկ-
նակամարի ամենափայլուն աստ-
ղը՝ Պետրոս Աղամեանը:

Պետրոս Աղամեանը մահացաւ
իր ստեղծագործական կեանքի ա-
մենաժաղկուն շրջանում, երբ հա-
զարաւոր հանդիսատեսներ զմայ-
լում էին նրա արուեստով, երբ
հայ իրականութեան մէջ ծնունդ
էր հայ թատրոնի մի նոր համա-
տեղութիւն՝ ինչպէս Սիրանոյշ,
Աստղիկ, Ջարիֆեան, Փափազ-
եան, որոնք սեղորուելով նրա
արուեստից, աւելի առաջ տարին
հայ թատրոնը, որպէսզի նա սովե-
տական իշխանութեան տարինե-
րին հասնի ներկայ ժողովմանը:

Կ. Հ.

★ ԱՍՏՂԵՐԸ ԲԻԻՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ ★

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

է հայրենասիրական և մարդա-
սիրական գաղափարներով, իսկ
երկրասարգութեանը՝ աշխա-
տասիրութիւն, ազնուութիւն, սէր
դէպի հեռաւոր հայրենիքը: Թեր-
թի էջերում տպուած յօդուած-
ները զարգացնում են այդ գա-
ղափարը՝ թէ Հայաստանի փըր-
կութիւնը կարող է գալ Ռուսաս-
տանի անհաճախող օգնու-
թեամբ:
Թէեւ առաջին հայ պարբե-
րականը ունեցաւ կարճ կեանք,
բայց նա կատարեց խոշոր դեր՝
հայ պարբերական մամուլի հե-
տագայ զարգացման համար:

Հետաքրքիր է իմանալ, որ
ճիշդ հարիւր տարի յետոյ՝ 1894
թուականին պուլկարահայ գա-
ղութը ձեռնարկում է հրատա-
րակել իր առաջին պարբերա-
կանը՝ Յոյս շարաթիւթերը:
Վառնայում, որից լոյս են տե-
նում 37 համար: Յարող տա-
րում, նորից Վառնայում սկսում
է տպուել «Իրաւունք» շարաթա-

թերթը, որը գոյատեւում է մին-
չեւ 1911 թուականը:
Սոֆիա Կ. ՀԱՅՐԱԳԵՏԵԱՆ
Մ. Խ. Սիպուսի մէջ հայ մա-
մուլի առաջինը հրատարակուած է
1865ին՝ «ԱՄՐԱՆԻՆ» տնտեսով:
Այդ բուականէն մինչեւ օրս եղիւ-
թիւ մէջ (Գաֆիէ Եւ Աղեփան-
դիւ) լոյս տեսած են աւելի քան
70 թերթեր (օրաթեր, երկօրեայ,
եռօրեայ, շաբաթաթեր, կիսամա-
սայ, ամսալիւր եւ պարբերաթեր):

«Հանակիր» Աղեփ-
անդիւրի պատմական
ներկայացուցիչն ու բըղ-
րակիցն է՝
Պ. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սասն Զաղլու պող.
Հեռ. թիւ 802199

Լենինկրատ) համալսարանում,
այնտեղ, որ յետոյ սովորել են
նրա որդիներ՝ Վիկտորն ու Գուստ-
րը Գոհարը:
Համազասպ Համբարձում-
եանը սիրելի է ապրել Բիւրակա-
նում: Ես տեսել եմ, թէ նա ինչ-
պէս ման էր գալիս պարտու-
տան մօտ գրադուած ծաղիկներ
խնամելով: Քանիցս խօսել եմ
հետը. Մաղիկ սէրը նրա յափը-
տակութիւններից էր:
Մի անգամ Բիւրականում
ակադեմիկոս Փետր Լենինսո-
վիչ Գափիցան, Համազասպ Հա-
մբարձումեանին մատնադրելով՝
ծաղիկներն ու մօտեցող Վիկտոր
Համբարձումեանը, ասել է.
«Անշուշտ սրտը ձեր արտադ-
րանն են, ինչպէս նաեւ նա...»:
Համազասպ Համբարձում-
եանին լաւ ճանաչող մարդիկ
պատմում են, թէ որդին դար-
ձել է նրա «արտադրանք» ոչ
միայն ձննդով, այլ և դաստիար-
ակութեամբ այս երկուսը ո-
գեկան հարազատութեան, պա-
հանջկոտ յարգալից սիրոյ և
խորունկ թագնուած ջնքնութեան
անբաժնելի կապելով են զօր-
ւած եղել:
Իմ ձեռքն ընկաւ Համա-
զասպ Համբարձումեանի «Յու-
շիւր», մի տեսակ օրագիր, փի-
լիսոփայական մտորումներ՝
կեանքի, աշխատանքի և մա-
նուկների դաստիարակութեան
մասին: Կարդալով այս յուշիւր,
կարծես չգիտեմ ես ինչ-որ շատ
անբարձեւ, խորունկ, բնական
ու յանձնարարական բանի հետ, ինչ-
պէս ինչաւորը Հայաստանի լու-
ններն են, այս ցածրանիւս հա-

րաւային աստղերն ու հօր և
որդու սէրը:
Մի օր Լենինկրատի համա-
լսարանի ուսանողները ուղար-
կած հարցաթերթիկը լրացնելով,
Վիկտոր Համբարձումեանին այն
հարցին՝ թէ որն է իր կեանքի
ամենայնապահանջական դէպքը,
գրել է. «Դեռ ես միջնակարգ
դպրոցի աշակերտ՝ աստղափի-
ղիկոս դառնալու և Լենինկրատի
համալսարանում սովորելու ո-
րոշումս»:
Գատանին այս որոշումը
կայացրել է ոչ առանց հօր օգ-
նութեան: Հիւանդի մանկավարժ
Համազասպ Համբարձումեանը,
զգոյշ ու խելամտորէն հետեւել է
երեխաների դաստիարակու-
թեանը, գաղափարել է Նրանց
ուսակութիւնները: Իսկ մաթե-
մատիկական և աստղագիտութիւնը
տիրաբար հրապուրել են փոք-
րիկ Վիկտորին:
«Դիտե՛ս, հայրիկ, - յանախ
ասել է տղեկը, - մաթեմատիկան
զարմանալի բան է: Օրինակ,
մտնում եմ, արեւը փակ, ես կարող
եմ գո ուզած հաշուումը կատա-
րել... Ես միշտ իմ մտքում ըզ-
րադուած եմ նման գործողու-
թիւններով: Անկողնում պառ-
կած, աջքափակ, միլիոն հաշ-
ուումներ եմ անում... Կարող եմ
պատկերացնել անթիւ - անհա-
մար աշխարհներ: Սենը կարող
ենք երեւակայել ինչ որ ուզենք
և յետոյ մեր այդ ուզածը հաշ-
արկել ու փոփոխել:
Հայրը հմտօք էր զարգացրել
է որդու ձիրքը և ուղղութիւն տը-
նել նրան: Տարբ տարեկան Վիկ-

տորը գրել է իր առաջին աստ-
ղագիտական աշխատանքները,
որոնք թէեւ տակաւին մանկա-
կան էին ու միամիտ, բայց նը-
ւիրում էին մի անգամայն գի-
տական թեմաների՝ Միգամա-
ծութիւնների «նախադասութիւ-
նը», «Աստղային երկրի բնա-
շնչութիւնը»:
1924 ընթացիկ տարում,
Վիկտորն ու Գոհարը Լենինկրատ
սովորելու են գնացել: Ո՛ր մի
ժամանակ յաջողութիւն կամ
ծախողութիւն չալեք է ազդեն
ձեր վրայ - իրեն յատուկ մը-
տերմական ուղղամտութեամբ
գրել է Համազասպ Համբար-
ձումեանը երեխաներին, հասկա-
նալով նրանց յոգեմբ: «Իմած,
եթէ անմիջապէս չկարողանաք
ընդունել: Այդպիսի պատա-
հական անյաջողութիւնը ի հար-
կէ չի կարող զրկել ձեզ գիտու-
թիւնից...»:
Հայրը վաղօր էր երեխա-
ներին ընտրելաբար ինքնուրոյ-
նութեան: Մտածման, գործու-
նեցութեան և զգացման ինքնու-
րոյնութեանը:
Առաջին կուրսի (դասըն-
թացը) ուսանող Վիկտորը գրում
է իր հօրը. «Հարցնում ես, թէ
ինչու չեմ դիմում փրոֆեսոր-
ներին ու չեմ գնում Պուլկովո:
Պարզապէս դատարկ ձեռքով չեմ
ուզում գնալ: Որդին հօրը հա-
ղորդակից էր զարժեքի իր գիտա-
կան ծրագրերին, յաջողութիւն-
ներին ու ծախողութիւններին:
Իսկ ծախողութիւններ չաւ են
եղել:

(Շարունակելի)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

Տրամադրված — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 565 — ՀԻՆԳԵՆԱԹԻ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1975

ՀԱՏԸ ՋԵՌԻԷ 4 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

١٩٧٥ — ٢٧ فيبرایر ١٩٧٥

ՀԱՄԱՐԱՐՈՒՄԻՆ ՃԱՆԱԶՈՒՄՈՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԻ ՄՐՏԱԲԱՆ՝ ՏՈՔԹ. ՓՐՈՓ. ԶԱԽԷՆ ՏՈՒԱՊՃԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Հայ ժողովուրդի ժամանակակից պարծանքներն մին կը հանդիսանայ՝ բժշկութեան և սրբապատիւութեան ասպարէզին ներս համաշխարհային չափանիւթով ճանաչումը արժանացած՝ Տոքթ. Փրոֆ. Զաւէն Տոյապճեանը:

ՏՈՔԹ. ՓՐՈՓ. ԶԱԽԷՆ ՏՈՒԱՊՃԵԱՆ

Սեր ազգային և հայրենասիրական ելույթներուն մէջ, յաճախ, խոստովանելով ինքնաշնորհաբանութեամբ, երբ կը շնորհակալանայ իր անհրաժեշտութեան համար, թէ սփիւռքահայութիւնը պէտք է իր հակառակորդ քերականները միայնակ անդուգական Արարատի վերապահ փէնրուններէ վերածնած մեր հայրենիքը կերտող՝ հայրենասիրական մեր գիտական ջոյներուն և եղբայրներուն հերոսական ճիգերուն, առաջին իսկ հերթին, մեր տեսողութեան առջև կը պատկերանայ պայծառ գիտազինէ՝ Տոքթ. Փրոֆ. Զաւէն Տոյապճեանին:

Հայրենական Մայր Հողին վերայ, այսօր, առանձնակէ մը ասդին, սփիւռքահայութեան բարոյական ու անոր դրական հայրենասիրութեան վարկը բարձրացնող սիրելի՛ անձնաւորութիւն մըն է Տոքթ. Զաւէն Տոյապճեանը:

Մենք Եզիպտոսի ասպնջական հողին վրայ ու Նեղոսի դաւար ամբարան, ան, սփիւռքահայութեան պարգեւն է յաւերժական Մայր Հայրենիքին:

Ազգայնապաշտպան շնորհներուն հետ, իր պատուական ծնողքին հետ Աւետեաց Երկրը վերադառնալով, Տոքթ. Զաւէն Տոյապճեան, իր բարոյական սուկուն նկարագիրով, հայ մարդուն վրայ յարապատութեամբ, միշտ յառաջանալու իմաստութեամբ, Մայր Հայրենիքի կենսա-

բար կուրբին տակ, կրցաւ ներշնչել Գիտութեան այնպիսի գեղեցիկ բարձունք մը, որ այսօր կը կազմէ՝ իր փառքը ու պատիւը: Իր թանկագին մտերմութեանը վայելող հայրերին, շատ լաւ գիտեն, թէ դիրքին չեղաւ յարգարժանի՝ Տոքթ. Զաւէն Տոյապճեանի գիտական ճանապարհին: Ու արդէն, կենքի մէջ, այն բոլորը որ քերականութեամբ ձեռք կը ձգուին, անպայտօրէն բան մը կը կորսնցնեն իրենց արժէքին ու արդարութեան: Կարեւորը, բարձր հարցերու ամբողջութիւնը լուծելու կարողութիւնն է: Ու, ի պատիւ Տոքթ. Զաւէն Տոյապճեանին, անգամի մը համար ևս պէտք է հաստատենք, թէ ինք արժեւորեց իր ունեցած ազգայնապաշտպան կարողութիւնը:

Սփիւռքահայութեան համար արդար հարստութիւն է այսօր, որ Տոքթ. Փրոֆ. Զաւէն Տոյապճեան կը զեկավարէ Երևանի Սրբապատիւութեան Հիմնարկը:

Բայց, միայն Գիտութեան Մարդը չէ ան:

Թէև կը լսէ ապրող և ստեղծագործող մարդոց արտի զարկերը՝ յաճախակիօրէն, միջազգային գիտաժողովներու ամբիոններէ կը զեկուցէ սրաբանութեան մասին, և սակայն, ինք ևս, ունի իր սիրտը սեփական ինքնուրույն:

Սիրտ մը՝ որ կ'երգէ, որ երգել գիտէ, սիրտ մը՝ որ կը յուզուի և կը յուզէ, որ միաժամանակ գիտէ և յուզուի և յուզել, քաղցր քննականութեամբ:

Ու թանկագին այդ սիրտը կը հանդիսանայ ամբողջով խաղաղ Տոքթ. Փրոֆ. Զաւէն Տոյապճեանի Գրական Աշխարհին:

Ոսկեղէն կամուրջ մըն է սիրտը՝ Տոքթ. Փրոֆ. Զաւէն Տոյապճեանին, որ մէկ մարդու մէջ, սխալելի ճեղքաճեղքով և միայնակ կը միացնէ, իրար կը կապէ Գիտութիւնն ու Գրականութիւնը:

Իւրաքանչիւր առիթով, երբ կը կարգայինք իր բժշկական օրագիրները՝ Հայաստանի պարբերական մամուլին մէջ, կը հիանալինք:

Իսկ այս անգամին, երբ յուշիկ յուշիկ թերթերէնք իր գրական երախտիքը հանդիսացող ՀՈՒՌ ԴՕԼԱՆՁՆԵՐԻՆ, ներքին շնորհ զգացուով մը, իրաւարհարդ տունը մենք մեզի, թէ երկրորդ Տոքթ. Ռոբերտ Սեւակ մը չէ՞ որ կը վերայայտնուի հայութեան գրական հորիզոնին վրայ: (Շար. տես էջ 3)

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՊԵՅՐՈՒԹԻ

«ԱՆ - ԺԱՐԻՏԷ» ԵՐԱԹԵՐԹԸ

60-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒՐՈՒՄԻ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒՈՎ ՄԸ ԿԸ

ՄԱՆԱԿՑԻ ՀԱՅ ԱԶԳԻ ՍԳԱՏՈՒՆԻ

Սերտ գործակցութեամբը՝ Հայ Կուսակցութիւններու 60ամեակին Համագործակցական Մարմինը Պէյրութի «ԱՆ ԺԱՐԻՏԷ» արաբատաժութիւնը, գործնական իր մասնակցութիւնը կը բերէ Հայութեան այս համաշխարհային հանդիսութիւններուն: աւելի քան 200 էջերով բացառիկ թիւով մը, որ պիտի պարփակէ պատմական, քաղաքական և ընկերային կարեւոր իրադարձութիւնները, իրազեկութեամբ և իրաւոր մասին:

«ԱՐԱՐԱՏ» — «ՊԱՅԵՐՆ» ՄԻՆԻՍԻՍԻ ՄՐՑՈՒՄԸ

ՆՈՅՆԱՏԵՆ ԵՒ ՈՒՂԱԿԻ ՊԵՏԻ ՀԱՆՈՐԴՈՒԹԻ

ՊԵՅՐՈՒԹԻ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՈՒ ԿԱՅԱՆԷՆ

«ԱՐԱՐԱՏ» — «ՊԱՅԵՐՆ» ՄԻՆԻՍԻՍԻ, մասնաճիւղ, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 5 Մարտ 1975, Միւնխենի մէջ (Արեւմտ. Գերմանիա), որպէս Եւրոպայի Փութայի Կոնգրեսի 1/4 աւարտական իրադարձութիւն, մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի, որ միայն հայրենու կողմէ, այլ և միջազգային բազմաթիւ ֆութայապաշտներու կողմէ, ընդ որս արաբ եղբայրները:

Այս հետաքրքրական և կարեւոր մրցումին մասին հետեւելու եւ պատկով, և գոհացնելու համար Լիբանանի հայ և արաբ ֆութայապաշտներու փափաքը, Լիբանանի Փութայի ֆութայապաշտները, գերազանց խորհրդով խնդրանք ներկայացուցած է երկրին թղթատարութեան, հեռագրութեան և հեռախօսութեան նախարարին, որ Արաբախոս — Պայերն մրցումը նոյնատեւ և ուղղակի պատկերաւորութիւն Պէյրութի կայունէն, արուեստական արժանաւոր միջոցաւ:

Նախարարին ու զուգահեռ կ'ընկերէ մէջ, Փութայի ֆութայապաշտները կը շնորհակալութիւն արտայայտեն միջոցաւ և միաժամանակ կը յիշատակեն, թէ այս կապակցութեամբ բազմաթիւ ինքզինքներ ստացած է:

ՇՐՋԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«ԱՐԱՐԱՏ» — «ՊԱՅԵՐՆ» (Միւնխեն) մրցումին առիթով, Լիբանանեան համադրական գրասենեակներ, շրջապատյուններ, կազմակերպած են դէպի Գերմանիա, որպէսզի Լիբանանցիներ և բոլոր անոնք, որոնք կը փափարին, կարենան ներկայ գտնուիլ այս հետաքրքրական մրցումին:

ԱՐԻՍՏՈՏԵՍ ՕՆԱՍԻՍ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾԷ

ՏՈՔԹ. ՓՐՈՓ. ԱՆՆԱ ԱՍԼԱՆԻ ԳԻՏԻ՝

ԵՐԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐԸ

Յոյն մեծ նաւատէր Արիստոտէս Օնասիս, որ անցեալ շաբաթներուն Փարիզի հիւանդանոցներէն միայն մէջ բժշկական իր նամքի ենթարկուեցաւ, առժամանակայ աշխարհակռակ գիտնական, ակադեմիկոս Տոքթ. Փրոֆ. Աննա (Շար. տես էջ 2)

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
مر ب ٢١١ بالقاهرة ٢٤٦ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سريديان (بالاين)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Cairo (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948թ.
Տպագրանակ 3000

١٩٧٥ — ٢٧ فيبرایر ١٩٧٥

1974 - Աշխատանքի ու գեղեցիկ

Իրագործումներու Տարի մը

Հայագրի Աննա Ասլան Ռոմմէն բժշկագիտութեան ասդինքն է: Վերջերս ան արժանացաւ Քրանսական կառավարութեան պատմաճեմքի ու պարգևի, գիտութեան բերած իր խոնոր ծառայութիւններուն համար:

Ասորեւ՝ Աննա Ասլան ինքն իր մասին...:

Ինչպէս ամէն տարեկան, միայն կը դադարեմ պահ մը դէպի ես, անց ալ օրերուն: Կը յիշեմ ուրախութիւններ, յաջողութիւններ, ինչպէս և յարակից մարդկային ճեղքներ, կոնկրետ ամէն ինչ մանրակրկիտ կ'երգայի եւ ինչպէս կը պատահի - բնական կարօտով երբեմն, ճիշակ մը անձնական հաշուեկէշ ու կ'օգնէ ինձի ձեռքով տեսնելու անցեալի եղածներէն եւ նոր Տարին մտնելու աւելի վրաս հանդիմանալու: Այս հաշուեկէշին արդիւնքը կարելի է անուանել ցոյց տալ միայն մասամբ, երբեք երբեք, ինչպէս է 1974ի պարագան, յաջողութիւններ Իրական են:

Մեր «Ճշգրտիլը» արտադրանքի կը վերադառնանք անցեալի գնահատմանը՝ ամբողջ աշխարհին մէջ: Օրինակ, Մայնմիթի Համալսարանը, ուր դասախօսութիւն մը ըրի մեծ յուզումով (միակ օտարական էր ամերիկացի անհայտ գիտնական միջոցով) հաստատեցաւ, որ «Ճշգրտիլը» ունի յաջողութիւններ, որոնք գայնը գերազանց կը համարեն նման արտադրանքներէն: Զօրացողիցի է, բոլորովին ինչպէս ինչպէս կ'ընկերէ կ'ընկերէ ինչպէս անցեալի միջոցով մեծ համալսարանի մը մէջ, Ճշգրտիլը վրայ լեցուցին մը կապաւորեցաւ, որուն արդիւնքները գիտնականներ մեզի համար իսկ իրաւունք տալու ինչպէս ինչպէս նախաձեռնելու համար ձեռքով վերականգնելու:

Ինտեստինալ, ունեւորական եւ, կարեւոր օգնականութիւն մը կը տալայ մեր պատմութեան կողմէ, որ բարձրացնող գայն: Մեր բանութեան էւ Մեր բանութեան Ազգային Ինտեստինալ աստիճանին, իսկ զի ալ անհայտ ընդհանուր տեսքով ձեռնարկներով զբաղող բոլոր հաստատութիւններուն:

Ինչպէս կը տեսնենք, բնական ուրախութիւններ ունենալով փրօքնուեալ գեներ վրայ եւ անհայտ ալ, սակայն փոքր բերելու, բայց որոնք աստիճան կը հասնան կենսական հարգում համար:

Ազգային Տոքթ. Փրոֆ. Աննա ԱՍԼԱՆԻ

ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼԻ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՀԱՅ ԹԵՐԹԸ ԵՒ ՕՏԱՐ ԹԵՐԹԸ

— Ուղղակի կը խզամ հայ թերթին (օրաթերթին, շաբաթաթերթին, ամսաթերթին) վրայ, երբ զայն բաղդատեմ օտար թերթին (օրաթերթին, շաբաթաթերթին, ամսաթերթին) հետ:

— Ես ալ կը խզամ ուղղակի քու վրադ ի լուր բաղդատութեանդ: Օտար թերթը կը հրատարակուի ի՞նչ երկրին մէջ: Ունի տնօրէն մը, գեր-տնօրէն մը, ունի խմբագրապետ մը, երկու գեր-խմբագրապետներ, տասնեակ մը խմբագիրներ, հարիւրաւոր թիւք թակիթներ և լուսանկարիչներ, որոնք կը ծածկուին քաղաքէ քաղաք, երկրէ երկիր, իւրաքանչիւրը շաբաթական յօդուած մը և քանի մը լուսանկար գրկելով կը վախճէ միտքը մը իշխանական: Բոլորն ալ ունին հարկեր հազարաւոր, միլիոնաւոր ինքնօրէններ: Իրենց թերթը բնականաբար ունի բազմաթիւ էջեր, և յօդուածներ, զանազան, զարմանալի, հետաքրքրական, ուշադրանք գրաւող: Բազմաթիւ տեսութիւններ, պատգամներ արտասովոր: Օտար թերթը պարզապէս ձեռնարկ մ'է առեւտրական:

Հայ թերթը կը հրատարակուի տարագրութեան մէջ, չի. թական և բարոյական անհուն զոհողութիւններով: Հազիւ ունի երկու խմբագիր, և երբեք նոյնիսկ մէկ խմբագիր, որ կը գրէ, կը թարգմանէ, կը սրբագրէ, կ'առաքէ...: Ունի պատահական թղթակիցներ, զորն չի կրնար նիւթապէս վարձատրել, լուսանկարիչներ, ոյժք, եթէ բարեհաճին, լուսանկար մը կը գրկեն հետեւին:

Հայ գրողը ոչ թէ շաբաթական յօդուած մը, այլ բազմաթիւ յօդուածներ կը գրէ, զանազան գրչանուններով: Հայ թերթը կը բաղդատայ չորս, ութ էջերէ: Բա-

նակը գերակշիռ է, թէ որակը: Հայ թերթը չի ներկայացներ քաղաքական յեղեղով յօդուածներ, չ'արձակել պատգամներ, փխրուած, չի կատարել վաւառողական գործունէութիւններ, զանազան, զարմանալի, հետաքրքրական, ուշադրանք գրաւող: Զգայացունց յօդուածներ չի հրատարակել (նման յօդուածներ դուրս կը կարգաւ արդէն: Ֆրանսերէն, Անգլերէն, Իտալերէն, Գերմաներէն):

Հայ թերթը (Օտար թերթի գաղափարական հաստատութիւնը) կը պայտապանէ լեզուն և հասարակը, կը հաղորդէ ազգին ոգևորիչ լուրերը, օտար թերթին կը քաղէ պիտանիք, կը հրատարակէ բովանդակայից յօդուածներ, ուսումնասիրութիւններ կը կատարէ ի պէտս մանաւանդ ոչ-գարգացելոց: Հայ թերթը չ'ուրաւ չէ, հայ թերթը տանար է, որուն դուռն կը զլանա քառասուն զրույթ, և հետեւն կ'եցած, առանց որեւէ աշակցութիւն բերելու անոր կը քննադատես դայն, բաղդատելով օտար թերթին հետ, ո՞վ երանիք մարդ, որուն չիս կրնար գնահատել հայ գրողին անձնութիւնը, կը խզամ քու վրադ:

Ո՞ր գրողը աւելի արժանի է հիացումի: Ա՞ն՝ որ խթանուած հարիւր հազարաւոր, միլիոնաւոր ընթերցողներու հետաքրքրութիւնն է, կը գրէ ոգևորութեամբ, թէ ան՝ որ ի վայելումն սակաւաթիւ ընթերցողներու կը գրէ՝ աւելի՜ քան ոգևորութեամբ, սիրով:

Կը պաշտօնէիս: Բայց հարցումս քեզի չեմ ուղղեր: Կ'ուղղեմ ազնիւ սրտերուն, որոնք բռնեց փողի և թղթի կը հանչան հայ գրողին գերազանցութիւնը:

ՀՐԱՋ ԲԱՋՍԻՆՅՈՒՆՑ
«Մասիս»

ՕՆԱՍԻՍ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾԵ ՏՈՔԹ. ԱՆՆԱ ԱՍԼԱՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐԸ
(Շար. Ա. ԷՆԷՆ)

Վերջերս Մանասթանի (Նիւ Եորք) իրենց յարկաբաժնին մէջ այցելութիւնը ընդունած են Տոքթ. Փրոֆ. Տիկին Ասլանի և երկարօրէն տեսակցած անոր հետ: Թէև այս հանդիպումին մասին ոչ մէկ տեղեկատուութիւն տրուած է, սակայն հաւատարիմ է՝ որ Տոքթ. Ա. Ասլան քննել է եւս մեծ նաւատերը, գեղագրած է իր նարած

Արիստոս Օնասիս

«Ներդիթալ թիւ 3» գեղահատերը, որոնք, ըստ բազմաթիւ գործածողներու, մեծապէս օգտակար եղած են երկարակեցութեան գծով:

Փրոֆ. Աննա Ասլան, որ թէև 82 տարեկան է, հազիւ 65 տարեկան կ'երևի: Ան յաճախ ըսած է, թէ եւեթական անոր՝ որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը չարտենի՝ որ իր գեղը ներածուի, ձերոյթալը չ'օգտակի արդիւնքներ արձանագրած է զայն գործածողներու մօտ:

Այսուհանդերձ Տոքթ. Ասլան կ'ընդունի, որ նոյնիսկ այս գեղը գործածող աճէն անհատ, պարտի զգուշանալ հարկեղէն և քաղցրէղէն ուտելու և կատարել մարմնամարզանք: Միւս կողմէ ան կը հաստատայ, որ որեւէ գեղ, ինչ որ ալ ըլլայ անոր տարողութիւնը, չի կրնար օգնել ֆիզիքական պայմաններուն:

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Ցաւով կը տեղեկանանք, որ եղիպտոսի ծանօթ ազգային և զինկոկրաֆի Գահիրէի ամենահին հաստատութիւններէն միոյն Սեփականահե-Հիմնադիրը՝

ԱՐԱՄ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

իր մահկանացուն կ'եղած է անցեալ Շաբաթ, 22 Փետրուար 1975, ուր գիտերէն, իր բնակարանին մէջ, յետ երկարատեւ հիւանդութեան, 83 տարեկանին:

Քաղման Կարգը տեղի ունեցած է Կիրակի, 23 Փետրուար 1975, կ. Ե. ժամը 3ին, Մարմնալի Ս. Միւսմա մատնմէ, եւ ողբացեալ մարմինը քաղուած է բնակարանէն օրինակ մէջ:

Այս տխուր առիթով, մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին քոյրերուն Տիկին Սիրանոյշ Բիւրր-ճեանի, և Տիկին Թադեւոյի Պոլանճեանին, ինչպէս նաեւ սգակիր քոյր պարագաներուն:

Ի ԲԱՆԱՆ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր ցաւով տեղեկանանք, Պէյրութի մեր վերերան եւ վասակաւոր ընկերներէն՝ Ուսուցիչ եւ մատակարար, Տիգրանակերտի հին սերունդէն վերապրող, գեղագործ՝

ՄԻՀՐԱՆ ՆԱՃԱՐԵԱՆԻ

մահուան, որ տեղի ունեցած է յետ երկարատեւ հիւանդութեան, Երեւ. 11 Փետ. 1975, կ. ա. ժամը 11ին, իր բնակարանին մէջ, 85 տարեկանին:

Յուզարկաւորութեան եւ քաղման կարգը կատարուած են Հայ Կարողիկէ գերեզմանատան մատնմէ, 20 Փետ. 1975, կ. ա. ժամը 11ին: Սգակիր հոծ հասարակութիւն մը՝ ընկերներէ, բարեկամներէ եւ բնակեցեալ պարագաներէ բաղկացած, ողբացեալին դադողին հետեւած է իր բնակարանէն մինչեւ գերեզմանատուն, իրենց վերջին յարգանքը ընծայելու մեղմ անդամ բաժնուող վասակաւոր ընկերոջ:

Գերեզմանատան մէջ անոր պատեանի դամբանական մը խօսանք՝ և ընկեր Հրանդ Գալստիսի, վեր սոցեկով ռոյս լի (կեանքն ու գործը, զայն ներկայացնելով որպէս հասարակական գործիչ, ուսուցիչ եւ խմբագիր:

Այս տխուր առիթով խմբագրութիւնս իր զգածուած ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին այրիին, զաւակներուն և ընտանեկան քոյր պարագաներուն, և մասնաւորաբար մեր աշխատակից՝ Տէր և Տիկին ընկեր Սարգիս Նաճարեանին:

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Ցաւով տեղեկանանք, որ Թուրքիոյ մէջ (Գանատ), 20 Յունուար 1975, իր մահկանացուն կ'եղած է Հանճոյ հին սերունդէն եւ Մուսեան Գերգասանի նահապետ՝

ՅՈՎԱԿԻՄ ՄՈՒՇԵԱՆ

90 տարեկանին:

Քաղման արարողութեան նախագահած է Թուրքիոյ Հոգեւոր Հովիւ՝ Հոգ. Ժիրայր Վրդ. Թաւեան, մասնակցութեամբ Արմ. Տ. Սեդրակ Գեճյ. Խաչատուեանի, և մարմնը ամփոփուած է Ռիվեր Սայի գերեզմանատան մէջ:

Այս տխուր առիթով, Ջահակի իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալին Այրիին, զաւակներուն, ընկերներ Գրիգոր և Գեորգ Մուշեաններուն եւ ընտանեկան քոյր պարագաներուն:

ՔԵՊԵՔԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԵՆ ՆԵՐՍ (ՄՈՆԹՐԵԱԼ) ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԲԸ ԿԸ ԶԱՐԴՈՒՆԱԿՈՒԻ

Պոլսահայ Միութեան «Մ. Է. Կ.» Մեակութային Կեդրոնական Մարմնի Վարչութիւնը կը հաղորդէ մեզի, որ Փետրուարին սկսեալ, Քեպեքի Համալսարանին բաւեհան կարգադրութեամբ եւ Պեռական Քառուղարութեան մասնակի Երգասանի Ենոքի, Պոլսահայ Միութեան Մ. Է. Կ. Մեակութային Կեդրոնական Մարմնի կը բարեկարգուի՝ անցեալ Սեպտեմբերի սկսած հայագիտական դասընթացը:

Դասընթացը պիտի հաւուկ 15 դասախօսութիւն՝ երկուեակն ժամ տեւողութեամբ: Դասընթացին լեզուն հայերէն է: Պատասխանատու դասախօսն է Տոքթ. Գեորգ Պաղեանը:

Դասախօսութիւններ տեղի կ'ունենան Շեքսպիերի թրիկուցներ, Քեպեքի Համալսարանին մէջ՝ Մոնրէալ, ժամը 8ին 10: Նիւր՝ Հայոց Պատմութեան եւ Գրականութեան Գլխաւոր Երգանքներ, Գեորգ Պաղեանը:

Ուսանողներ կը վճարեն միայն 15 տոլար իրեն արձանագրութեան տուր: Այլ ծախսեր կը հոգայ Պոլսահայ Միութեան «Մ. Է. Կ.» Մեակութային Կեդրոնական Մարմինը:

Առաջին կիսամակիւն, 23 երկուսն ուսանողներ, ցաւ կանոնաւոր կերպով ու մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան այս դասերուն:

Հայագիտական այս դասընթացը չափաւ է փոքրիկ նոյն Հա-

մալսարանին մէջ, երեւ կիսամակներէ ի վեր, Տոքթ. Գ. Պաղեանի կողմէ տրուող՝ հայերէն աշխարհաբար լեզուի դասընթացին հետ, որուն հետեւեցան, այս վերջին կիսամակիւն, 24 ուսանողներ, որոնցմէ Միւսէն Երեւանի ՀԱՅ ԷՆԷՆ:

Այս դասեր տեղի կ'ունենան Հինգեաբարի եւ Ուրբաթ իրիկուցները:

Գանատայի հայապահպանման բժաշկի Ազգային Մարմիններ եւ Մեակութային Կազմակերպութիւններ, անհրաժեշտ է որ մղեն, իրենց անմիջական օգնականներ մեզ գտնուող հայաթին երիտասարդներ՝ որոնք հնարաւորութիւն չեն ունեցած ցարդ իրենց մայրենի լեզուն սորվելու, ինչպէս նաեւ Հայերէն հետ ամուսնացած օտարներ, որ օգտուին այս բացառիկ պատերազմներէն եւ լեզուական մեր Մեծախնային ու նահանգ մեր դատուող մեակութիւնը:

Այս դասընթացին օժանդակ լեզուն Ֆրանսերէնէն է:

Արձանագրութեան համար դիմել Համալսարանի Քառուղարութեան:

Լրացուցիչ տեղեկութիւններու համար ալ՝ Տոքթ. Գ. Պաղեանին, Հեռ. 739-0314, Հասց.՝

5046, Avenue Victoria
Montréal, H3W 2N3 P. Q.

ԹՈՐՈՍԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒԷՐԸ՝ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

Փարիզի Նուպարեան Մատենադարանը վերջերս ճոխացաւ 450 նոր արժէքաւոր հատորներով, որոնց կարգին կարեւոր թիւ մը կը կազմեն լեզուագիտական գիրքերը, բառարանները և հայագիտական աւարկանքներու վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները:

Նուպարեան Մատենադարանի՝ աւելի քան 25.000 գիրքերու զբաղակալութիւն վրայ, այս կարեւոր ներդրումը կատարուեցաւ՝ ընթերցելի փարիզացի օրիորդներ Հայկանուշ և Զարուհի Թորոսեաններու, որոնք ի յիշատակ իրենց սիրելի ջրոջ՝ ողբ. Արաքսի Թորոսեանի՝ Զ. Բ. Լ. Միւսէնի նուիրեցին անոր գրադարանին մաս կազմող հայերէն գիրքերուն մեծ մասը:

Ողբ. Արաքսի Թորոսեան ծանօթ անուն մըն է Փարիզի մէջ, ուր երկար տարեկան վարած է Սոսպոյի համալսարանի Գաղտնակալ Դրագրաւարակութիւն պաշտօնը և պարգևատրուելով Արժանաց կարգի Ասպետի (Chevalier de l'Ordre National du Mérite) շքանշանով:

Իսկական մատակարարի բժաշկագրութեամբ, ան տարիներու ընթացքին ընտրած ու իր գրադարանին մէջ հաւաքած է այս բազմալարիւր հայերէն գիրքերը, որոնք այսօր պահ գրուած են Նուպարեան Մատենադարանին մօտ ՍՐԱՐԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ անունը կրող մասնաւոր գրադարանին մէջ:

Մեծապէս գնահատելի է Թորոսեան քոյրերու այս աշխատանքը, որ հայ գիրքերու տառար թիւ մը կը գնէ ուսումնասիր. հասարակութեան տնամարդութեան տակ, առիթ ընծայելով, որ հայագիտական ու մասնաւորաբար լեզուագիտական հարցերով հետաքրքրուողները լաւագոյն օգտուին անոնցմէ:

ԱՌ Ի ԲԱՋԱԼԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ Ի ԳՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ

Հայկական Ընթերցարանի 1975 տարուան օրացոյցին հրատարակման առթիւ, առ ի քաջալերութիւն և ի գնահատութիւն, որանի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է՝ արտասահմանի իր բարեկամներէն, հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Պր. ՀՐԱՆԻ ՆԱՍԻՊԵԱՆԻ (Լոզան)	Տոլար
ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՍՈՒԿԻԱՍԵԱՆԻ (Մանրեալ)	25
ԸՆԿ. ԵՒ ՏԻՐՈՒՄԻ ԻՇԼԱՄԵՏԵԱՆԻ (Ուսոթ)	10
ԸՆԿԵՐ ՍԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ (Նիւ Սոթ)	5
ԸՆԿԵՐ ՄԱՐՏԻՐՈՒ ՓԱՓԱՋԵԱՆԻ (Թորոնթո)	5
Պր. ՍՈՒՐԵՆ ԽԱՋԱՏՈՐԵԱՆԻ (Սիոնի)	5
Եզ. Ոսկի	5

ՏՈՔԹ. ՓՐՈՖ. ԶԱԽԵՆ ՏՈԼԱՊՁԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջ 5)

Մենք լիարյուն ենք, որ ՎՈՒՌ
ՂՕՂԱՆՋՆԵՐԻ և ԲԺԻՇԿԻ ՕՐԱ-
ԳԻՐԻ ստեղծագործող Տոքթ. Փրոֆ.
Զախեն Տոլապճեանը, կարող է
թուան և ուժը ունի՝ արգարաւը-
նեան մեր յոյսերն ու ակնկալու-
թիւնները, մարդկային կեանքը
իր տաղանդներով ու իր մաքա-
ռումներով, իր տառապանքներով
ու իր դարձանքներով, իր հիւս-
թափութեամբ և իր խանդավա-
ռանքով վերարտադրող իր հա-
զորակաւ շունչով և իր գրական
ցոլիւնով:

Սրբու առանձնակներ ա-
ռաջ, երբ, տակաւին կ'աշակե-
րէինք Պէյրուսի հայկական հնա-
գոյն կրթարանին՝ Սահակեանին,
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ այդ օրերու
լիմասսոն Գահակալը՝ Երջանկա-
յիւստակ Գարեգին Կաթողիկոս
Յովսէփեանց, մեզի տուած իր
հայրապետական պատգամին մէջ
կը շեշտէր.

— Կեանքի մէջ, հասարակ ի-
ւասակարան և միայն, ո՛ր ապրե-

լու, անկողնելի մնալու բացա-
ռա՛կ իրաւունք ունի:

Արեւու լայնի նման պայծա-
ր այս ճշմարտութիւնը լաւագոյն
կը դրսեւորէ մարդասիրական ա-
ռաքելութիւնը՝ Տոքթ. Փրոֆ.
Զախեն Տոլապճեանին, որ, հաւա-
տարիմ՝ մեր անմահ նախնիքնե-
րուն խորհուրդին, իր գիտական
ասպարէզին կողքին, Հայաստանի
Խորհրդարանի ադամի իր հաւ-
գամանքով՝ իր ազգային՝ հասա-
րակական արդիւնաշատ գործու-
նէութեան զուգահեռ, գերազոյն
զոհողութեամբ, հնարաւորութիւնն
ու ժամանակը կը ստեղծէ, ազ-
նւարար խնկարկելու Գրականու-
թեան Բազմունի առջև, լսելու հա-
մար՝ ապրիլ մարդոց սրտերը, իր
երգը միացնելու համար՝ Հայաս-
տանի հայութեան համընդհանուր
երգին:

Իր վարձքը՝ կատար:

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրուս, Յունուար 1975

ԼՈՎ ՄԻ ՃԻՉ

ՏՈՔԹ. ԶԱԽԵՆ ՏՈԼԱՊՁԵԱՆ

Պէյրուսի Միջերկրական ծովի
գոհարն է Հիմնաւորը Լիբանանի
մայրաքաղաք իւրաքանչիւր երանգ
ու համեմունք ունի: Այդպէս շա-
յազող խնամկար են թուել արա-
բական արեւելի բուրմունքը և
ժամանակակից ճարտարապետ-
ութեան ու հաղաթողութեան հո-
սանքները: Այդ բաղադրիչները
վրայ մեծ չափով ազդել են շա-
յազան ազգերի սովորութիւննե-
րը, ապրելակերպը, լեզուն, Այդ
հանգիստ խառնակութեան մէջ
հեռ է ընկալել և հայերի կենքը,
որոնց բերք Պէյրուսում պատկա-
նելի է:

Հայաստանի բնակիչների պա-
ւերակութիւնը այցելում է Լիբա-
նան: Չափազանց ճոխ ու բազմա-
կողմանի ծագութիւն է կազմում,
որի մէջ տեղ է տուած հիւանդա-
նացնելի այցելութեանը: Դա բնա-
կան է, մասնագիտական հարցերը
միտ աւելի հետաքրքրական են լի-
նում:

Այդ օրը մեծ այցելում էին
հաղաթող գլխաւոր հիւանդանոցնե-
րից մէկը: Մեզ ուղեկցում էին
հիւանդանոցի գլխաւոր մասնա-
գեները, օտարերազանցներին
վաթիշները, համալսարանի բժշկա-
կան դպրոցի դասախօսները:

Մտնում ենք արաբական
բաժանմունք: Մանր մրցույթ է
Շաւ ծանր հիւանդներ:

Ուղեկցող բժիշկը խնդրում է
մի բանի հիւանդներ ճնշել, կա-
ծիկ լայնել: Այս երեսասայդ
ծանր արային հիւանդութիւն ունի,
արեւան օրգանաւորեան անբաւա-
րարութիւն՝ արաբայտուած երե-
ւոյրներով: Միջին օտարի մի կին
սառնայում է արաբական ամենա-
լուրջ հիւանդութիւնով: Միջանցի
ծայրում մի առանձին հիւանդա-
նեցնակում պառկած պատանու
դէմքը համարեայ սեւ է իր ծեղ-
եան օրից նրան ուղեկցել է արի
արաբ:

Հիւանդները բարացած նա-
յում են մեզ, խոր բախի՞ծ կայ
նրանց դէմքին, աչքերի մէջ՝ աղի-
ւանք, կարծես յոյսեր ունեն, որ
հեռաւոր երկրից եկած այդ մաս-
նագեները նրանց կեանք կը պար-
գենեն: Բայց նման դեպքերում
բժիշկի միակ զենքը լինում է խօս-
քը, դժուարութեամբ՝ գծագրուող
ժպիւր, ներշնչումը՝ նշանակը:

ձգծով ժամանակը միջին բնու-
թիւնը ինքը կը լուծի հարցը:

Դրանում արեւն է փայլում,
ծառեր, ծաղկանոց, մի քիչ հեռու
Միջերկրական ծովի՝ ամբ ջրերն են,
որոնք շոյում են հին Փիւնիկի
բարեբեւ արեւը: Հիւանդանոց-
եակներին լուսամուտներից ու-
րազմում են Լիբանանի լեռները,
իսկ այսօր ծանր հիւանդներ՝
դասապարտուած մահուան...

Մասնագետ բախար ամեն տեղ
նոյնն է, Ուրեղ էլ որ գտնուի բը-
ժիշկը, ախի՛ հանդիսատեսը լինի
մարդկային ամենամանր ողբե-
զուրիւններ:

Երեկ եղել էին Ազունիի
առաջարկում: Սա մի գողտիկ
վայր է, Պէյրուսից ուրսուն քիչ
մեր հեռու, Առաջարկում պա-
կանում է հայերին: Դժուար է
նայել այդ հիւանդներին, երբա-
ւառդ օղանք, աղիկներ, որոնք
այդտեղ են անցկացնում իրենց
կեանքը, Թախարն է նրանց հա-
ւածել: Տարբերակ կեանքով իմ
մտնում հնչում էին Դուրեանի, Տե-
ւանի, Մեծարենցի, Զարիֆեանի
օղբեր:

Նախորդ օրը եղել էի Անթի-
լիսի անուանում: Տեւ-Ջոր անա-
պատի չոր աւազուկի մէջ խան-
ձած և փաղաղած ոսկորներ են
պահում այդ մասուկի վեղարի
ներոյ: Մտնելի խաւար լոյսի տակ,
ապակեայ կիսամութ ցուցափեղ-
կերի ետեւում դասաւորուած են
նրանք՝ օտար չափերի, օտար
ձեւերի, ամբողջական, կոտա-
ւած, փռուած ոսկորներ, գանկեր:
Թոււմ է, քի մի նկարչի խնկա-
ցած մայրաքաղաքն է, քի դա սոսկ
մի կտու է այդպիսի գազանու-
թիւն չի կարող լինել: Բայց ո՛չ,
սա իրականութիւն է, բացարձակ
իրականութիւն: Այդ ոսկորների
մէջ անգամ զգում եմ կեանքի
հեւքը:

Մասուկի լուրիւնը պարբե-
րաբար խանգարում է Մեր լրս-
ում են խոր հաւաքներ, մերք...
մանկական ուրախ ծայրեր:

Բախում հայկական դպրոց է,
առանձնակները յուրս են եկել բը-
րասանքի: Բնակ մեզ ողորմեցներ
այդ մասուկի...

Հոգեկան այսպիսի բարդ վի-
ճակ է, եւ այսօր հանդիպում եմ
(Շար. ռես էջ 4)

★ ԱՍՏՂԵՐԸ ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ ★

ՎԱՆՏԱ ՊԵԼԵՏՔԱՅԱ

1925թ. Փետրուարին, Վ.
Համբարձումեանն աւարտել է իր
մաթեմատիկական ինքնուրույն
աշխատանքներից մէկը: Հետա-
զոտութեանը ծանօթացել է փրո-
ֆեսէոր Գոյալովիչը: Վիկտորը
փրոֆեսէորի մօտից երեկոյան
բաւական ուշ է վերադարձել
մոտայ տրամադրութեամբ:

— Հ'ը, ի՞նչ եղաւ, ոչինչ
գուր չեկա՞ւ, — հարցրել է հայ-
րը, որ փոխադրուել էր Լեւին-
կերատ և ապրել երեխաների
հետ:

— Ոչինչ, Բաւական երկար
զրուցեցինք: Գարգոււմ է, որ
այս աշխատանքներն արուած են
արդէն և ծանօթ են գիտութեան
մէջ: Գոյալովիչն ընդունեց, որ
ես ամէն ինչ լաւ ունեւորէն եմ
կատարել...

«Սա Վիկտորի գիտական
ձախորդութեան ո՛չ առաջին,
ո՛չ էլ վերջին դէպքն էր:

գրում է Համազասպ Համ-
բարձումեանը: Թէ՛ մինչ այդ,
թէ՛ հետագայում նա մի անգամ
չէ, որ կատարեց այս կամ այն
աշխատանքը, ապացուցեց այս
կամ այն տեսութիւնը, լուծեց
կարծեց գիտութեան մէջ դեռեւ
չլուծուած ինչ-որ խնդիր և յե-
տոյ խորունկ դառնութեամբ հա-
մոզուեց, որ իր արածն արդէն
իսկ արուած է: Գոյալովիչին
դիմելը ձախորդութեան կրկնու-
թիւն էր, որ երբեմն անսանձ
մտածման լիցք էր հանդիսա-
նում:

Շատ տարիներ յետոյ, այդ
նոյն «ը», ի՞նչ եղաւ հարցը՝
ան համբարձումեանի ու երկար-
օրէն զսպուած ու յանկարծ
պոռթկացող յուզումով հօրը կը
տայ Բիւրականում՝ ողիւն, սյն
օրը, երբ Համազասպ Համբար-
ձումեանը դիտարկեց իր
պաշտպանի Այլժամ նրա որ-

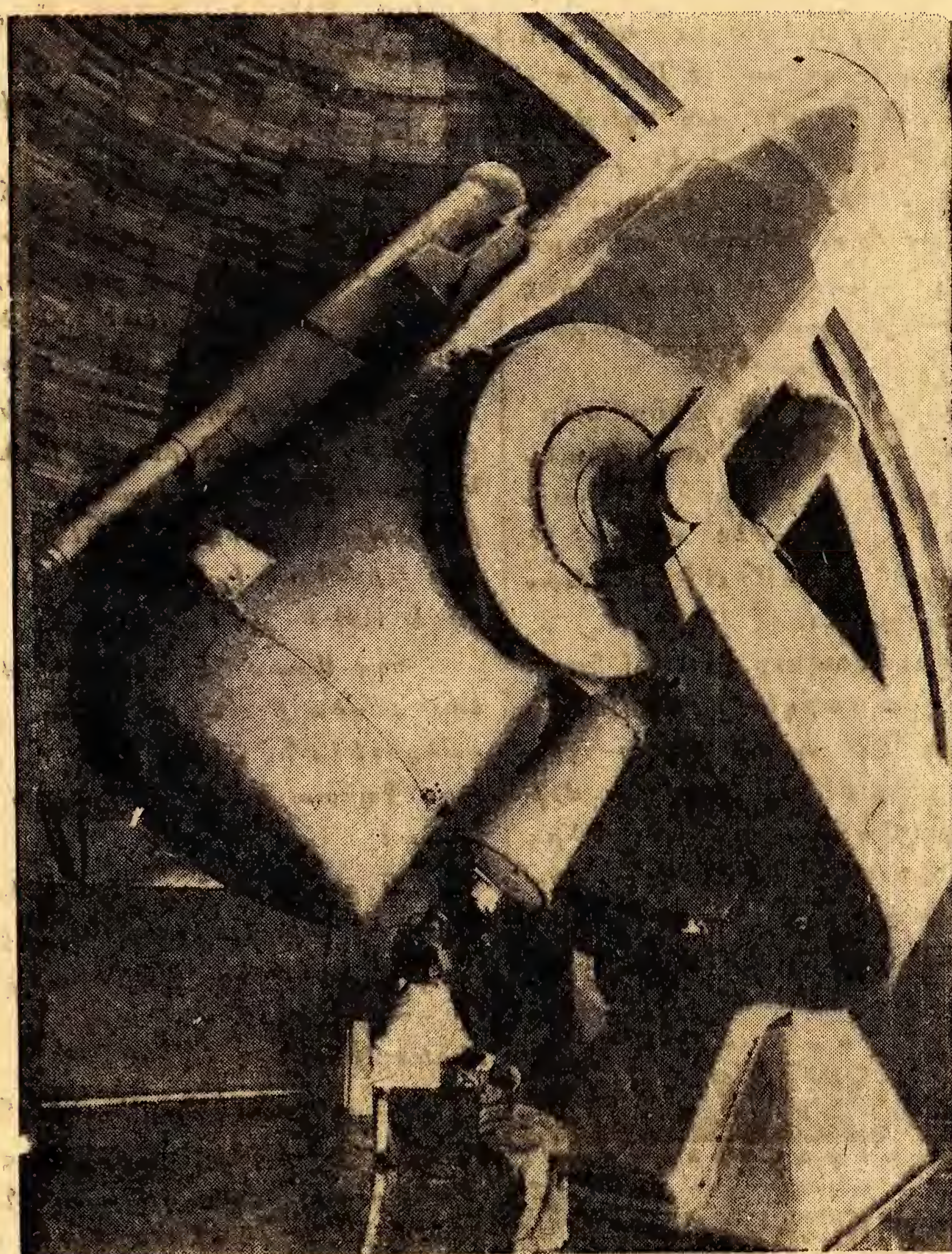
դին արդէն կը դառնայ հանրա-
հռչակ գիտնական, ակադեմի-
կոս, իսկ դուստրը՝ երեխանի պո-
լիտեխնիկ ինստիտուտի դոցենտ:

Իսկ հայրը, պարզապէս ժա-
մանակ չունէր պաշտպանութեան:
Չափազանց շատ հոգեր ունէր
այս արդէն ծեր մարդը: Գրա-
խանութիւններում ծախում էին
Համբարձումեան - երէցի Հոմե-
րոսից կատարած թարգմանու-
թիւնները, բանաստեղծական
ժողովածուները: Ուսանողներն
իրենց սրտերում և տետրերում
դասախօսութիւններից տանում
էին նրա մտքերը, հոգին, վա-
ռած կրակը, որդու և դստեր
պէս դառնալով նրա արտադ-
րանքը: Նա ժամանակ չունէր:

Այնուամենայնիւ ընկերնե-
րը համոզել են նրան պաշտ-
պանուել: Որդին չի գնացել
պաշտպանութեան: Չափազանց
մտածող՝ մնացել է տանը և ան-
համբար սպասել հօրը: Փոխուել
էին դերերը:

— Հ'ը, ի՞նչ եղաւ, — հարցիւ
հօրը նկատած՝ հարցրել է որ-
դին:

Հայրը Բիւրականից մեկնել
է, յուսալով՝ թէ գիտութիւնների
թեկնածուի կոչում կը տանայ,
բայց մի քանի ժամ յետոյ եկել
է... Տոքթէօր դարձած, Այլժամ
համապալիպ ու հետաքրքրա-
կան է եղել նրա դիտարկումը:
Հայրն արդէն անյուսալի հիւանդ
էր, երբ Վիկտոր Համբարձում-
եանի ներկայութիւնն անհրա-
ժեշտ էր՝ Բիւրական անցկացուող
աստղագիտների հերթական րոն-
ֆերանսում: Նա մասնակցում
էր նիստերին, բայց բոլորը հաս-
կանում էին, թէ, իրօք, նա այն-
տեղ է՝ հօր կողքին: Միեւնոյն
է, արդէն ոչնչով չես օգնի, գու-
ւատում չես, — փորձել էր ըս-
տիկել կինը: — Նա միայն աւելի
կը տառապի, տեսնելով բոլորը
տը: «Այո՛, բայց գուցէ նա դեռ
ինչ-որ բան կարողանայ ասել
ինձ...» Որդին հօրից իրենց եր-
կուտի համար կարծես շատ կա-
րեւոր խօսքեր էր ակնկալում և
վախնում էր, որ հայրը հենց
այդ խօսքերը չի հասցնի ասել...

ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ԱՍՏՂԱԴՏԱՐԱՆԻՆ ՄԵՇ ՇԵՌԱԴԻՏԱԿԸ

ՏՈՔԹ. ԵՈՂԱՆՆԻԻՍ ԼԵՓՍԻՍԻ ԵՒ ԼԻՊԱՐԻՏ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑԻ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Նախադաս կերպի, 16 Փետր.
1975, Հելիոպոլսոյ Վոլոսարեա
ակումբի Լ. և Ս. Գարգաւեան
որակին մէջ տեղի ունեցաւ՝ իշա-
տակի շքեղ հանդիսութիւն մը,
նուիրում մեծ հայտարար՝ Տոքթ.
Եռնանիւս Լեփսիւսի և Լիպարիտ
Նազարեանցի, կազմակերպու-
թեամբ Վոլոսարեա Մշակութային
Հեկերակցութեան:

Այս առթիւ հրաւիրուած էր
խօսելու համայնքին ծանօթ եր-
գահան և խմբավար Ս. Նոլարեա
Յակոբեան, որ շատ խնամակալ
բաւարարութեան ընթացքին ար-
տաշատեսչաւ՝ Եր նպաստ հայ
դատին Տոքթ. Լեփսիւսի և Լ.
Նազարեանցի համագործակցու-
թեան յատկան:

Ս. Ն. Յակոբեանի բանա-
խօսութիւնը արժանի է՝ որ ամ-
բողութեամբ հրատարակուի մեր
օրաթերթերուն մէջ, որովհետեւ
ընթերցողը սիրով պիտի կարդայ
և շատ բանի վերահասու պիտի
ըլլայ:

Ներկաները մեծապէս բաւա-
րարուած, խանդավառ ծափերով
իրենց գոհունակութիւնը յայտնե-
ցին:

Յայտագրի բ. մ. սին, հան-
դիսականները մեծ հաճոյք ունե-
ցան վաշելու հակական խա-
կան համերգ մը՝ բաղկացած մե-
նակատարութեան և խմբերգերի,
որոնք կատարուեցան «Եզրպատ-
հայ Յրգախումբին» կողմէ, դե-
կավարութեամբ Ս. Նոլարեա-
եանի և դաշնամուրի նուագա-
կութեամբ Տիկին Շամիրամ Դար-
մանեանի: Այս առթիւ խմբավար
բաղմաթիւ ազգային և հայրենա-
սիրական երգեր դաշնամուրով
Մեներգեցին՝ Տիկիններ Մարկրիթ
Յակոբեան, Լիզա Բ. Բեռեան և
Զապէլ Ռշտունի:

Գեղարուեստական այս բաժ-
նին մէջ, հայրենաշունչ և ոգեւոր-
ւած ամուսնացեցին Գ. Վարուժան,
Յ. Գալանեան և Գերմ Գոգորե-
ան:

Երգախումբը, մեծակատար
և ամուսնացող, բոլորն ալ արմա-
նացան ջերմ ծափաղայններով:

Հանդիսութիւնը վերջ գտաւ
Առաջնորդական Տեղապահի՝ Գահ-
պանիչով:

Շնորհաւորելի են այս հան-
դիսութեան կազմակերպիչները և
յայտագիրը գործադրողները
անխոր:

Հայաստանի գիտնական
եան Հորդը՝ ակադեմիկոս Վ.
Համբարձումեանի մասին ասել
է. «Ես դադարել եմ զարմանա-
լուց, թէ ինչպէս իրար ետևից
հաստատում են տարիներ ա-
ռաջ Համբարձումեանի մարգա-
րէօրէն արած գիտական վար-
կածները»: Այս ակնարկի նպա-
տակը չէ Վիկտոր Համբարձում-
եանի ստեղծագործութեան գի-
տական արդիւնների մասին
պատմելը: Պարզապէս ուզում
եմ հասկանալ նրա խորաթա-
փանցութեան ակունքները, նրա
զաղափարների ու ներթադրու-
թիւնների բացառիկ կենսունա-
կութեան պատճառները:

Լիւիզիկ Միլոյանը
Համբարձումեանի աշակերտը,
օգնականն ու ստղագիտութեան
տիրէթոթի պաշտօնում նրա տե-
ղակալը, պատմեց ինձ, թէ նա
ինչպէս երբեմն ասում է. «Ես
զգում եմ, թէ սա պէտք է լինի
այսպէս: Ապացուցել առայժմ
չեմ կարող, բայց զգում եմ,
զգում»:

Ներքմ լուրդական զգացու-
մը հատուտող ապացուցելը
գալիս են յետոյ, անպայման
գալիս են, ճշգրիտ տեսութիւն
դառնալով:

(Շարունակելի)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԵՐԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة ج. ٢٤ - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سريديان (بالايدان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

G.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caïro
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Մեխանիկական խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 566 — ՀԻՆԳՇԱԹԻ 6 ՄԱՐՏ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 4 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

١٩٧٥ — الخميس ٦ مارس

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՍԱԿՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ՍԻՄԵՈՆ ՀԱԽՈՒՄԵԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Ուրախությամբ կը տեղեկանանք, որ Ս. Հայաստանի Լուսա-
կորութեան (Կրթական) նախա-
րարը՝ Սիմեոն Հախումեան օրերս
Գահիրէ կը գտնուի, որպէս պետ-
այն սովետական պատուիրակու-
թեան՝ որ Եգիպտոս եկած է երկ-
րիս կրթական նախարարութեան
հետ կապ հաստատելու:

Պր. Հախումեան, որ Գահիրէ
ժամանեց Զորքաբերի, 27 փետր.
1975, յաջորդ օրը մեկնեցաւ Ս.
Հեքտադրիս, ուր այցելեց Պո-
ղոսեան Ազգային Վարժարան,
Ազգ. Առաջնորդարան և մշակու-
թային կեդրոններ, և ուրիշ կրկին
Գահիրէ վերադարձաւ Կիրակի

յետմիջօրէի:

Եգիպտական «Ալ - Ախպար»
օրաթերթէն կը տեղեկանանք, որ
Սիմեոն Հախումեան հանդիպում
ունեցած է Եգիպտոսի կրկական
նախարար՝ Տոքթ. Մուսթաֆա
Քամալ Հելմիի հետ, անցեալ Եր-
կուշաբթի, 3 Մարտ 1975, և չոր-
թական հարցերու մասին կարծիք-
ներու փոխանակութիւն տեղի ու-
նեցած են երկու նախարարներուն
միջև:

Նախքան իր մեկնումը՝ Շա-
բաթ, 8 Մարտ 1975, Պր. նախա-
րարը հանդիպումներ պիտի ունե-
նայ ազգային, մշակութային և

կրթական շրջանակներու հետ:

Հայրենի նախարարը, Երեք-
շաբթի, 4 Մարտ 1975, Կ. Ե. ժամը
7,30ին այցելեց Գահիրէի Ազգ.
Առաջնորդարանը և սիրալիր հան-
դիպում ունեցաւ Տեղապահ Շոր
և Ազգ. Իշխանութեան անդամ-
ներու հետ:

Բարի գալուստ և յաջողու-
թիւն կը մաղթենք մեր հայրենի
նախարարին:

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ՎԵՐՍԿՍԱԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան աւելի բոլորովին ա-
կամայ լուրսեցնէ յետոյ. Ամերի-
կայի օրացանկ Հնչակեան Պատգոմ-
բերքին՝ «Երիտասարդ Հայաստան»
վերբերումը, կը հաւաստէ, որ բո-
լոր Հայաստանուէր բաժանորդ-
ները՝ անխափ հանդիմով պիտի ող-
ջուեն:

Այսօր ան լոյս կը տեսնէ որ-
պէս ամսաթերթ, միեւնոյն նւրի-
բումով՝ Հայաստանից եւ Հայու-
րեան, ինչպէս, ասկէ 71 տարի ա-
ռաջ, առաջին քիւր լոյս բնծայեց
Պոսթընի մէջ ու խանդավառեց
յիպափոխական հայրենասէր Հա-
յուրիւր. մասնաւոր ապէս Հնչակ-
եան շաբթի:

«Երիտասարդ Հայաստան»
գաղափարական կայր Հայրենիքին
հետ կը մնայ անլաւելի, քան որ
անոր պայքարը հայ ժողովուրդի
ազատութեան եւ երջանկութեան
համար է, աշխարհի ժողովուրդնե-
րու բարի դրացնութեան համար է:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐՓԱ - ՍԵԻԱՆ
ԿԱՌՈՅՑԸ
45.150 ԳԾԱՍԵԹՐ

ԵՐԵՎԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ) -
Հանրապետութեան Արփա-Սեւան
ժողովրդական կառույցի օգնար-
ները, Յունուար ամսուսն ընթաց-
քին լաւ աշխատեցան:

Պէտքնապատկերաւ 606, սի-
մենթ 612-րդ կոնքաւ 252, յատկի
պիտոնապատմ կասարուցաւ
1107 գծամետրի վրայ: Փետրուարի
1ի դրութեամբ, ջրասարի ընդհա-
նուր երկարութիւնը հասած է
45.150 գծամետրի, պետրոնապա-
տմ է 36.384 եւ սիմենթ 612-
րդ է 20.531 գծամետր:

Է.ԶՄԻԱԾԻՆ

ՍՈՒՐԲ ՄԻՒՈՆԻ ՕՐՆՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. Է.ԶՄԻԱԾԻՆԻ ՄԷՋ

Այս տարի, Հոգեմբարին, ներու, Լը գրէ «Տեք Արմենիք»
Ն. Ս. Օ. Տ. Վազգէն Ա. Գահիրէ:
Կալո թեան տարեգրածի տեղեկա-
տարութեան վերաբերեալ, Սուրբ
Միւռոնի օրնութիւն պիտի կա-
տարուի. ըստ հաւատարմագրի:

Սուրբ Միւռոնի օրնութիւն
կը կատարուի ամէն յոթ տարին
անգամ մը: Վերջին օրնութիւնը
տեղի ունեցած էր 1969ին:

ՄԻԱՅ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՍՈՎԵՏ ՄԻՒՈՒԹԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ինչպէս նախապէս ծանուցած
էինք, Կիրակի, 16 Փետր. 1975,
Մոսկուայէն Նիւ Եորք ժամանեց
Սովետ Միութեան Հանրապետու-
թիւններէն եկած եկեղեցական
պատուիրակութիւն մը, որուն
մաս կը կազմէ Մայր Աթոռ Ս.
Էջմիածինի դիւանապետ՝ Գեորգ.
Տ. Արսէն Եպս. Գեորգիւն:

Օղանաւական դիւանապետ
լու գացած ամերիկայի բարձր
կղերականներու կարգին ներկայ
էր Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ
Գեորգ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկ-
եան:

Գառն իրականութիւնը Նիւ
Եորքի Հայոց Առաջնորդարանը

այցելեց և Ս. Վազգէն Մայր
Տաճարին մէջ միջկեղեցական ա-
րարողութիւն տեղի ունեցաւ:

Նաեւ պաշտօնական ճաշկե-
րոյթ մը սարքուեցաւ՝ ի պատիւ
բարձրաստիճան հիւրերուն, Հայոց
Առաջնորդարանին կողմէ, որուն
ընթացքին տեղի ունեցան յու-
շանութներու փոխանակումներ:
Սուրբ առին Գեորգ. Տ. Թորգոմ և
Տիրան Արքեպիսկոպոսները և Տ.
Արսէն Եպս. Գեորգիւն:

Մարտի 9ին, Կիրակի, Ս.
Վազգէն տաճարին մէջ պիտի
պատարագէ և քարոզէ Գեորգ. Տ.
Արսէն Եպս. Գեորգիւն:

ՀԱՅԵՐՈՒ Ի ՆՊԱՍՏ ԹՈՒՆԻՑԻԿՆԵՐ ԲԱԾԽՈՒՆՑԱՆ

ՆԻՒ ԵՈՐԴԻ ՄԷՋ ՅՈՒՆ ՅՈՒՆԱՐԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՍԷ

Կիպրոսի հարցին հանդէպ
ԱՄՆԻ կառավարութեան որ-
դեգրած դիրքին դէմ, Նիւ Եոր-
քի մէջ, ՄԱԿԻ կեդրոնատեղիին
առջև, հազարաւոր յոյներ ցոյց
կատարեցին ի նշան ըողորքի,
անցեալ 15 Փետր. 1975, Շաբաթ,

կէսօրէ ետք: Ապա ցուցարար-
ները ուղղուեցան դէպի յունա-
կան դեսպանատունը, իրենց հա-
մաձայնութիւնը արտայայտելու
յունական կառավարութեան:

(Շաբ. - Ե. Է. 2)

1500 ԱՄԵԱՅ ԾԱՌԸ

Գրած էիք Հայաս-
տանի Ազգադէր գիւղի
հնամենի ծառի մասին, որ
բացառապէս ծառայում է
Ազգային մեծ Հերոս
Վաղյան Մարտիրոսեանի
կողմէ: Ներկայիս բուսա-
բանները նշում են այս
ծառն ընդ 1500 ամեայ
տարիքի. ինչ որ անուշ-
եւս կու գայ հաստատել
յո՛ւրեմն առաջապէս վա-
ւերական ըլլալը:

Նկատի առնելով այս պա-
մուտի ծառի սոսոք
համարում անձը՝ Ս. Հա-
յաստանի օրապատկերին
նախաւոր Տեղիին Ն. Թու-
րիկեանը է: Եւ ծառ
նին բունին օրապատկեր
12 մետր է եւ բարձրութիւնը
50 մետրէն աւելի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԻՒՆԻԻԻ (ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ) ՄԷՋ

«ԱՐԱՐԱՏ» պարտուեցաւ «ՊԱՅՆԵՐՆ»-Է 2-0

Երէկ երեկոյ, Միւնիխի (Արեւմտ. Գերմանիա) Ողիմպիականի
դաշտին վրայ մրցեցան Երեւանի «Արարատ»-ը և Եւրոպայի ա-
խոյեան «Պայեռն»-ը, բազմազգար ֆուտպոլասէրներու ներկա-
յութեան, ընդ որս բազմաթիւ Եւրոպայական և Լիբանանական
հայերու, որոնք մասնաւոր օգտաւնեցով ժամանած էին Միւնիխ,
ներկայ գտնուելու սոյն մեծ և հետաքրքրական մրցումին, որ
Եւրոպայի ախոյեանութեան 1/4 աւարտականի զմով տեղի ու-
նեցաւ:

Հակառակորդի դաշտին վրայ տեղի ունեցած այս մրցումին,
հայ ֆուտպոլիստները բաշխեցին իրենց խաղը 1-0 ար-
հաններուն և սակայն չկարողացան յաղթանակել:

Մրցումը վերջացաւ յօգուտ գերմանացիներուն 2-0 ար-
գիւնքով:

Փոխադարձ հանդիպումը սոյն երկու խումբերուն միջև տե-
ղի պիտի ունենայ 19 Մարտ 1975, Երեւանի մէջ, «Հրապարակ»
դաշտին վրայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ ԵՒ ԶՈՒԹԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՄԱՍՏՂԵՐԸ ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ

ՊԱՐՈՅՐ Զ. ՄԱՍԻԿԵԱՆ

ՎԱՆՏԱ ՊԵՆԵՏՔԱՅԱ

Պարոյր Զ. Մասիկեան սփիւտաբանայ այժմու սակաւաթիւ երգիծագիրներէն ամենամեծագոյնն է մին է, որ թէ մեծ հանաւոր չէ ամենացած ցարդ, իբր արդիւնք այն համեստութեան որ շեշտած կերպով կը բնութարարէ իր (կարգի) (մէջ, եւ սակայն ան է՝ ու կը մնայ ժողովուրդի եւ ի մասնաւոր չափ Մարդուն կեանքի արտիւնակութիւններ ի յայտ բերող մեծ երգիծագիրը:

Եթէ Ուիլիամ Մարոյեան մեծ գրողը՝ մարդն ու մարդկութիւնը կը ներկայացնէ վիպական (ռոմանթիկ) մտածելակերպով, Մասիկեան իր երգիծական գրչով իրապատեօրէն եւ ցայտուն կը խոցէ՝ խոցելին եւ կը ներքոյ՛ ներքոյ՛ ելլի, իր գրութիւնները համեմատելով «նիւմուր» մը՝ որ մասիկեանական է եւ ունի ինքնուրոյն ոճ, յսակ ու մէկին անսպասելիով իր գգաւովներն ու դասողութիւնները:

Պարոյր Զ. Մասիկեան եթէ մասնագիտութեամբ փաստաբան է (Մէքր Պարոյր) եւ սակայն արուեստով ամենաբարձր երգիծագիրը:

Մասիկեան իր գրածը չի ծախսէ եւ ոչ ալ՝ ծախում գոյն է. անոր նպատակն է երգիծագրութեամբ ծառայել՝ ոչ միայն հայ գրականութեան, այլ եւ ի յայտ բերել կեանքի արտիւնակութիւններ լսելու ու վատ, որպէս բարոյախօսական դաս՝ մարդուն եւ մարդկութեան:

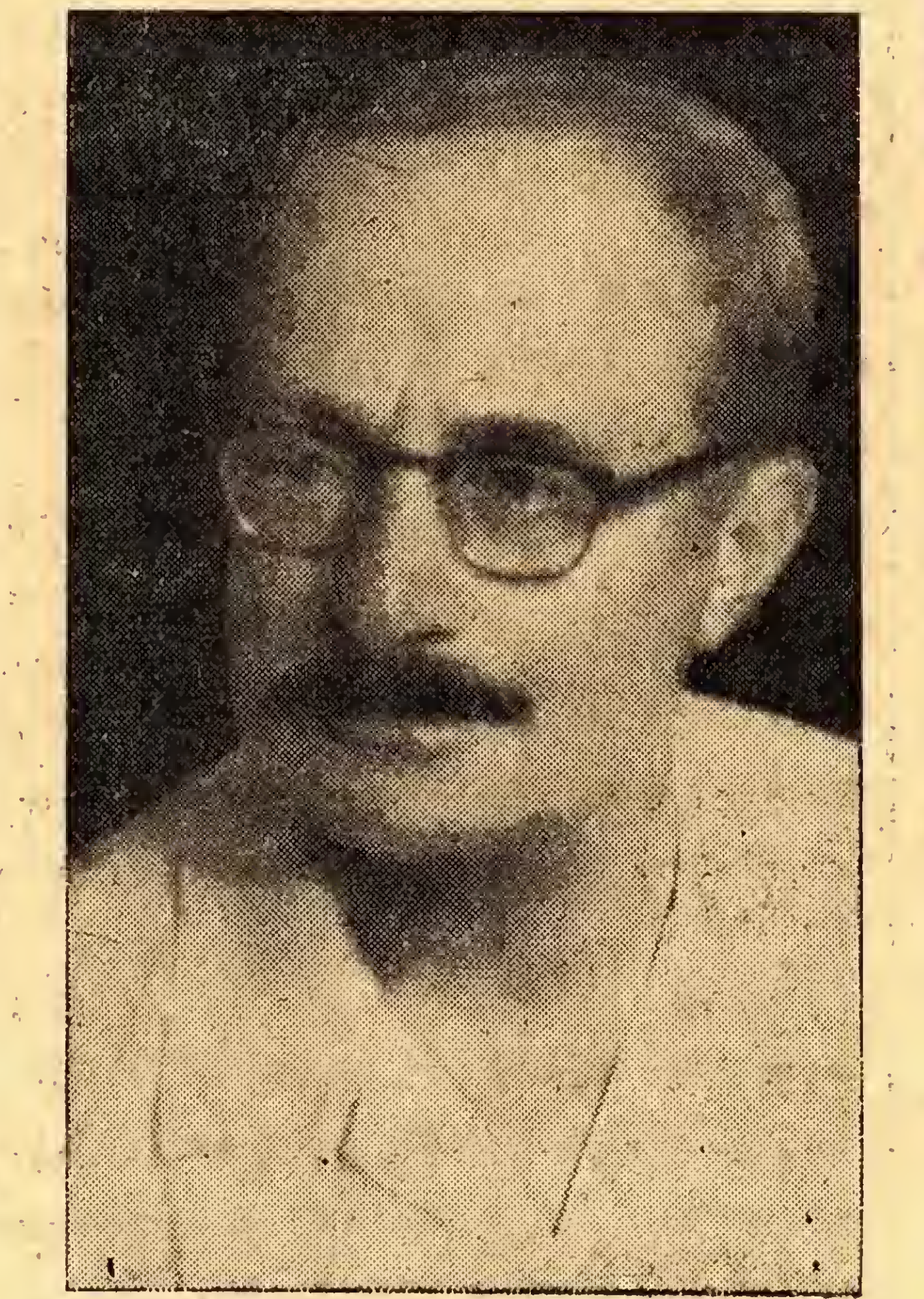
Մասիկեանի գրութիւնները թէեւ երգիծական են եւ սակայն մակերեսային չեն եւ խոր գաղափարներ կ'արտայայտեն: Ան գիտէ երգիծաբանութեան նշանակութիւնը ողբերգականը, նիւթը այնպէս՝ ինչպէս շաւիղի մէջ արտիւնակութեան խառնակութեամբ մեծ արուեստագէտ անուանի Շառլի Շառլի:

Վասն ինչ, որ Պարոյր Զ. Մասիկեանի երգիծագրութիւնները մօտ ասելն զիմքը պիտի հասցենք սփիւտաբան իրականութեան ներկայի ամենամեծագոյն եւ ամենապարզ գրողներէն մէկն ու իր անուր մասնաւոր տեղ մը պիտի գտնուի Արեւմտահայ Գրականութեան մէջ:

Թէ ինչպէ՞ս մէկը եղաւ...
Ո՛հ, հին պատմութիւն մըն է...
Եթէ երթալիք տեղ մը, յուշեր, նստակներ, պատմութիւններ...
Ինչպէ՞ս դարձաւ փաստաբան...
Խնդրեմ, մի ժպտի՛ր... Մեր ընտանիքին մէջ՝ առաւել փախուստներ գոյութիւն չեն ունեցած... Փառք Աստուծոյ, ոչ մէկը ինկած է մեր ծառէն՝ ծառի, գոգութեան համար...
Ինչպէ՞ս դարձաւ փաստաբան...
Գրեցած էի Փարիզ, բժշկութեան հետեւելու:

Ուսանող մը - Ետքը կոտորէր, փրկէր - առաւ տարաւ զիս տեղ մը, ուր կոտորած, փրկած ոտքեր կային...
Այդ Խանի ձիւնը տրամադրութեամբ, փախաւ...
Ի՞նչ ընէի...
Ինչո՞ւ հետեւէի...
Սիրո՞յ... աստիկա ազատ դասընթացք մըն է, որուն կը հետեւին բոլորը...
Հետեւեցայ գրականութեան եւ փրկուեցայ փրկուեցայ...
Ո՛հ, կը տանի այդ համբան կեանքի մէջ...
Այդ օրերուն, այդ համբան կը տանէր մարտնչականութեան... Հասկացա՞ք... ուսուցչութեան...
Գրականութեան հետեւելով ի՞նչ ընէի...
Ուսուցիչ դառնայի... որպէսզի օր մըն ալ զիս փողոց նետէին...
(Օրերը, տարիները կը փոխւին, սակայն դպրոցէն փողոց նետողները չեն փոխուիր, տարօրինակ է):
Բան մը պէտք է ընէի...
Ծառատարապէս...
... Եւ փողոցները միայն փոխուեցան չափեր...
Մեքենայէ՞ր...
... Օր մը օրանց չեմ կարողացած ինքնաշարժիս անիւը փոխել...
Ինչպէ՞ր...
... 235

— Բերէք Լուսինի 16րդ, փրկեմ գրեմք...
Ո՛հ, հազարաւորներ կ'անցնէին փողոցէն ու կը կենային, կը դիտէին զիս...
Երբեմն, փողոցին անկիւնէն, գաղափարներ, պատկերներ, տեսնէի թէ ինչպէ՞ս անցորդները կը զմայլէին վրաս...
Երջանկութեամբ, հեռուէն կը դիտէի... բայց երբեք ու երբեք հասակս մէջտեղ չէի հաներ...
Այս, էս ինչ զուլում աշխարհ է...
Այս, ապերախտ աշխարհ...
Ընկալեալ կեանք էի, ամբողջ պոյզով, ցուցաբերելով մէջ, և ունէ մեկը, հազարաւոր Հայերէն, ունէ մէկը, օր մը օրանց, չըսեալ այդ օրերուն...
— (Մէքր) ...
Այս, կարօտը ունէի այդ անկիւնին, այդ կարծուկ բառին...
Ե՛հ, ջանել էի, ջանել փայլուն է, և կը սիրէ փայլուն...
... Վերջէն, շատ վերջէն հասկացաւ թէ լաւ չէ - Հայրերուն մէջ - փայլուն... ցին կը նետեն, որպէսզի գոյնը սեղանին...
Այս, մի դարդ ունեմ...
մէքր) մը լսել...
Սրահներէ ներս կը մտնեմ, մարդ չէր ըսեր...
— (Մէքր) ...
Այլ բոլորը՝
— Մասիկ... մասիկ...
— ... Ետեւն անգամ կը թոցնէին - հայկական թեքմանով - որպէսզի անիւ պտտուի բան մը դառնաւ... մասիկ... մասիկ... (խնդրեմ, «մէքր» ոչ գլխադիր):

ՊԱՐՈՅՐ Զ. ՄԱՍԻԿԵԱՆ

Ոյո, հազարաւորներ կ'անցնէին, բայց... բայց մը կայ... գրասենեակէս ճանճիկ մը անգամ չէր անցներ...
Այս, էս ինչ զուլում աշխարհ է...
Այս, ապերախտ աշխարհ...
Ընկալեալ կեանք էի, ամբողջ պոյզով, ցուցաբերելով մէջ, և ունէ մեկը, հազարաւոր Հայերէն, ունէ մէկը, օր մը օրանց, չըսեալ այդ օրերուն...
— (Մէքր) ...
Այս, կարօտը ունէի այդ անկիւնին, այդ կարծուկ բառին...
Ե՛հ, ջանել էի, ջանել փայլուն է, և կը սիրէ փայլուն...
... Վերջէն, շատ վերջէն հասկացաւ թէ լաւ չէ - Հայրերուն մէջ - փայլուն... ցին կը նետեն, որպէսզի գոյնը սեղանին...
Այս, մի դարդ ունեմ...
մէքր) մը լսել...
Սրահներէ ներս կը մտնեմ, մարդ չէր ըսեր...
— (Մէքր) ...
Այլ բոլորը՝
— Մասիկ... մասիկ...
— ... Ետեւն անգամ կը թոցնէին - հայկական թեքմանով - որպէսզի անիւ պտտուի բան մը դառնաւ... մասիկ... մասիկ... (խնդրեմ, «մէքր» ոչ գլխադիր):

Հենց Բիւրականում է, որ Համբարձումեանն ու նրա աշակերտները զարմանալի յայտնագործութիւններ արեցին, տառացիօրէն աստղագիտութեան մէջ յեղաշրջում կատարելով: Մէկը նրանցից, որոնց մասին խօսում է նախ Նորդը: Ակադեմիկոս Համբարձումեանը, մեր համաստեղութեան համակարգում քաջ արեց աստղերի նոր միացութիւններ՝ աստղային գուգակցութիւններ:

Աստղային գուգակցութիւնները, ենթադրել է Համբարձումեանը, միօրինակ ֆիզիկական ընդթ ունեցող աստղերի տիեամիքօրէն անկայուն իմըներ են, որոնք ընդամէնը մի բանի տասնեակ միլիոն տարի յետոյ պէտք է քայքայուին: Մեք, Համբարձումեանի մէջ, աստղերի մեծամասնութիւնն առնուած հարիւրաւոր անգամ աւելի հին է, քան աստղային գուգակցութիւնները: Համբարձումեանը եկել է այն եզրակացութեան, որ աստղային գուգակցութիւնները, նշանակում է իրանց մէջ մըտնող առանձին աստղերը, տիեզերքում նոր կազմաւորումներ են:

Հայեացքի թարմութիւնն ու մտածման խիզախութիւնը, հենց այստեղ են արտայայտուել սպառնիչ ամբողջութեամբ: Համբարձումեանից առաջ հարիւրաւոր աստղագէտներ տեսել է ուսումնասիրել են այս աստղերը: Ուսումնասիրել են նրանց կազմը, լուսատուութիւնն ու երկրէն դուրս գործը: Բայց գիտնականը բոլորովին այլ տեսանկիւնից է մտնել, յայտնաբերել է այն, ինչ չեն տեսել ուրիշներ, և բացատրելով երևոյթները, ստեղծել է մի գեղեցիկ տեսութիւն, յեցուն փրկիստիական անակնկալ հետեւութիւններով:

Նախքան աստղային գուգակցութիւնների գիտնականի փորձերը մէջ իջնում էր այն կարծիքը, թէ բոլոր աստղերը միաժամանակ են կազմուել: Համբարձումեանի հետեւութիւններից յետոյ պարզ դարձաւ, որ աստղերը ծնունդ են տարբեր ժամանակ, նրանց կազմաւորումը չի աւարտում և շարունակուում է նաև ճիւղային Ամենահետաքրքրականն այն է, որ քանի գիտնականներին ծանօթ չէր աստղերի կեանքի սկզբնական շրջանը, անկարելի էր աստղային գուգակցութիւնների որևէ

տեսութիւն յորինել: Այժմ ծանօթ է, թէ ինչպիսի աստղեր կան, երբ են ծնունդ գտնում, հասակաւոր և ծեր աստղերը: Այժմ գիտնականները զաւգացման մէջ կարող են ուսումնասիրել դրանք:

Բայց մի՞թէ բոլոր գիտնականներն անմիջապէս աստղային հետազոտության Համբարձումեանին, համաձայնեցին նրա հետեւութիւնների հետ: Ոչ բոլորը: Պէտք եղաւ, որ տարիներ շարունակ աշխարհի տարբեր աստղադիտարաններում գիտնականներ կատարուէին, որպէսզի աստղային գուգակցութիւնները գտնէին, եթէ կարելի է այսպէս ասել, պաշտօնական ճանաչում: Աւելի հետաքրքրական և խիզախ էր Համբարձումեանի գաղափարը գալակտիկաների միջուկների պայթիւնների մասին: Գաղափարական թուականների վերջերին, գիտնականները ուշադրութիւն դարձրին տիեզերական ուստիոնապայթման վրայ: Ինչ է նա, որոնք են նրա ակունքները, դեռևս չգիտէին: Բայց ըստ բնույթի, այդ ակունքները կարելի էր բաժանել երկու խմբի՝ կետաւոր ակունքներ և ամբողջ շրջանի համատարած ճառագայթում:

1952թ. Հոտմի միջազգային վեճակագրութեամբ, որին խոշորագոյն գիտնականների հետ մասնակցում էր նաև Համբարձումեանը, աստղագէտ Գաստիէ պատմեց, թէ ուստիոնապայթման կետաւոր ակունքներից մի քանիսը համընկնում են հեռաւոր գալակտիկաներին: Ուստիոնապայթումը այս ակունքները կոչեցին ուստիոնապայթական: Գրեթէ անմիջապէս ամերիկացի գիտնականներն առաջ քաշեցին այն վարկածը, թէ ուժեղացած ուստիոնապայթումը, երկու իրար բախուող գալակտիկաների արդիւնք է: Ամերիկացիների վարկածը չափազանց ժողովրդական դարձաւ: Բոլոր երկրներում ի յայտ եկան հարիւրաւոր գիտական աշխատանքներ, գալակտիկաների բախման մասին:

Եւ յանկարծ Համբարձումեանն արեց գալակտիկաների պայթիւնների մասին բոլորովին ներհակ մի ենթադրութիւն, որ այն ժամանակ պայթիւնի պէս հնչեց: Պատմութիւնը կրկնեց: Սկզբում հայ գիտնական/ն գրեթէ ոչ որ սատար չհանդիսացաւ: (Շար. Ես կը 4)

Ի Մ Ս Ի Ր Տ Ե Ր Ս

Նուէր՝ Մէքր Պ. ՄԱՍԻԿԵԱՆԻՆ

Իմ կուրծքիս օսկ բիւր սիրեք կան. Ինձնով ապրող, ինձ ապրեցել, Ողկոյթի պէս հասիկ - հասիկ, Կը փաղցրանան կեանքի դողով:

Ու յոյգեմով բարեխափի, Բիւր սիրեք քեւ մարդ եմ հարուստ, Միլիոններս իմ սիրեքս եմ, Մի դաժն գիւս արեւմուտ:

Զօրութիւնք ներսերս եմ, Եր սիրեքս օսկ կը բերեմ, Զեմ կ'երկարեն հազար վիշտի, Ողբակից եմ մէկ ուրիշ:

Դիւբախօսութեան ձեռքէն բռնած Կ'երթան դեպի Շու լուսաբաց, Ու անհուր նախնիներուն Բողոք եմ միտ եւ միտ արբուն:

Իմ սիրեքս, խաչուած մարդիկ, Զեւ յարութեան օսկ եմ մարեկ, Զեպի համար մարդիկ բոլոր

Սիրեքս իմ կ'անցնեն դող... Ու ձեր սեր, իմ սիրեքս... Այդ եմ, վիշտ եւ պայծառ լոյս: Իմ սիրեքս խաչուած մարդիկ, Աւաղոյս եմ ոսկեօղակի, Եւ ծնունդից եմ օրերու Անոց զանգ եմ եւ օղբերգութ:

Հասիկ - հասիկ իմ սիրեքս Թե ծառայ եմ, թե՛ օրերս, Ու նաեւ ձեր ծառայեք, Բարի մարդիկ ու օրերս:

Ու աւաղոյս եմ սիրեքս իմ, Եւ ուղեցոյց՝ մտերմութեան, Հազար ուղի լուսաբոց, Հազար բարիք ապագայի Յանձնակատար եմ սիրեքս:

Կարելի չէ՛ ախ մի միայն, Սիրեքս հեկ իրաւական Դործ կատարել եւ բարի բան:

Պէտք թ Բ. ԱՇԽԵԱՏ

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՅԱՅՄԱՆԱՆ ՊՐԵՍՆԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐԱԿԱՆ ԵՄԲԼԵՄԱՆԻՐ

6
ՄԱՐՏ
1975

Ն Շ Ս. Ն Ս. Խ Օ Ս Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ուսանողները կր ձեռնարկեն, որ աշխատանքի 2 Մարտի 1975, Սիսիկյան (Առաջին) մեջ, ձեռնարկեն և համարձակվեն Պատրիարքի և Ս. Ն. Սիսիկյան Արքեպիսկոպոսի ներքին:

ՊՐ. ՎԱՅԷ ԱՐԽԵՐԵԱՆՆԵՐ

Ը Ն Դ

ՕՐ. ՆՈՐԱ ՍՈՂՈՍՈՍՆԵԱՆՆԵՐ

Պատրիարքի և Սիսիկյան Արքեպիսկոպոսի ձեռնարկը Սոցիալիստական:

Այս բարեբաղնիկ առիթով «Ջանապետ» թերթը կը շնորհակալորէ խօսեցեալ զոյգը, անոնց ծնողները և ընտանեան բոլոր պարագաները:

ՓԱՏՄԱՐԱՆ ԵՒ ԶՈՒԹԱԿԱՆԱՐԸ

(Շարունակութիւն Գ. Էջ 16)

— Այո, մէթը (ժիւղակ) ...
— Ոչ, մէթը (Մոտերաթ) ...
— Խնդրեմ, մէթը (Համէնթ) ...
— Հրամայեց, մէթը (Մաշա-թո) ...
Ամէնը, ամէնը — պոխաշի մը մէջ դրուած — տայի, տայի և տեղը առնի — ախ, մէկ հատ մը — այդ համարը ինչ (սփսթաւորէն) համը ունեցող համարը մը ...
Մնաց Մէթը ...
Գնաց համարը ...

Թէ ինչպէս սկսայ փաստա-բանութեան ...
22 տարեկան ...
... Ո՞վ կու գայ իր շէնքը կը յանձնէ 22 տարեկան փաստա-բանին ... հապա եթէ շէնքը փլցնէ գլխուն ...
22 տարեկան ...
... Ո՞վ կու գայ իր աղջկան դա-տը յանձնել 22 տարեկան փա-տաբանին ... հապա ելլէ փա-տաբանը՝ դատն ու ուտէ, աղջիկն ալ ուտէ ...

... Որովհետեւ այդ տարի-քին-Գոմփարիֆ ա — մեղքս ինչ պահեմ, ուտելու ախորժակը մեծ է ... երբ կը բերեն անուշիկ մը ատուիէիդ մէջ կը դնեն, ըսէ՛ք աւելի մարդկային չէ՞ որ ատու-սիւնէդ հանես և ստիղդ մէջ դը-նես ...
Ինչ պէտք է ընել յաջողելու համար ...
Գէտք է անուն չինել ...
Ինչպէ՞ս անուն չինել ...
Ըսի ինքզինքիս՝ պէտք է բնմ ելլես, ինքզինքդ քոյց տաս, ա-նուն չինես ...
Ինչպէ՞ս բնմ ելլեմ ...
Առի ջութակս ու հանդէսնե-րուն բնմ ելայ ...
Ապերախտները, յա տո գրին մէջ կը գրեն ...
«Զուլթակի նուագ» Մասիկ-եանի կողմէ ...
(Զեռքերէն գտր պիտի գրէին՝ պիտք իկն մասիկի կողմէ):
Մարդ — Աստուածներ փա-

տաբան եմ, հա՛ն «հիւպլէն», պատկերս ցոյցափեղկին մէջ եր-կու մեթընոց, սա անունիս քովի կը սանկ լսէ՞ք մը գրէիք «Բարեկա-ր» առն շինել ...
... Երբ հայ ապրիս, այն ժամանակ միայն կրնաս հոգեկա-լ թէ ինչու այդ պղտիկ բառը չեն դնէր Հայերը անունիդ քով ...
Եւ հա՛ն անունս եղաւ ...
Ինչ կը կարծէք ...
Բա՛նք ...
«Զալդրեմ» ...
Ինչ եմ ըրած ձեզի ... ինչ է մեղքս ... հայ ծնած ըլլալս ...
Ինչու անունս «Զալդրեմ» կը դնէք ...
«Զալդրեմ» եկաւ ...
«Զալդրեմ» գնաց ...
«Զալդրեմ» կ'ուզէր ...
Խեղճ ջութակս ... ապրեցա՛ք միասին, մեծցանք միասին, ու-մանանքով, մեծուենքով, սե-րեմանքով, որպէ՛զի օր մը մեր երեսին իբր անսրգանք նետեն սա խօսքը ...
«Զալդրեմ» ...
Խեղճ ջութակս ... ինչ ը-նէի ... բամբուկի՞ ֆիգմէ ... ինչ պիտի ըլլայ իր դուն առանց ին-ծի ... և հա՛ն առանց Բեզի ...
«Զալդրեմ» ...
«Զալդրեմ» ...
Ո՞հ այդ օրերուն, սիրտս՝ շա՛տ, շատ կը կ'որէր այդ բա-ռէն, ո՞վ չուրթակս ...
Բայց ջութակս այդ Բեզի ...
ապրեցայ հետդ, ապրեցայ հետս ...
Եւ այսօր, տարին եր, սա-րին եր ետք երբ ամէն կողմէ կը լսեմ՝

— Ո՞, մէթը,
— Խնդրեմ, մէթը,
— Այո մէթը,
— Հրամայեց, մէթը ...
Աղջն մէթը ... ձայնէ մէթը ...
Վերէն մէթը ... քովէ մէթը ...
Ո՞հ ... ո՞հ ... վերցնէ՛ք վերցու-թէ՛ք այդ բառը կեանքիս մէջէն, չեմ ուզեր լսել ... չեմ ուզեր ... ոչ ... ոչ ... ոչ ...
Ըլլայի՛ր, ըլլայի՛ր, հին օրերու ջութակահարը ըլլայի՛ր ...
ՊՐՈՒՅՐ Զ. ՍԱՍԻԿՅԱՆ

— Ո՞, մէթը,
— Խնդրեմ, մէթը,
— Այո մէթը,
— Հրամայեց, մէթը ...
Աղջն մէթը ... ձայնէ մէթը ...
Վերէն մէթը ... քովէ մէթը ...
Ո՞հ ... ո՞հ ... վերցնէ՛ք վերցու-թէ՛ք այդ բառը կեանքիս մէջէն, չեմ ուզեր լսել ... չեմ ուզեր ... ոչ ... ոչ ... ոչ ...
Ըլլայի՛ր, ըլլայի՛ր, հին օրերու ջութակահարը ըլլայի՛ր ...
ՊՐՈՒՅՐ Զ. ՍԱՍԻԿՅԱՆ

ՄԻՆԵՄԱ ՄԻՆԵՄԱ

Հայկական նոր ֆիլմ մը

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ) — Բեմադրիչ Մարտի վարժապետ-եանի կողմէ՝ վերջիս պատրաս-տուեցաւ հայկական նոր ֆիլմը, որ կը կոչուի ԳԱՐԱՆ ԵՐԿԱՐ ՕԼ:

Ֆիլմին մէջ առկայ են Հայաս-տանի բնութեան, կենցաղի դե-ցաբանութեան և պատմութեան հետ հայկական արուեստին ունե-ցած ներքին կապերը:

ԸՆԿԵՐՈՒՄԻ ՍԵՐԱ ԿԻՉԷԼԵԱՆ ԸՆԿԵՐ ՍՐՍԷՆ ՏԱՔԵՍԵԱՆ խօսեցեալը

Գեղարթ 15-2-75

Մեր խնդակցութիւնները խօսեցեալ զոյգին և կողմերու պարագաներուն:

ՋԱՆԱԿԻՐԻՆ

Խմբագրութեան տուած իր այցելութեան առիթով, և առ ի քաջալերութիւն թերթիս ազգո-գրու և հայրենասէր զործին, Պր. Մարտի Սարգսեան կը նուիրէ 1000 և. դ.:

Պր. Մարտի Սարգսեանի ընդ Օր. Սոնա Զօրայեանի նշա-նախօսութեան բարեբաղնիկ առի-թով, Տէր և Տիկին Անդրօ Վար-ժապետեան շնորհակալ կը շնորհա-տորեն խօսեցեալ զոյգը, և առ այդ կը նուիրեն 200 և. դ.:

Օր. Հերման Գալանի ընդ Պր. Վահէ Վարժապետի ա-մուսնութեան բարեբաղնիկ առի-թով, Տէր և Տիկին Գարեգին Ա-լուկեան կը շնորհաւորեն նորապը-տակ ամուրը ու առ այդ կը նուի-րեն 100 և. դ.:

Ողբ. Արամ Պէլպերեանի մահուն ախոր առիթով, Պր. Հրանդ Մարգարեան կը ցաւակցի ողբացեալին գոյրերուն և առ այդ կը նուիրէ 100 և. դ.:

ՄԱՐՏԻԱՆԵՐԻՆ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Արթին Արթին-եան և զաւակները՝ Յակոբ և Կա-րօ, իրենց զաւակին և եղբոր Պր. Վահէ Ա. Արթինեանի ընդ Օր. Նորա Ն. Սողոմոնեանի (Սիտնէյ) նշանախօսութեան բարեբաղնիկ առիթով կը նուիրեն:
Այծեմիկի Հանգստեան Տան 100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին 100
Հ.Մ.Բ.Մ. Նուպարին (Գահիրէ) 100
«Արեւի» 100
«Զաւակներ» 100
(Ստանալ «Զահակներ»)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՅԻՆ

Տէր և Տիկին Կապր Արապ-եան 200 և. դ. կը նուիրեն, վասն շնորհաւորութեան՝ Օր. Սոնա Զօ-րայեանի ընդ Պր. Մարտի Սար-գսեանի նշանախօսութեան ուրախ առիթով:

Տէր և Տիկին Արամ Մով-սէսեան 100 ի. դ. կը նուիրեն, վասն շնորհաւորութեան՝ Օր. Սո-նա Զօրայեանի ընդ Պր. Մարտի-րոս Գալանեանի նշանախօսութեան ուրախ առիթով:

Պր. Վահէ Արթինեանի ընդ Օր. Նորա Սողոմոնեանի (Սիտ-նէյ) նշանախօսութեան ուրախ առիթով, վասն խնդակցութեան, Տէր և Տիկին Զաւէն Գալանեան կը նուիրեն 100 և. դ.:

ԱՍՏՂԵՐԸ ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ

(Շար. Գ. Էջ 15)

Դէպի Բիւրական ձգուեցին տար-համոզողներ խմբեր, որպէսզի Համբարձումեանն ու նրա աշա-կները իր հրաժարուն իրենց վարկաբեց Սակայն ժամանակ անցաւ, և Բիւրականում իրենց տե-կելու վաւերացնող նորա-նոր աւացոյցներ գտան: Եւ ա-հա, վերջապէս, պայթիւններ տեսնուեցին համբարձում ուր հա-նալու գտաւ: Ուստի բիւրա-կանցի իր հոյակապ արտանք նուրբ և հասաւ իր վախճանին:
(Շարունակելի)

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Տէր և Տիկին Վահէ և Վարժապետեան Գալանեան լուր գտն իրենց խոր շնորհակալութիւնները յայտնի եղաւ: Նախագահ Ն. Վ. Մոնամէ. Անուար Ե. Սասարի. Գալանեանն իրենց խորհրդակցեց Պր. Յաւ գի Ապիկ Նաֆի, ճեմատեան խորհրդա-նու Պր. Անան Ռեֆայի, Գեռ. Տ. Ջուլիս. Ա. Այո. Չիլի-եանի, Ռումանի Եւ Պուլկարի Առաջնորդ Գեռ. Տ. Տիրայր Եղս Մարտիկեանի, Թիմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գեռ. Տ. Նիւսի Ե. Վր. Բապոնեանի. Արմ. Տ. Սահակ Ա. Բճճ. Շախրեանի, Արմ. Տ. Նարեկ Բճճ. Յարմեանի, Պապ Թեմական Եւ Բաղս-ական ժողովի անդամներուն, Եկեղեցւոյ Դպրաց դատուն Եւ Շը-նոհալիս երգչախումբին անդամներ, ինչպէս նաեւ բոլոր ա-նոնց՝ որոնք անձամբ ներկայ գտուելով, ներագրով, նամակով, ծաղկեկոյով ուղարկելով կամ բարեկամակ հաստատութեանց նուիրատուութիւններ կատարելով շնորհակալութիւն լինեց ամուս-նութիւնը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՅԻՆ ԳԱՏԻՐԷ

17, 19, 21 ԵՒ 22 ՄԱՐՏ 1975

ՓԻՆԿ - ՓՈՆԿԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ

«ՆՈՒՊԱՐ ՊԱՆԵԱՆ» ՉԱԵՆՃ ԲԱԺԱԿԻՆ ՇՈՒՐՁ
(Գ. ՏԱՐԻ)

ՄԱՍՆԱԿՈՒԹԵԱՍԲ ԳԱՅԻՐԷԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ԱՎՈՒՄԲԵՐՈՒՆ
Մանրամասնութիւնն ը յարդորով

Հինգեաթի, 20 Մարտ 1975, կ. Ե. ժամը 9ից
ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԱՏԻ
ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐՈՒՆ

ՆԱԽԱԳԱՅՈՒԹԵԱՍԲ ՏԻՐԱՄԱՅՐ ՎԵՐԳԻՆ ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ
ԱՆԱԿԱԿԱՆԵՐ... ԵՒ ՄՐՑԱԿԱՆԵՐ ԻՐԱՓԱՆՁԻՐ
ԱՍԵՆԷՆ... ՄՕՐ
Եկէ՛ք և վայելեցէ՛ք մայրերու յարգանքի այս երեկոն

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՏԱՐԵԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐՆ ԵՆ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՕՆ

Կիրակի, 30 Մարտ 1975

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՊՐԵԼ 12ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ...

ԵՐԵՒԱՆ. (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ). — ԽՍՀՄԻ Ֆուտբոլի հերթական 37րդ առաջնութիւնը կը սկսի 1975ի Ապրիլի 12ին Առաջին օրը Երե-ւանի «Արարատ» սեփական դաշ-տին վրայ կ'ընդունի Խորհրդային Միութեան Ախրեան և Բաժակա-կիր Բիւրի «Տիւնմա»-ին:
Ապրիլին Երեւանի Ֆուտբո-լիստները սեփական դաշտին վրայ կը մրցին Տեփուֆիթրովսկի «Տեփուֆի» հետ: Այնուհետեւ Եր-կու խաղ կ'ունենան Մոսկուայի հետ:
Մայիսի 2ին, «Արարատ» կը հանդիպի Թիֆլիսի «Տիւնմա»-ին:
Յունիսի 1-15ը Արարատի-ն երեք հանդիպում կ'ունենան Վարդիլովկայի «Զարիս», Տո-նեցի «Ենիսի» և Քաշանի «Փախսկոր» Ակումբներուն հետ:
Յուլիսի 6ին Օտեսայի «Զեռ-նոմորեցի» հետ Երեւանի Ֆու-պոլիստները կը հանդիպին սեփա-կան յարկի տակ:
Մրցաշրջանը կ'աւարտուի Նոյեմբերի 9ին:
Ներքե նաեւ, որ ԽՍՀՄԻ Ֆուտբոլը շարունակած է խա-ղարկութեան նախկին կարգին: Բաժակի խաղերուն ոչ-ընդհնար պիտի չըլլան:

«ԱՐԱՐԱՏ» ԹՈՒՐԳԻՍ, ԿՈՒ ԳԱՅ ԵՐԵՔ ՄՐՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ

Պոլոյ ժամանակէն երե-ղեկանց, քե Խորհրդային Ֆու-պոլիստներու մարզիչներու, Մա-սեօներու Սեֆիս Եւ Խորհրդային Միութեան Բիւրի «Տիւնմա»-ն ու Երեւանի «Արարատ» Թուիֆա հա-րած Երեւանի մրցում կատա-րելու համար նախանշելու օտ-ւան ախոյեան՝ Հայաստանի «Արա-րատ» խումբին մէջ չուս միադ-գային Ֆուպոլիստներ կը գտնուին:
Սեֆիսեան վարչիներ յայտնեցին, որ Երեւանի խորհրդային խումբը Լոսանջոսի, Անգարայի եւ Իզմիրի մէջ այս եղանակին մէկական մրցում պիտի խաղան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

مرتب ۱۱۱۱ بالقاهرة ۲۰۰۰ ت ۹۱۵-۱۳
صاحبة الاستاذ: السيد عايدة سیر بیان (بالا)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

S.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՍԵԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 567—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 13 ՄԱՐՏ 1975

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹԷ 4 ԵԳ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

۱۹۷۵ - ۵۶۷ - ۱۳ مارس

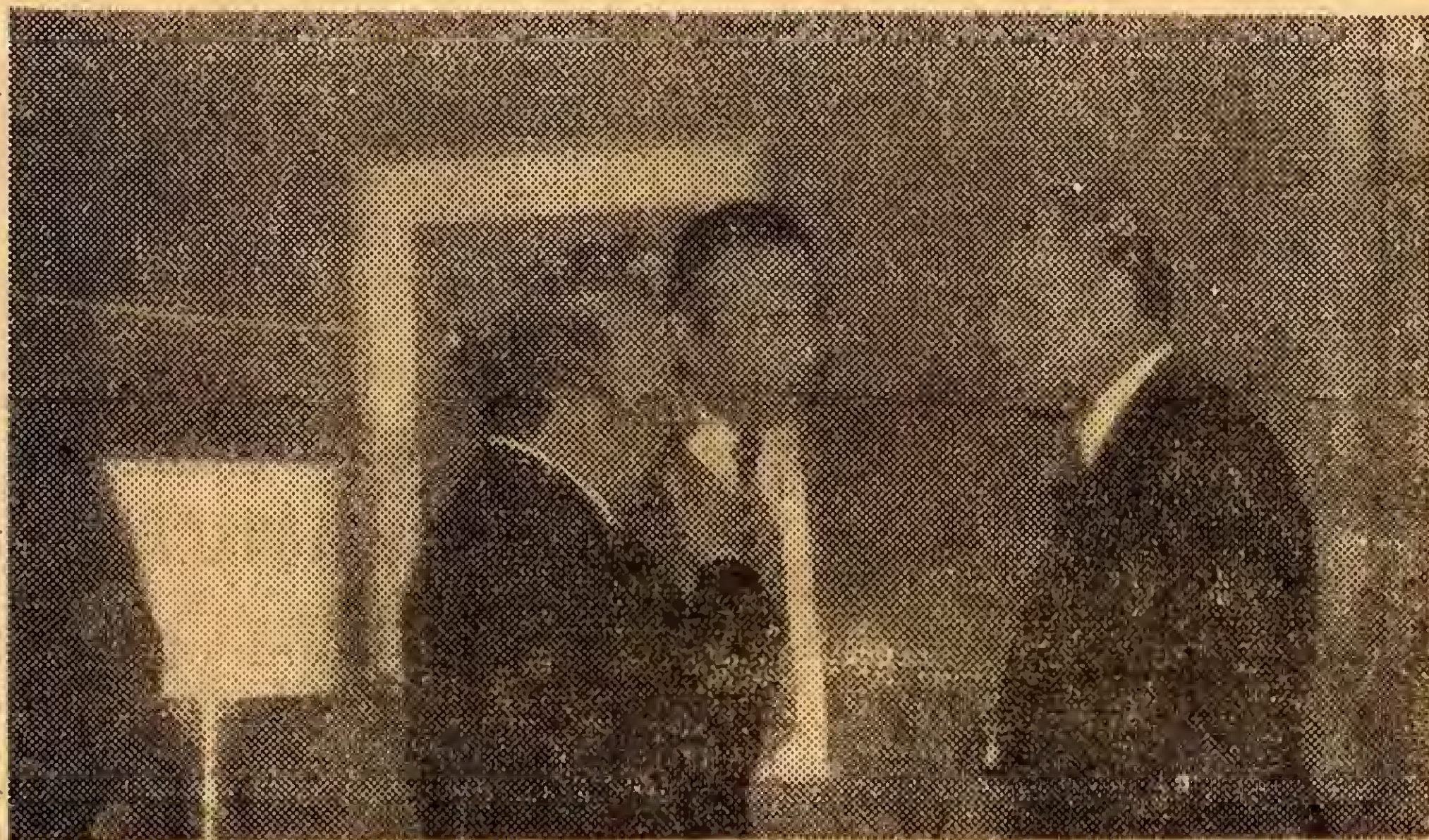
ԱՆԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՎՍԵՄ. ԿԱՌԱՎԱՐՉԻՆ ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՄԵԿ ԵԼՈՑԹԸ

Շարաք, 1 Մարտ 1975, յ.մ. ժամը 7ին, Աղեքս. Պատ. Քաղաքական ժողովի Առնականություն՝ Պր. Վահան Տ. Ալեքսանյան իր բնականորեն մեղ ընդունելությունը մարտաբան էր ի պատիւ Ս. Հայաստանի Հանրապետության նախարար՝ յարգելի Պր. Սիմեոն Հախումյանին: Այս ընդունելությունը իր ներկայությունը պատվել էր զաջիս կառավարչին՝ Ն. Վ. Ա. Ս. Տ. ի թուղիս ընդունելով:

Այս առիթով ներկայ էին պետական գեներալ, որոնց մեջ՝

ցաւ Եղիշտոսի մեջ հայերուն վայելած կրթական, ընկերային և առ հասարակ բոլոր տեսակի ազատութիւններուն մասին. բարձր դեկավարութեամբ հանրապետութեան նախագահ՝ Ն. Վ. ՄՈՀԱՄԵՏ ԱՆՈՒՄԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹԻ: Պր. Վահան Ալեքսանյանի սոյն ելոյթը ընդհատուեցաւ ծափահարութիւններով: Ապա ան շնորհակալութիւն յայտնեց Ն. Վ. կառավարչին, հայերու հանդէպ տաժած իր հոգածութեան համար: Ն. Վ. կառավարիչ՝ Ա. ՊՅԷԼ

Նկարին մեջ աջին ձախ՝ Աղեքս. Ն. Վ. կառավարիչ՝ Ապսէլ Թաւապ Հոսայիպ, Ս. Հայաստանի Լուսաւորութեան նախարար՝ Պր. Սիմեոն Հախումյան և Աղեքս. Քաղաքական ժողովի անդամ Պր. Վահան Տ. Ալեքսանյան:

Եղիշտոսի կրթական նախարարութեան Աղեքս. Շրջանին կրթական Փոխ-նախարար՝ Պր. Յակոբ Կապր, Աղեքս. Սով. Հիւպատոս՝ Պր. Յուրի Սուլիշիֆ Աղեքս. կառավարչատան ժողովը դաշին յարաբերութեանց Տնօրէն՝ Պր. Մահմուտ Պատառի, Գահրիէի կրթական նախարարութեան արտաքին հանրային յարաբերութեանց Տնօրէն՝ Պր. Մահմուտ Սիլի, ինչպէս նաեւ Հայ նախարարին ընկերակցող՝ Սով. Մշակութիւն եւ կայացուցիչները և Աղեքս. Համալսարանի Փրոֆ. Տրոֆ. և Տիկ. Ապտէլ Մէկիտ Սառէք:

Համայնքիս կողմէ ներկայ էին՝ Գեր. Տ. Զաւէն Եպս. Ջիւղիւնեան, Պատկ. Թեմական ժողովի Առնականություն՝ Պր. Մարտիկ Զարպանէլեան, կրթական նախարարութեան մօտ Ազգային Իշխանութեան ներկայացուցիչ և Պատ. Քաղաքական ժողովի անդամ՝ Պր. Վահրամ Թօսունեան, Ազգ. Վարժարանի Տնօրէն՝ Պր. Ուրիշիկ Ռիզք և Տնօրէն Տէր և Տիկին Օննիկ Գալուստեան, ինչպէս նաեւ Ալեքսանյան ընտանիքի անդամները:

Ընդունելութեան պահուն Առնականություն Պր. Վահան Ալեքսանյան, խօսք առնելով իր ուրախութիւնը յայտնեց՝ Աղեքս. Ն. Վ. կառավարիչ Ա. ՊՅԷԼ թուղիս ընդունելով Ս. Հայաստանի կրթական նախարար Պր. Սիմեոն Հախումյանին իրենց ներկայութեան համար, և արտայայտելով

ԹԱՌԻԱՊ ՀՈՏԱՑԷՊ խօսք առնելով յայտնեց, թէ վաղուց ի վեր հայերը կը ճանչնայ, որպէս օգտակար տարր Եղիշտոսի հայութիւնը, ու որպէս աշխատակիւ և պատուաւոր քաղաքացիներ:

Յետոյ խօսք առաւ Ս. Հայաստանի կրթական նախարար՝ Պր. Սիմեոն Հախումյան և շեշտեց Արաք և Հայ բարեկամութեան կապերուն իր ցոյցնակութիւնը յայտնեց Աղեքս. յարգելի իր այցելութեան կապակցութեամբ:

Ամենէն վերջ յտնընկալաբաժանէր առաջարկուեցան Եղիշտոսի և Հայ ժողովուրդներու բարեկամութեան համար:

Հիւրերը սիրովոր ու ջերմ մթնոլորտի մէջ կրճուտ առին:

Աղեքսանդրիա ԹԶՄԱԿԻ Տ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԻ ԱՌԱՆՑ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐՈԳՄԱՆ

Երեւ հազար տարի առաջ է կառուցուել Առաւիկի ճամբարը քաղաքի շրջանը, նրանով եւ հոսել հայկական հիմնաւորք բողախի քաղաքի դաւանքը ողողող ջրերը:

Այժմ անշուշտ առնէ ինչ անձանաչէ իօրէն փոխուել է Հիմա վիթխարի բողախի համակարգը: Են տանում կենսատու հեղուկը՝ Աշտարակի ջրերի պտղաբեր այգիներին և խողովի գաղափարը: Բայց վաղուց քաղաքի ջրաբանական պէտքերը անխնայ ծառայում է մարդկանց:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅ ՄԷՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԵՐԵԿՈՅ

Յրանքի մեջ, գերմանացի երկիրներու հայ կազմակերպութիւններու կողմէ կողմէ Երեւանի մէջ Վայ Մօսկովի Ներկայ» մը:

Այս անցաւորեցաւ ձեռնարկը կազմակերպուած էր Վիեննայի ծանօթ մեծ առեւտրական Պր. Կ.

«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ»

ԱՆԳԵՐԵՆ ՆՈՐ ԳԻՐԲ ՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ

Վերջին տարի տեսած է «Սարտարապատի Պատերազմը» խորագրով անգլերէն գիրք մը, հեղինակութեամբ Պր. Ժոզ. Գալաֆի:

Անցեալ 14 Փետր. 1975, Ուրբաթ, Պր. Քալալիֆ հանդիպում ունեցած է Նիւ Եթովի մէջ կազմակերպուած հասարակութիւն մը:

Փափագեցան կողմէ մասնակցութեամբ Աւստրիայ Հայ Նրիս. Ընկերակցութեան և իր Նրիս. Պարի հասոյթին, Վիեննայի Հայ Նրիս. Ընկերակցութեան երգչախումբին և Յրանքի Հայ Մօսկովի Վիեննայի Ընկերակցութեան ու իր «Ազգայնական» պարախումբին:

Ընթացքին, և ի յօւան է այն դերը զապահովելու մասին, որոնք զինքը մղած են դրելու իր այդ գիրքը, իշտելով թէ իճէ այսպիսով միջազգային հանրութեան ծանօթացուցած կ'ըլլայ, 1918 թուականին Հայ ժողովուրդի միկ հերոսական դրուա՛ր՝ ընդդէմ եւրոպայի բոլոր լանգանքներուն:

«ՄԵԸ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԳՈՒՄԱԸ ԱՐՈՒՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ»

Դանկարի գիտական կեդրոնը:

Այսօր այս ճարտարաւեստը՝ իր արդիւնաբերական յանապազուրկ համահասարակ գիտելիքով և որակով համահասարակ գիտելիքով կը գտնուի միջազգային ամենամեծ ընկերութեանց հետ:

Այժմ հնգամայ ծրագրի ընթացքին, Սովետ Միութեան արդիւնաբերութիւնը պիտի աւելնայ:

— Լուսանկարչական գործիքներուն մէկ և կէս անգամ:

— Շարժանկարային ներկայացման գործիքներուն՝ երեք անգամ:

— Շարժանկարային լուսանկարչութեան գործիքներուն՝ չորս անգամ:

Այժմ անելի քան 90 երկիրներ Սովետ Միութեան կը գնեն մեքենայական տեսութեան գործիքներու ճարտարաւեստին արդիւնաբերութիւնները: Այն գործիքները՝ որոնք կ'արտադրուին Մոսկուայի մօտ գտնուող «Քըրասնոկոստ» գործարանին մէջ, որ երկրին այս տիպի արտադրութեան ամենահսկայ հաստատութիւնն է, կ'արտադրուին 72 երկիրներ: «Սովետ Միութեան մէջ յիմնուած» նախադասութիւնը կ'ողջունակարչական գործիքները կ'արտադրեն անելի քան 2 միլիոն հայրենակիցները՝ որոնք իրենց անհատական երկրներուն մէջ, ինչպէս՝ օրինակ Չեխոսլովակիա, Բուլղարիա, Պոլսկարիա և այլն, Գործակալներու մեծ թիւ մը կայ նաեւ ճարտարաւեստին մէջ յատկապէս:

Դանկարի գիտական կեդրոնը:

Համայն Սովետ Միութեան «ՍՈՎԵՏԻՊՈՐՏԻՆՈՒԿ» հաստատութիւնը որ Սովետական արդիւնաբերութիւնները կը ներկայացնէ միջազգային շուկաներուն և Տօնապահանջներուն մէջ, վաճառականական տեսութեան կապեր ունի Անգլիայ, Թուրքիա, Իտալիա, Բելառուս, Բուլղարիա, Կանադա, Ֆրանսիա, Գերմանիա, Իտալիայ, Աւստրիա, (ՕԼԻՎԵՐԹԻ), Կանադա, Եւրոպայի մէկ ծիւղը, և Դանիայ, Գերմանիայ, Ֆինլանդիայի և այլն գաղափար ընկերութեանց հետ:

Սովետական ճարտարաւեստը կ'արտադրէ լուսանկարչական գործիքներու զանազան տեսակներ, որոնք կը գործածուին պատկերահանութիւն և շարժանկար սփռողներուն և շատ մը արուեստագէտներու կողմէ:

Լուսանկարչութեան սկանալ սփռողներուն համար շատ դուրսեցել է «ՍՈՎԵՏԱ - 8 ՄՄ»-ը, որուն գործածութիւնը դիւրին է և գործիքը՝ դիմացկուն, կամ «ՍՈՎԵՏԱ ՍՄՖՈՒԼ»-ը, որուն վրայ գրուած է՝ «Ընդունելութիւնը գտած ապրանք» և որուն կապիւրիին վրայ գրուած է՝ «Առաջնակարգ մը՝ ժամանակի ճիշտ ուղղութիւնը» Քարանդակներ և պայմաններուն համար:

Արուեստագէտը պիտի սկսի անել լուսանկարչութիւնը:

(Շար. տես. էջ 3)

ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Միջադատական իշխանության և Գործի

Սիրելի խմբագրություն

Պատահական է, որ Գործանքը վառ զգեստ է հագնում՝ անտառը, գունազեղ գորգերը փռում՝ դաշտերում, նորահարսի պես նազանքով մեկը՝ քամուց օրօրում են նորարարող ծառերը։ Անտառները զմրուխտ գոտիով են օղակալում։ Գործանքն է, որ հողի երկունքից կեանք, կեանք են առնում՝ ամեն մի ծիլ, յուզմունք բերում՝ աշխարհին մարդկանց սրտերում նոյնպես Գործուն է բուրում։ Եւ Գործանք Արեւի շողերն են, որ թափանցեցին մարդկանց ներքնաշխարհում և այդ սուրբ հանդիսացաւ՝ որ Գործանք առաջին ամառայ առաջին օրերուն, կանաչ ստանան ազատագրման իրաւունք։ Եւ այդ օրից ի վեր կանաչը հաւատարմ կողք — կողքի քայլում, ստեղծագործում, կառուցում են տղամարդկանց հետ։

Կ Ա Ն Ա Ն Ց

Գիտէ՞ք կանայք ինչ կարող են լինել։

Կրնը՝ կարող է ինքնին լինել,
Կրնը՝ կարող է շնորհալի լինել,
Կրնը՝ կարող է որմնադիր լինել,
Կրնը՝ կարող է դերասան լինել,
Կրնը՝ կարող է սեփական մտածել,
Կրնը՝ կարող է երեխայ ծնել
Երեխայ ծնել ու դաստիարակել։

Կանայք՝ կարող են ամեն ինչ լինել։

Մ Ա Յ Ի Ե Ր Ի Ն

Գործանք նոր բացում
Մանուկների պէս,
Մօր սիրտը բարի է ու հեզ,
Արջալուսին բացուող
Երկնքի պէս,
Մօր սիրտը մաքուր է
Լուրդ դէպի բեզ,
Աղբիւրը կարկաչի պէս
Օրօր է ասել,
Աստուածամօր պէս

Մոռնիկ է եկել,
Ու աղօթել է հեզ,
Այդ մայրըդ է հեզ,
Գործանք նոր բացում
Վարդի թփի պէս,
Թարմ է մօր սէրը
Հպարտ է ու հեզ,
Իր կեանքից աւելի,
Մայրը՝ կարող է՝
Միայն սիրտը բեզ։

Ողբունում եմ Ձեզ, Մայրեր, կանայք,
Արեւալուսնի շառաւիղից, արեւի ոսկեղէն շողերով
Ձեզ ուղարկում եմ, իմ ողջ սիրտը՝ բոլոր բոլոր
Մայրերին, կանանց՝ ովքեր խորին լայն
Իմաստով մայրեր են իսկական կանայք։

Յեւան, 14 փետ. 1975

ԲԻՄԱ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

Սաացանք Սուրբ Մենդի եւ Նոր Տառնայ բացիկը եւ ԵՍՏ ՈՐԵՎԱՅԱՆԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԵՐ։

Մի ժամանակ իմ հասցէին ուղարկուած «Ջանկիր» բնակարանի էին մի քանի հոգի, իսկ այժմ նրանք քիչ հասնում է հարիւրների, որովհետեւ այժմ ես աշխատում եմ Գործանքի Բնակարանի վարիչ, Մեր Բնակարանում իմ ուղեկցողների մեջ եմ «Ջանկիր» բնակարանի, որը մեծ սիրով բնակեցում է քե՛զից խալի կողմից, եւ քե՛զի հայրենադարձ հայերի կողմից։

«Ջանկիր» բնակարանի սրահում սպասում են՝ Գործանքի հայրենադարձ Արսէն Տային, Պոլկարիայից եկած Կիրակոսեան Արմէր, Պէյ-րուբից՝ Սիրանուշիկ եւ այլ բազմաթիւ մարդիկ։ Ես այնքա՛ն ուրախ եմ, երբ սեղանին նայելով նրանք փնտրում են «Ջանկիր»-ին։

Սիրելիներ, մօտենում եւ Կանանց Միջազգային Տ.Տ.Ն. Աղբիւրայ աղբիւր, իմ սովորութեան համաձայն ուղարկում եմ ձեզ հետաքրքիր «Ջանկիր» բաժնետերերում աշխատող կանանց, եւ բնակարանի կանանց օգնականներում եմ, ու բանաստեղծութիւնս նուիրում եմ ՄԱՅՐԵՐԻՆ։

Երևան, 15 փետ. 1975

ԲԻՄԱ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

ՃԱՆՈՒՆ

ՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉԻ ՄԸԳՈՐԾԵՐԸ ԹՈՒԲԻՈՑԻ ՄԷՋԻԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒՄ

Սովոր 113 արդեստագէտներու մաս կը կազմէ Յովհաննէս Մանուկեանը, որուն գործերէն ևս ցուցադրուեցան Թոքիոյի (Ճապոն) մէջ կազմակերպուած Նկարչական ցուցահանդէսի մէջ։ Հայ նկարիչն երկու գործեր՝ «Հայկական Բնակարան» և «Գործուն» պատկերները մեծ պէս դնահատուկան, ցուցահանդէսին այնչեղ արդեստի քննադատներուն կողմէ։ Մարտեան ցուցահանդէսներ տուած է մայր հայրենիքի, Բոլնիոյ և Հայկարիոյ մէջ։

«Գործուն» պատկերները մեծ պէս դնահատուկան, ցուցահանդէսին այնչեղ արդեստի քննադատներուն կողմէ։ Մարտեան ցուցահանդէսներ տուած է մայր հայրենիքի, Բոլնիոյ և Հայկարիոյ մէջ։

Ինչով բացատրել ակադեմիկոս Համբարձումեանի բոլոր վարկածները մարդաբանական լինելը։ Տաղանդով։ Փուլքովցի աստղագետների լաւ պարագայ՝ ուր սովորել է ապագայ ակադեմիկոսը։ Կամ գուցէ նրանով, որ գիտութեան մէջ Համբարձումեանն օրկանապէս հապճեպ եզրահանգումներ չի հանդուրժում։ Օրինակ, աստղային գուգակցութիւնների մասին եզոդ աշխատանքի հիմքերը, Համբարձումեանը դրել է գուգակցութիւնների իսկ գիտից համարեայ տասնհինգ տարի առաջ...

Մի անգամ թերթում հաղորդագրութիւն տպուեց, ուր Համբարձումեանի աշխատանքների մի մասը վերագրում էին մի ուրիշ գիտնականի, որ անցեալում նոյնիսկ այդ գաղափարների հակառակորդն էր եղել։ Աստղագիտարանը զայրոյթից ելում էր, աշխատակիցները հերքում էին պահանջում։ Իսկ Վ. Համբարձումեանը սկզբում նոյնիսկ չէր կարողանում հասկանալ, թէ ինչ է պատահել, ինչու բոլորն այդպէս զայրանում են։ Յետոյ նա ծիծաղեց ու կատակեց. «Բայց չէ՞ որ լաւ է, որ մեր հակառակորդները հիմա ուզում են մեր հեղինակութեանը համարձակուի»։

Կակիցները դառնալու եւ րոպէ անց՝ մոռացաւ թէ՛ յօդուածի և թէ՛ աշխատակիցների զայրոյթի մասին։

Վ. Համբարձումեանի առաւել սիրելի և տաղանդաւոր աշխատակիցներից. Հայաստանի ԳԱ ակադեմիկոս Բ. Ս. Մարգարեանը մի անգամ ասաց իր տնօրէնի մասին. «Նա ոչ մի վայրկեան չի զաղարում իր գիտութեան շուրջ մտածելուց թէ՛ տնից աշխատանքի գնալու. ի՛նչ ակադեմիայում նխտերին մասնակցելու»։ Թէ՛ պուրակում շրջելու և թէ՛ թոռնիկների հետ խաղալու ժամանակ։ Երբ պատրաստ էր նկատում այս, քանի որ Համբարձումեանն իր արածի և խօսակցի հանդէպ լեցուն է ուղեղը թուփում։ Միևնոյն ժամանակ նրա մտքերի ստորին հասնելը, ոչ մի վայրկեան կանգ չի առնում։

Եթէ Համբարձումեանը գործում է արարներ, որոնք անբացատրելի են հիմա, եթէ սկսում է ձեռք բերել ինչ և հասկանալի մի աշխատանք՝ սպասե՛ք։ Մի քանի տարի յետոյ ամեն ինչ կը պարզուի։ Եւ ասաց իր ուսուցչի մասին ՍՍՀՄ ԳԱ թղթակից-անդամ Վիկտոր Սոբոլեւը՝ Լենինկրատի համալսարանի Համբարձումեանի հիմ.

Նա՛մ աստղագիտի ամբիոնի այժմեան վարիչը։

Իրօք, միայն հիմա բոլորի համար պարզ դարձաւ, որ Համբարձումեանին գրագեցրած բոլոր հարցերը պատահական չեն ինչքան էլ նրանք իրարից հեռու լինեն։ Նրա արտայայտած բոլոր գաղափարները շարունակ են, ինչպէս աղիւսները շէնքում, աստղերի և գալակտիկաների բարեշրջման մի ամբողջական ու կուռ տեսութեան մէջ։

Գաւն երկու տարեկան Վիկտոր Համբարձումեանը՝ Լենինկրատի համալսարանում ամբիոն ստացաւ ու շուտով, դեռ բոլորովին երիտասարդ, դարձաւ նրա փոխ-ուսկտորը։ Համազասպ Համբարձումեանը խորապէս համոզուած էր, որ իր որդին ասակ չէ վարչական գործունէութեան, գիտական խոշոր հիմնարկ, լինան դեկադալման։

Դու գրանով միայն կը վնասես բեզ, — ասում էր նա որդուն, — կրճատելով բոլոր ստեղծագործական աշխատանքի հնարաւորութիւնները։ Իսկ քո վրայ դրուած պաշտօնում արդիւնաւէտ լինել, ինչքան էլ ցանկանաս, չես կարող։ Նա այս մտքերը քանիցս զարգացրել է Սոբոլեւի առաջ, (Շար. ԵՍ ԵՂ 4)

ԳՈՐԾԻՔԸ ԵՆՈՒՈՒԹԵԱՆ, ԺԱՍԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ, ԻՆՁՊԵՍ ՆԱԵԻ ՏԵՍԱԳՆՈՒԹԵԱՆ ԶԱՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍՈՒՆԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐ

ԳԱՀԻՐԵԻ 1975Ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆՂԵՍԻՆ ՄԷՋ

Կը ցուցադրուին. Ելեկտրամոթիւն չափող գործիքներ, գիտական աշխատանքի գործիքներ եւ փորձադասարանի մեքենաներ։ Անկտրակի միջոցով վերանաւորեան միջոցներու ծրագրեր։ Զորքերու արտադրութեան գործիքներ։ Լուսանկարչական եւ շարժանկարի գործիքներ՝ սիրողներու եւ արհեստագէտներու համար։ Շարժանկարի ցուցադրութեան գործիքներ։ Մանրագիտութեան եւ լայն շարք մը մասնագիտութեան եւ զարբոյցիչներու։ Դիմել՝ ՄԱՇՔՐԻՊՈՐԻՆԹՈՐԿ ՄՈՍԿՈՒԱ, 121200, Ս.Ս.Հ.Մ.

MASHPRIBORINTORG

239

